

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ

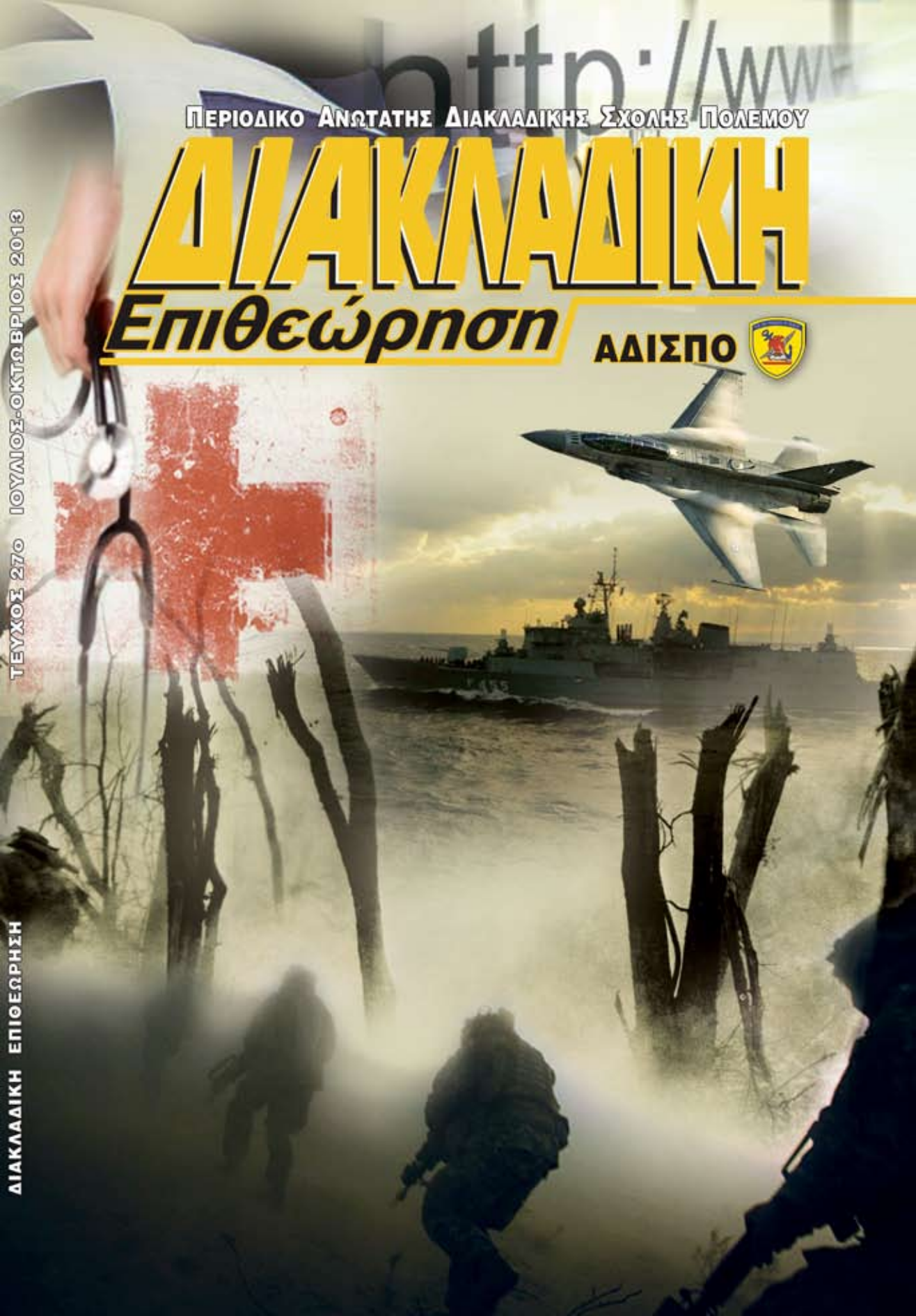
Επιθεώρηση

ΑΔΙΣΠΟ

ΤΕΥΧΟΣ 270 ΙΟΥΛΙΟΣ-ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2013

ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

Διοικητής ΑΔΙΣΠΟ
Υππχος (Ι) Θεόδωρος Μπόμπος

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Πχος Δημήτριος Πέππας ΠΝ
Σμχος (Ι) Θεόδωρος Παπάζογλου
Σμχος (Ι) Κων/νος Παπαδημητρίου
Πχης (Ε) Ιωάννης Παναγιωτάκης ΠΝ
ΜΥ Ελευθερία Καρατσίν

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

ΜΥ Ελευθερία Καρατσίν

ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ - ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Αλχίας (ΠΖ) Ελένη Κισκίνη

ΕΠΙΛΟΓΗ - ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΕΙΚΟΝΑΣ

ΜΥ Ελευθερία Καρατσίν

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Σμχος (Ι) Θεόδωρος Παπάζογλου

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Επίλαρχος Σταύρος Πετρουλάκης
Σπουδαστής 10ης ΕΣ ΑΔΙΣΠΟ
Ταγματάρχης (ΥΙ) Πολύδωρος Διγόννης
Σπουδαστής 10ης ΕΣ ΑΔΙΣΠΟ
Ταγματάρχης (ΥΠ) Παναγιώτης Γκιώνης
Σπουδαστής 10ης ΕΣ ΑΔΙΣΠΟ
Ταγματάρχης Jiang Xiaobing
Αλλοδαπός Σπουδαστής 10ης ΕΣ ΑΔΙΣΠΟ
Αντισμήναρχος (Ι) Χαρίτωνας Χαρούσης
Εκπαιδευτής ΑΔΙΣΠΟ/ΕΔΑΠ

ΕΚΤΥΠΩΣΗ

Τυπογραφείο Ελληνικού Στρατού (ΤΥΕΣ)

ΔΙΑΝΟΜΗ

Υπουργεία, Πρεσβείες, Προξενεία, Μουσεία,
Γενικά Επιτελεία,
Στρατιωτικοί Σχηματισμοί, ΓΕΕΦ, ΣΕΘΑ,
Στρατιωτικές Σχολές,
Σπουδαστές ΑΔΙΣΠΟ,
ΑΕΙ, Ινστιτούτα και Ερευνητικά Ιδρύματα

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ
ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

Γεωργικής Σχολής 29, ΤΚ 55535 Θεσσαλονίκη
Τηλ. 2310 472603, FAX 2310 471710
e-mail: info@adispo.gr

Διανέμεται Δωρεάν

Το περιοδικό
“Διακλαδική Επιθεώρηση”
δημοσιεύεται
και στο διαδίκτυο
www.adispo.gr

ΟΡΟΙ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Στη Διακλαδική Επιθεώρηση δημοσιεύονται:

- Επιστημονικές εργασίες και διαλέξεις των Σπουδαστών της Σχολής, ομιλίες της Ηγεσίας του ΥΕΘΑ, που αφορούν τις ΕΔ, Καθηγητών Πανεπιστημίων και γενικά Πνευματικών Προσωπικοτήτων, για θέματα Διακλαδικού ενδιαφέροντος, Στρατηγικής, Γεωπολιτικής και Διεθνών Σχέσεων.
 - Συμπεράσματα ή αποσπάσματα από σεμινάρια, ημερίδες και διημερίδες, που διοργανώνει η Σχολή.
 - Εκπαιδευτικές και λοιπές δραστηριότητες της Σχολής.
- Οι εργασίες πρέπει να περιλαμβάνουν πλήρη επιστημονική τεκμηρίωση - βιβλιογραφία, να αναφέρουν πλήρως τα στοιχεία του συγγραφέα και να μην υπερβαίνουν τις 4000 λέξεις.
- Δε δημοσιεύονται εργασίες που περιέχουν διαβαθμισμένες πληροφορίες, εργασίες που δεν τεκμηριώνεται το περιεχόμενό τους και έχουν αιχμές πολιτικής φύσεως ή μη ενυπρεπείς εκφράσεις.
- Δημοσίευση εργασίας δε σημαίνει αποδοχή απόψεων του συγγραφέα της από την ΑΔΙΣΠΟ.
- Οι βιβλιογραφικές σημειώσεις πρέπει να έχουν ενιαία αρίθμηση, να βρίσκονται στο τέλος του άρθρου και να δίνονται ως εξής: Ονοματεπώνυμο συγγραφέα, Τίτλος βιβλίου και υπότιτλος, Εκδοτικός οίκος, Έτος έκδοσης, Σελίδα.
- Οι μελέτες στρατηγικού και γεωπολιτικού περιεχομένου πρέπει να συνοδεύονται και από σχετικούς χάρτες και σχεδιαγράμματα.

Η οποιαδήποτε εργασία πρέπει να παραδίδεται σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.

Δεν επιστρέφεται το υλικό, ανεξάρτητα αν δημοσιευθεί ή όχι.

πρόλογος

του Υπρχου (Ι) κ. Θεόδωρου Μπόμπου
Διοικητή Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου

Αγαπητοί αναγνώστες, καλωσήρθατε στο 27ο τεύχος της Διακλαδικής Επιθεώρησης. Συνεχίζοντας την προσπάθεια για συνολικότερη επιμόρφωση των Σπουδαστών της ΑΔΙΣΠΟ, θα ήθελα να σταθώ για λίγο σε δύο βασικές και απόλυτα απαιτούμενες παραμέτρους της εκπαίδευσης: τη μεθοδικότητα (στη μάθηση) και τη σφαιρικότητα (στο περιεχόμενο αυτής).

Για μεγάλο διάστημα στο επιχειρησιακό πεδίο (επίπεδο), οι επιχειρήσεις σχεδιάζονταν με ιδιαίτερη λεπτομέρεια, κατόπιν εκτενούς ανάλυσης και χωρίς αμφιβολία με εγγυημένη την αποτελεσματικότητα, όχι όμως διακλαδικά.

Η αναμφισβήτητη πλέον σήμερα απαίτηση για διακλαδικότητα στη σχεδίαση των επιχειρήσεων άλλαξε τα δεδομένα, αυξάνοντας κατά πολύ την πολυπλοκότητα, καθιστώντας την μεθοδική και δομημένη προσέγγιση απαραίτητη, προκειμένου να συμπεριλαμβάνονται όλες οι απαιτούμενες παράμετροι και να αναλύονται στην πλήρη έκτασή τους.

Σε συμμαχικό (ΝΑΤΟϊκό) επίπεδο, οι νέες, κατά πολύ αυξημένες (λόγω της διακλαδικότητας) απαιτήσεις, καλύπτονται με σειρά θεσμικών κειμένων που μεθοδικά προβλέπουν και περιλαμβάνουν το σύνολο των παραμέτρων της Επιχειρησιακής Σχεδίασης. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι ορισμένες χώρες αποκαλούν το βασικό κείμενο που καλύπτει το επιχειρησιακό επίπεδο σχεδίασης των επιχειρήσεων ως "μέθοδο επιχειρησιακής σχεδίασης".

Στο πλαίσιο αυτό, της πολυπλοκότητας και των εξειδικευμένων απαιτήσεων σε εθνικό ή συμμαχικό επίπεδο, αυτονόητη γίνεται η ανάγκη για εξοικείωση, μέσω της διδασκαλίας και της εξάσκησης, όλων των μελλοντικών Επιτελών και Διοικητών, με μια συστηματική προσέγγιση του συνόλου των παραμέτρων που πρόκειται να τους απασχολήσουν κατά τη σχεδίαση των επιχειρήσεων στο επίπεδο που εμπλέκονται.

Με αυτό τον τρόπο εδώ στην ΑΔΙΣΠΟ, φροντίζουμε με τη διδασκαλία και την εξάσκηση μέσω μιας μεθοδικής προσέγγισης, η οποία βρίσκει "σώμα" στον πρόσφατο σχετικό και διακλαδικό πλέον κανονισμό, να δώσουμε στους Σπουδαστές μας τη βάση της γνώσης για εμπειριστατωμένη σχεδίαση των επιχειρήσεων.

Παράλληλα προσπαθούμε να εξασφαλίσουμε στους Σπουδαστές μας μια σφαιρική άποψη για το σύνολο των λειτουργιών που επηρεάζουν τις δραστηριότητες κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων, καθώς και επαρκές περιθώριο βελτίωσης, τόσο των γνώσεων, όσο και του τρόπου με τον οποίο πρέπει να εξετάζουν την προπαρασκευή αυτών.

Μετά λοιπόν από τη μεθοδική εξοικείωση με το σύνολο των επιχειρησιακών παραμέτρων, επιδιώκουμε μια ευρύτατη και υψηλού επιπέδου επιμόρφωση σε θέματα απαραίτητα για τη γενική στρατιωτική παιδεία ενός ανώτερου Αξιωματικού των Ε.Δ., όπως οι Διεθνείς Σχέσεις, η Γεωπολιτική και η Γεωστρατηγική, με στόχο την πληρότητα της γνώσης και την επιλεκτική και εκλεκτική επένδυση μιας σφαιρικής και μεθοδικής επιχειρησιακής επιμόρφωσης.

Κλείνοντας αξίζει να σημειωθεί ότι σε αυτό το δεύτερο πυλώνα της παρεχόμενης μας εκπαίδευσης, οι πολύτιμοι πανεπιστημιακοί και επιστημονικοί μας συνεργάτες συμβάλλουν ρυθμιστικά και συνδράμουν καθοριστικά, ώστε οι αποφοιτούντες Αξιωματικοί να έχουν πολύπλευρη επιχειρησιακή νοοτροπία και να έχουν εθιστεί στην αναντικατάστατη "πνευματική περιέργεια"* πάνω στην επιχειρησιακή γνώση και στη γενική παιδεία.

Καλή σας ανάγνωση!

* (Marechal Foch, Oeuvres Completes, T.1, p.31).

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Υποπτεράρχος (Ι) Θεόδωρος Μπόμπος γεννήθηκε στο Ναύπλιο Αργολίδος το 1959. Εισήλθε στη Σχολή Ικάρων το 1977 και μετά την αποφοίτησή του ως Ανθυποσημηγός Ιπτάμενος, υπηρέτησε σε Μονάδες μαχητικών αεροσκαφών και στο Αρχηγείο Τακτικής Αεροπορίας (ΑΤΑ).

Διετέλεσε Αξιωματικός Επιχειρήσεων και Διοικητής της 337ΜΠΚ, καθώς και Διευθυντής Επιχειρησιακής Φυλακής, Υποδιοικητής και Διοικητής και του Εθνικού Κέντρου Αεροπορικών Επιχειρήσεων (ΕΚΑΕ). Συμπλήρωσε συνολικά 5500 ώρες πτήσης.

Υπηρέτησε σε θέσεις εξωτερικού, στο Combined Air Operations Center 5 (CAOC-5) για τις επιχειρήσεις του ΝΑΤΟ στη Βοσνία και ως Αεροπορικός Ακόλουθος στην Πρεσβεία της Ελλάδος στη Σόφια της Βουλγαρίας.

Είναι απόφοιτος της Σχολής Πολέμου Αεροπορίας, του Σχολείου Ηλεκτρονικού Πολέμου Πολεμικής Αεροπορίας (ΣΗΠ), του Διακλαδικού Σχολείου Ηλεκτρονικού Πολέμου (ΔΣΗΠ), του Σχολείου Όπλων Τακτικής (ΣΟΤ), του Σχολείου Ξένων Γλωσσών (ΣΞΓ), του Σχολείου Εκπαιδευτών (ΣΕΕ).

Έχει παρακολουθήσει τις εκπαιδεύσεις στο NATO Joint Electronic Warfare course (NATO School), στο ACE Air and ASACS Operations Evaluators course (NATO School), στο NATO Conventional Targeting & Weaponneering course (NATO School) και στο Psychological Operations School του Γερμανικού Στρατού.

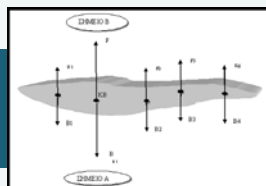
Είναι κάτοχος μεταπτυχιακού στη Φιλοσοφία με τίτλο σπουδών "Master's degree in Philosophy" (taught in English).

Είναι έγγαμος και έχει δύο κόρες.

72 Ημερήσια Διαταγή Αποφοίτησης 10ης Εκπαιδευτικής Σειράς της ΑΔΙΣΠΟ από το Διοικητή της Σχολής

1 Η Θεωρία του Κέντρου Βάρους στο έργο "Περί Πολέμου - On War" του Carl Von Clausewitz: Ένα Αναλυτικό Εργαλείο ή μια Πηγή Σύγχυσης στην "Υψηλότητα" της Υφιστάμενης Επιχειρησιακής Σχεδίασης; Περιληψη Διατριβής του Επιλαρχου Σταύρου Πετρουλάκη (1ο Βραβείο) Σπουδαστή της 10ης ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ

18 Διοίκηση Μεγάλου Στρατιωτικού Νοσοκομείου υπό το Πρίσμα Αναναβάθμισης της Ποιότητας των Παρεχόμενων Υπηρεσιών Υγείας, με Παράλληλο Εξορθολογισμό της Υγειονομικής Δαπάνης. Ανάλυση Βέλτιστων Μεθόδων και Πρακτικών Περιληψη Διατριβής του Ταγματάρχη (ΥΙ) Πολύδωρου Διγόννη (2ο Βραβείο) Σπουδαστή της 10ης ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ

31 Υιοθέτηση των Ηλεκτρονικών Μέσων από το ΥΠΕΘΑ κατά την Σύναψη Δημόσιων Συμβάσεων / Ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΗΔΣ) Περιληψη Διατριβής του Ταγματάρχη (ΥΠ) Παναγιώτη Γκιώνη (3ο Βραβείο) Σπουδαστή της 10ης ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ

48 Η Ειρηνική Ανάπτυξη Της Κίνας του Ταγματάρχη Jiang Xiaobing Σπουδαστή 10ης ΕΣ ΑΔΙΣΠΟ από την Κίνα

59 Η Ελληνική Αεροπορία στον πόλεμο 1940-41 του Αντιστράτηγου (Ι) Χαρίτωνα Χαρούση Εκπαιδευτή της ΑΔΙΣΠΟ/ΕΔΑΠ

Δραστηριότητες ΑΔΙΣΠΟ

Ο Αρχηγός
ΓΕΕΘΑ στην
82 ΑΔΙΣΠΟ

Ο Υπαρχηγός
ΓΕΕΘΑ στην
84 ΑΔΙΣΠΟ

Απονομή
Διακριτικών
10ης ΕΣ 75

Τελετή
Αποφοίτησης
10ης ΕΣ 76

Γενέθλια
85 Ημέρα
ΑΔΙΣΠΟ

Διαλέξεις στην
88 ΑΔΙΣΠΟ

Ομιλία Διοικητή
Υποδοχής 11ης
ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ 79

Επιτελική Ενημέρωση
επί Επιχειρησιακών
90 Θεμάτων

Αγιασμός
11ης ΕΣ 81

Άσκηση ΤΑΣ “Χειρισμός
91 Κρίσεων T-101”

Εθνική
Επέτειος 28ης
92 Οκτωβρίου

ΑΝΩΤΑΤΗ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΟΛΕΜΟΥ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΔΙΣΠΟ

Ίδρυση της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου (ΑΔΙΣΠΟ)

Με απόφαση του Υφυπουργού Εθνικής Άμυνας (Φ.022/27/158782/ Σ.4405/25 Ιουλ 2003/ΥΕΘΑ/ΓΕΕΘΑ/ΔΙΔΥΠ&ΟΡΓ.)

συγκροτήθηκε η Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου (Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ).

Στις 1 Οκτ 2003 εκδόθηκε ο Νόμος υπ' αριθ. 3186 (ΦΕΚ230/Τεύχος Πρώτο) για την ίδρυση της Α.ΔΙ.Σ.ΠΟ.

Ως ημερομηνία έναρξης λειτουργίας της Σχολής καθορίστηκε η 9η Σεπ 2003, ημερομηνία κατά την οποία εκλήθη να φοιτήσει η 1η Εκπαιδευτική Σειρά (Ε.Σ)

Στις 27 Οκτ 2003 πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια της Σχολής με την παρουσία της Πολιτικής και Στρατιωτικής Ηγεσίας του ΥΕΘΑ.

Έδρα της Σχολής

Η Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου έχει την έδρα της στο στρατόπεδο "Ταξιάρχου Λασκαρίδη Κωνσταντίνου" στη Θεσσαλονίκη, όπου μέχρι το έτος 2003 λειτουργούσε η Ανωτέρα Σχολή Πολέμου του Στρατού Ξηράς (ΑΣΠ).

Έμβλημα της Σχολής

Το έμβλημα της Σχολής αποτελείται από το έμβλημα του ΓΕΕΘΑ με τα σύμβολα των 3 Κλάδων και με την προσθήκη ενός βιβλίου και ενός ξίφους που κόβει τον "Γόρδιο Δεσμό", που συμβολίζουν τη δύναμη και την αποφασιστικότητα που δίνει η γνώση για την επίλυση παντός προβλήματος.

Στο πάνω μέρος του εμβλήματος φέρεται η επιγραφή "ΕΝ ΤΗ ΕΝΩΣΕΙ Η ΙΣΧΥΣ" που έχει ληφθεί από τη λαϊκή σοφία και εκλέχθηκε για να τονίσει το διακλαδικό χαρακτήρα της Ανώτατης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου.

"Η Θεωρία του Κέντρου Βάρους στο έργο "Περί Πολέμου - On War" του Carl von Clausewitz: Ένα Αναλυτικό Εργαλείο ή μια Πηγή Σύγχησης στην "Υπηρεσία" της Υφιστάμενης Επιχειρησιακής Σχεδίασης;"

*Περίληψη Διατριβής του Επίταρχου Σταύρου Πετρουλάκη (1ο Βραβείο)
Σπουδαστή της 10ης ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ*

Εισαγωγή

Είναι γεγονός ότι οποτεδήποτε γίνεται αναφορά ή συζήτηση γύρω από την έννοια της στρατηγικής, στα στρατιωτικά δρώμενα, το βλέμμα όλων στρέφεται προς τον Πρώσο στρατιωτικό και διανοούμενο Carl von Clausewitz ή για να ακριβολογούμε, στην μεταθανάτια έκδοση του έργου του "Περί Πολέμου". Εντός αυτού περιλαμβάνονται οι κατασταλαγμένες σκέψεις και απόψεις του πρώσου θεωρητικού για την φύση και τον τρόπο διεξαγωγής του πολέμου. Ο Clausewitz άρχισε την συγγραφή της μεταξύ των ετών 1816 και 1818 (Aron 1977, 93) χωρίς ωστόσο να καταφέρει να την ολοκληρώσει, τουλάχιστον στο επίπεδο που ο ίδιος επιθυμούσε. Τα μισοτελειωμένα χειρόγρατά του επιμελήθηκε η γυναίκα του Marie και τα δημοσίευσε συγκεντρωτικά σαν ένα έργο (Bassford 2012, 6).

Πολλές από τις ιδέες και μεθόδους που ο πρώσος θεωρητικός του πολέμου χρησιμοποίησε στην πραγματεία του ήταν δάνειες από τα φιλοσοφικά ρεύματα και τις θεωρητικές προσεγγίσεις των επιστημών της εποχής (Paret 1986, 193). Όμως στις ανωτέρω πνευματικές συνιστώσες της σκέψεως του Clausewitz δύναται αυταπόδεικτα να συμπεριληφθεί και αυτή της φυσικής επιστήμης (Fowler 2002, 1-2). Η τριβή, η πόλωση και το κέντρο βάρους αποτελούν έννοιες που χρησιμοποιήθηκαν κατά κόρον στην πραγματεία του πρώσου στρατηγού σε μια προσπάθεια να εξορθολογήσει και συνάμα λεκτικοποιήσει τις διάφορες πτυχές (φύση-διεξαγωγή) του πολέμου καθιστώντας τες ποιο απτές στον αναγνώστη (Echevarria 2002, 6) (Μαυρόπουλος 2009).

Οι Ιδέες και Θεωρίες του Clausewitz στην "Υπηρεσία" της Δυτικής Στρατιωτικής Κοινότητας

Αν αναλογιστεί κανείς ότι το έργο του Clausewitz "Περί Πολέμου" άρχισε να πωλείται συστηματικά είκοσι περίπου χρόνια μετά την πρώτη έκδοσή του το 1832, αβίαστα εξάγεται το συμπέρασμα ότι η "διείσδυση" των ιδεών/θεωριών του πρώσου θεωρητικού στον δυτικό τρόπο θεώρησης της πολεμικής πράξης πραγματοποιήθηκε με σχετικά βραδείς ρυθμούς. Το "Περί Πολέμου" έστω και καθυστερημένα άρχισε να αποτελεί το αντικείμενο μελέτης πολλών ευρωπαϊών επιφανών στρατιωτικών, από την εποχή ακόμη του Στρατάρχη Helmut von Moltke. Στην μελέτη της εν λόγω πραγματείας ο ίδιος ο Moltke απέδωσε τις εντυπωσιακές του νίκες κατά την διάρκεια των πολέμων του 1864, 1866 και 1870-71 (Cannon 1989, 53). Το ίδιο συνέβη και στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού όπου μεμονωμένα, Αμερικανοί στρατιωτικοί μελετώντας το "Περί

Πολέμου", γοητεύτηκαν από τις ιδέες του Πρώσου στρατηγού. Ενδεικτικά θα μπορούσαν να αναφερθούν ο George Patton, ο Albert Wedemeyer, ο Dwight Eisenhower και ο Bernard Montgomery (Bassford 2012, 1).

Το τέλος του πολέμου στο Βιετνάμ αποτέλεσε τον σταδιοδείκτη μιας νέας εποχής στα δρώμενα της δυτικής στρατιωτικής κοινότητας και δει της αμερικανικής. Οι Αμερικανικές Ένοπλες Δυνάμεις υπήρξαν οι πρώτες ανάμεσα στις λοιπές της Δύσης που, ως θεσμός πλέον, όχι μόνο άρχισαν να ενδιαφέρονται για τις ιδέες και θεωρίες του Clausewitz, αλλά προσπάθησαν να τις αφομοιώσουν στην εν γένει στρατιωτική τους φιλοσοφία (Bassford 2012, 1). Εντούτοις, το έναυσμα δόθηκε το 1982 από τον αμερικανό Συνταγματάρχη Harry Summers ο οποίος στο βιβλίο του "On Strategy: A Critical Analysis of the Vietnam War" χρησιμοποιώντας τις θεωρίες του Clausewitz ανέλυσε τους λόγους που συνέβαλαν στην ήττα των Η.Π.Α κατά τη διεξαγωγή του πολέμου στο Βιετνάμ (Evans 2012, 86). Η εξαιρετική ενάργεια με την οποία ο Summers χρησιμοποίησε τις ιδέες του πρώσου θεωρητικού, προκειμένου να καταδείξει την ανάγκη αλλαγής της υφιστάμενης μέχρι τότε σχεδίασης σε στρατηγικό και επιχειρησιακό επίπεδο, προσέδωσαν την αναγκαία δυναμική για τη διείσδυση του Clausewitz σε όλα τα επίπεδα της αμερικάνικης στρατιωτικής κουλτούρας (Undeland 2001, 12) (Melton 2012, 85). Ενδεικτικό παράδειγμα αποτελεί η ιδέα του στρατιωτικού κέντρου βάρους το οποίο προϊόντος του χρόνου εξελίχθηκε σε θεμέλιο λίθο της επιχειρησιακής τέχνης και σχεδίασης των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων (Evans 2012, 86).

Το Κέντρο Βάρους και οι Αμερικάνικες Ένοπλες Δυνάμεις

Ωστόσο, η ιδέα του κέντρου βάρους εκτός από το συστατικό στοιχείο της επιχειρησιακής τέχνης/ σχεδίασης των αμερικανικών ενόπλων δυνάμεων αποτέλεσε αναπόδραστα και το αντικείμενο μιας εκτεταμένης συγγραφικής δραστηριότητας του συνόλου της στρατιωτικής κοινότητας. Ο όγκος των πραγματοποιούμενων ερευνητικών εργασιών/ μελετών στις Αμερικανικές Σχολές Πολέμου όλων σχεδόν των Κλάδων και η εμβριθής αρθρογραφία στον στρατιωτικό τύπο, μαρτυρά την ένταση της προσπάθειας κατανόησης της έννοιας του στρατιωτικού κέντρου βάρους και της επιχειρησιακής οροθέτησής του. Μια εκτενής δε ανασκόπηση της υπάρχουσας στρατιωτικής βιβλιογραφίας σε επίπεδο δογμάτων - είτε πρόκειται για διακλαδικές εκδόσεις είτε για αντίστοιχες κλαδικές - καταδεικνύει την διαφορετική οπτική γωνία θεώρησης της εν λόγω ιδέας εντός των ενόπλων δυνάμεων των Η.Π.Α. (Echevarria 2003 a, 87) (VanderSteen 2012, 34) (Μαυρόπουλος 2009, 179-180).

Αναμφισβήτητα, ο πλουραλισμός των απόψεων, θεωρήσεων και προσεγγίσεων επί ενός θέματος, κρίνεται από την επιστημονική/πανεπιστημιακή κοινότητα ως εποικοδομητικός καθόσον πιστεύεται ότι προάγει τη γνώση και συμβάλλει στην εξέλιξή της. Εντούτοις μια αντίστοιχη πολυσχιδής προσέγγιση των στρατιωτικών θεμάτων από τον θεσμό των ενόπλων δυνάμεων δύναται να αποδειχθεί καταστροφική. Τα στρατιωτικά δόγματα/ κανονισμοί, θα πρέπει να πραγματεύονται με ενάργεια κάθε πτυχή της πολεμικής πράξης. Σε αντίθετη περίπτωση υφίσταται το ενδεχόμενο οι τυχόν ανακρίβειες να "τορπιλίσουν" την επιτυχή έκβαση των επιχειρήσεων από το πρώτο κιάλας στάδιο, ήτοι την

σχεδιάσή της και την κατανομή των μέσων κατά τη διεξαγωγή της.

Αυταπόδεικτο παράδειγμα της ανωτέρω θέσεως αποτελούν ο Πρώτος Πόλεμος του Κόλπου/ DESERT STORM (1990-1991) και ο πόλεμος του Κοσσυφοπεδίου/ ALLIED FORCE (1999). Κατά την φάση της επιχειρησιακής σχεδίασης και στις δύο περιπτώσεις ο καθορισμός (είδος-αριθμός) και η μέθοδος προσβολής των κέντρων βάρους των αντιπάλων δυνάμεων αποτέλεσε σημείο έριδος ανάμεσα στον διακλαδικό διοικητή και στους αντίστοιχους τμηματικούς. Η διάσταση απόψεων οφειλόταν στην έλλειψη, εντός των επιχειρησιακών δογμάτων των Η.Π.Α. -διακλαδικών και μη- ενός κοινού, απλού και διατυπωμένου με ακρίβεια ορισμού του κέντρου βάρους¹. Ενόρ ορισμού που δεν θα έδινε λαβή στους επιτελείς για διχογνωμίες, αμφισβητήσεις και διαφορετικές προσεγγίσεις.

Η Θεωρία του Κέντρου Βάρους στην Υπηρεσία της Υφιστάμενης Επιχειρησιακής Σχεδίασης

Η εξέταση του τρόπου με τον οποίο η δυτική στρατιωτική κοινότητα αντιλαμβάνεται επί της παρούσης την ιδέα του στρατιωτικού κέντρου βάρους εμπίπτει αναμφισβήτητα στη στοχοθεσία της παρούσας εργασίας. Προκειμένου δε για την υλοποίηση αυτής θα πρέπει κανείς να προβεί είτε σε ανάλυση της υφιστάμενης επιχειρησιακής σχεδίασης κάθε μίας εκ των χωρών του "Δυτικού Κόσμου" είτε σε ανάλυση της αντιπροσωπευτικότερης εξ' αυτών. Εκτιμάται ότι το NATO αντιπροσωπεύει το forum στο οποίο η θεώρηση της πολεμικής πράξης κάθε μίας εκ των παραπάνω χωρών συγκλίνει και εν τέλει ταυτίζεται εν πολλοίς με των υπολοίπων. Αυταπόδεικτο παράδειγμα της ανωτέρω θέσης αποτελεί το γεγονός ότι η έκδοση και εφαρμογή των NATOϊκών στρατιωτικών δογμάτων βασίζεται στην πρότερη ομόφωνη αποδοχή του περιεχομένου τους από το σύνολο των κρατών - μελών της συμμαχίας. Αποδοχή που σημαίνει αυτόματα και υιοθέτηση των καθοριζόμενων σε εθνικό επίπεδο.

Κατόπιν τούτου ο τρόπος που η NATOϊκή συμμαχία αντιλαμβάνεται και πραγματεύεται την ιδέα του κέντρου βάρους αποτελεί αναμφισβήτητα αντιπροσωπευτικό δείγμα του συνόλου σχεδόν της δυτικής στρατιωτικής κοινότητας. Δεδομένου δε ότι στη συμμαχία υφίσταται ένα μόνο θεσμικό κείμενο για την επιχειρησιακή σχεδίαση, εύλογα εξάγει κανείς το συμπέρασμα ότι η εννοιολογική προσέγγιση της εν λόγω ιδέας θα είναι αφενός μεν μονοσήμαντη αφετέρου δε κοινά αποδεκτή. Το εν λόγω γεγονός αντιπαρέρχεται τον ύφαλο της προσδιοριστικής πολυσημίας των Κλάδων επί του οποίου προσέκρουσε η επιχειρησιακή σχεδίαση των Η.Π.Α. κατά τις επιχειρήσεις DESERT STORM και ALLIED FORCE.

Πράγματι ανατρέχοντας στο θεσμικό κείμενο του NATO που πραγματεύεται την επιχειρησιακή σχεδίαση των συμμαχικών δυνάμεων γίνεται ευθύς αντιληπτό ότι υφίσταται ένας μόνο - και μάλιστα κοινά αποδεκτός - ορισμός αναφορικά με την έννοια του στρατιωτικού κέντρου βάρους. Σύμφωνα

1. Για περαιτέρω πληροφορίες, επί της διάστασης απόψεων μεταξύ του διακλαδικού διοικητή και των αντίστοιχων τμηματικών, αναφορικά με τον προσδιορισμό του κέντρου βάρους των αντιπάλων δυνάμεων κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων DESERT STORM και ALLIED FORCE, βλέπε (Echevarria 2003 a) (Hiang Lee 1999) (Milley 2000) (Lecroy 2000) (Anderson 2004) (Πετρουλάκης 2013).

δε με τον εν λόγω κανονισμό ως τέτοιο ορίζεται "τα χαρακτηριστικά, ικανότητες ή τοποθεσίες από τα οποία ένα έθνος, μια συμμαχία, μια στρατιωτική δύναμη ή άλλοι δρώντες αντλούν την ελευθερία ενεργείας, την φυσική ισχύ ή την θέλησή του να μάχονται" (COPD V1.0 2010). Εύλογα λοιπόν υποθέτει κανείς ότι, στο πλαίσιο της σχεδίασης μιας ανατιθέμενης στρατιωτικής επιχείρησης, ο προσδιορισμός του κέντρου βάρους δεν θα ήταν δυνατό να αποτελέσει περισπαστικό αίτιο σε ότι αφορά την μοναδικότητα της εννοιολογικής οριοθέτησης. Στην ερώτηση "ποιο είναι το κέντρο/α βάρους της επιχείρησης;" το σύνολο των απαντήσεων που θα δίδονταν θα εμπεριείχαν απόψεις και θέσεις οι οποίες θα είχαν διαμορφωθεί από την μελέτη και κατανόηση του ιδίου ορισμού.

Και όμως, η ενδελεχής μελέτη του ΝΑΤΟϊκού εγχειριδίου αφήνει την αίσθηση ότι ο ανωτέρω ορισμός δεν αποτελεί το μοναδικό οδοδείκτη των επιτελών κατά τη διαδικασία προσδιορισμού του/ων κέντρου/ων βάρους των αντιπάλων δυνάμεων. Ο τρόπος με τον οποίο πραγματεύεται και αναλύει την έννοια, στα επιμέρους κεφάλαιά του αναδεικνύει και άλλους "δευτερεύοντες" ορισμούς². Το εν λόγω γεγονός προσδίδει τη δυνατότητα στους στρατιωτικούς επιτελείς να επιλέγουν κάθε φορά τον εννοιολογικό προσδιορισμό που "νομιμοποιεί" την εισήγησή τους, προς τον διοικητή, αναφορικά με το ποιο είναι το εχθρικό ή φίλιο κέντρο βάρους.

Ωστόσο η ανομοιογένεια ανάμεσα στους ανωτέρω εννοιολογικούς προσδιορισμούς και στον ορισμό της ιδέας του στρατιωτικού κέντρου βάρους που παρατίθεται στο σχετικό κεφαλαίο "Glossary of Terms" δεν αποτελεί τη μοναδική αχίλλειο πτέρνα του ΝΑΤΟϊκού εγχειριδίου. Ακόμα και αυτός ο ίδιος ο ορισμός προσθέτει στην υπάρχουσα προβληματική καθόσον προσδιορίζει την έννοια με τρόπο ο οποίος δίδει στους επιτελείς τη δυνατότητα των πολλαπλών αναγνώσεων. Η σαφήνεια, η λογική και η ακρίβεια αποτελούν τα αναγκαία και ικανά στοιχεία που καθιστούν έναν ορισμό αναλυτικό εργαλείο και όχι μια πηγή σύγχυσης (Eikmeier 2012, 139-140). Εξετάζοντας όμως τον ορισμό του στρατιωτικού κέντρου βάρους, όπως αυτός αποδίδεται στο ΝΑΤΟϊκό εγχειρίδιο επιχειρησιακής σχεδίασης, διαπιστώνεται η μη "συμβατότητα" του με τα μνημονεύμενα στοιχεία³.

Εν κατακλείδι, τόσο ο ορισμός του στρατιωτικού κέντρου βάρους όσο και ο τρόπος με τον οποίο το σχετικό εγχειρίδιο σχεδίασης πραγματεύεται - αυτοτελώς ή μέσω παραδειγμάτων - την ομώνυμη ιδέα/ έννοια, υπολείπονται ενάργειας. Προς τούτο αποτελούν γόνιμο έδαφος για δημιουργία εντόνων αντιπαραθέσεων ανάμεσα στους επιτελείς κατά το στάδιο της σχεδίασης που ανακύπτει η ανάγκη προσδιορισμού του. Υπό το πρίσμα των παραπάνω συμπερασματικών σκέψεων το στρατιωτικό κέντρο βάρους συνιστά πηγή σύγχυσης και περισπαστικό αίτιο. Η αξία όμως της ίδιας της ιδέας (concept) ως συστατικό της επιχειρησιακής τέχνης και ως το κυριότερο αναλυτικό εργαλείο της επιχειρησιακής σχεδίασης, δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση (Μαυρόπουλος 2009,

2. Επί παραδείγματι του αποδίδεται η έννοια της "πρωταρχικής δύναμης", της "κύριας πηγής ισχύος", της "κυρίαρχης ικανότητας", του "πρωταρχικού στοιχείου ισχύος". Για περαιτέρω πληροφορίες βλέπε (COPD V1.0 2010) και σχετική ανάλυση στο (Πετρουλάκης 2013).

3. Για περαιτέρω πληροφορίες για τους λόγους που συνηγορούν περί της μη συμβατότητας του υφιστάμενου ορισμού του κέντρου βάρους με τα στοιχεία της σαφήνειας, λογικής και ακρίβειας βλέπε σχετική ανάλυση στο (Πετρουλάκης 2013)

201) Το πρόβλημα δεν έγκειται στην ιδέα αλλά στην εννοιολογική οροθέτηση αυτής (Eikmeier 2012, 139) (Strange και Iron 2004, 24). Η μονοσήμαντη αντιμετώπιση της έννοιας του στρατιωτικού κέντρου βάρους εντός του συμμαχικού εγχειριδίου και η παράθεση εντός αυτού ενός ορισμού η διατύπωση του οποίου θα διέπεται από ακρίβεια, λογική και σαφήνεια αποτελεί την ενδεικνυόμενη λύση. Δεδομένου δε ότι η θεωρία του κέντρου βάρους προήλθε από τον πρώσο θεωρητικό του πολέμου Carl von Clausewitz κρίνεται σκόπιμο να αναζητήσουμε τη λύση αυτή στις σελίδες του έργου του "Περί Πολέμου".

Αποκωδικοποιώντας τη Διαλεκτική του Carl von Clausewitz Περί του Κέντρου Βάρους⁴

Πέρα των φιλοσοφικών ρευμάτων της εποχής, τη σκέψη και αναπόδραστα τη συγγραφική δραστηριότητα του Clausewitz επηρέασαν μεταξύ άλλων και οι σημαντικές εξελίξεις που συντελέστηκαν στους τομείς των εφαρμοσμένων μαθηματικών, της μηχανικής και της φυσικής επιστήμης. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι ο όρος Κέντρο Βάρους μνημονεύεται στο "Περί Πολέμου" κάτι περισσότερο από πενήντα φορές (Echevarria 2002, 6). Εκτιμάται ότι την εν λόγω ιδέα ο πρώσος θεωρητικός συνέλαβε ενόσω διατελούσε διοικητής της Σχολής Πολέμου του Βερολίνου παρακολουθώντας σειρά διαλέξεων του γερμανού φυσικού Paul Erman, με τον οποίον είναι γνωστό ότι διατηρούσε φιλικές σχέσεις (Echevarria 2003 a, 88).

Καίτοι ο όρος Κέντρο Βάρους μνημονεύεται στο σύνολο του "Περί Πολέμου", εντούτοις εξετάζεται και αναλύεται επαρκώς αρχικά στο Βιβλίο 6 (Άμυνα) και ακολούθως στο Βιβλίο 8 (Πολεμικά Σχέδια) (Hiang Lee 1999, 3). Ιχνηλατώντας την έννοια εντός της πραγματείας διαπιστώνεται ότι ο πρώσος θεωρητικός θεωρεί ως αναγκαία και ικανή συνθήκη για την εφαρμογή της, την ύπαρξη συγκεκριμένης συνοχής, ενότητας και αλληλεξάρτησης μεταξύ των πολιτικοστρατιωτικών δρώντων που δρουν σε ένα θέατρο πολέμου ή περιοχή επιχειρήσεων (Echevarria 2002, 10). Το είδος της πολιτικής ενότητας (συνασπισμός - συμμαχία), η διοικητική εξάρτηση/υπαγωγή και τέλος η εδαφική κατανομή αποτελούν, σύμφωνα με τον Clausewitz, εκείνες τις σταθερές με τις οποίες δύναται να εξεταστεί η ύπαρξη αλλά και να καθοριστεί ο βαθμός της ενότητας και συνοχής του αντιπάλου (Μαυρόπουλος 2009, 175). Πλέον τούτου, ο τρόπος με τον οποίο ο Clausewitz πραγματεύεται τη μοναδικότητα του κέντρου βάρους, αφήνει τη δυνατότητα στον αναγνώστη να συμπεράνει ότι υφίστανται περιπτώσεις όπου υπάρχουν περισσότερα του ενός (Echevarria 2004, 50).

Από το σύνολο των ανωτέρω καθοριζομένων κριτηρίων εφαρμογής, των ιδιοτήτων αλλά και τον τρόπο με τον οποίο οροθετείται η έννοια εντός της πραγματείας, γίνεται πλήρως αντιληπτό ότι για τον πρώσο στρατηγό η ιδέα του στρατιωτικού κέντρου βάρους βρίσκεται σε πλήρη αναλογία με τις προβλέψεις της μηχανικής επιστήμης. Σύμφωνα με αυτές τις προβλέψεις οι δυνάμεις της βαρύτητας που ασκούνται σε κάθε επιμέρους τμήμα ενός σώματος συγκλίνουν σε ένα μόνο σημείο το οποίο καλείται κέντρο βάρους. Κάθε δε κίνηση του εν

4. Για μια εμπεριστατωμένη ανάλυση των θέσεων που παρατίθενται στην παρούσα ενότητα βλέπε (Πετρουλάκης 2013)

λόγω σημείου (κέντρο βάρους) στο χώρο ακολουθείται από την κίνηση και των υπολοίπων επιμέρους τμημάτων του σώματος (Jones, Jones and Marchington 1993, 52-55). Ως εκ τούτου δύναται να λεχθεί ότι για τον Clausewitz το κέντρο βάρους κατά τη σχεδίαση του πολέμου αντιπροσωπεύει εκείνο το σημείο στο οποίο συγκλίνει και από το οποίο εκπορεύεται το σύνολο των δυνάμεων/δυνατοτήτων καθενός εκ των αντιμαχομένων, που δρουν σε μια συγκεκριμένη περιοχή επιχειρήσεων (Echevarria 2007, 181).

Επιπροσθέτως, από την επισταμένη μελέτη της πραγματείας καθίσταται σαφές ότι η πολεμική πράξη για τον πρώσο θεωρητικό συνίσταται στην αντιπαράθεση της αντίρροπης θελήσεως καθενός εκ των δύο αντιπάλων δυνάμεων (Von Clausewitz 1999, 31). Αντιπαράθεση την οποία προσδιορίζει ως τη σύγκρουση δύο κέντρων βάρους (Von Clausewitz 1989, 489). Όμως η θέληση εξ' ορισμού είναι ένα ηθικό μέγεθος το οποίο εκπορεύεται από και επιβάλλεται σε έμψυχες δυνάμεις, όχι σε υλικές ή μη απτές όπως τοποθεσίες, χαρακτηριστικά ή ικανότητες.

Κατόπιν των ανωτέρω συνάγεται ότι σύμφωνα με τον Clausewitz η προσπάθεια προσδιορισμού του κέντρου βάρους των αντιπάλων δυνάμεων θα πρέπει να περιστρέφεται γύρω από τον καθορισμό εκείνου του έμψυχου δυναμικού μιας χώρας, ενός συνασπισμού κρατών, μιας στρατιωτικής δύναμης, στο οποίο συγκλίνει και από το οποίο εκπορεύεται η συλλογική ικανότητα για πολεμική πράξη. Ικανότητα η οποία "μετουσιώνεται" σε ληφθείσα απόφαση για έναρξη ή τερματισμό της ενόπλου συγκρούσεως. Δεχόμενοι δε ότι για τον πρώσο στρατηγό η ιδέα του κέντρου βάρους δεν αποτελεί μια απλή λεκτική μεταφορά, με σκοπό απλώς να τραβήξει την προσοχή του αναγνώστη αλλά την χρησιμοποιεί σαν μία εννοιολογική ερμηνεία της πολεμικής πράξης, σύμφωνα με τις θεωρίες της επιστήμης της μηχανικής, επιχειρείται ακολούθως να καταστεί μέσω του φυσικού ανάλογου κατανοητή και απτή η ακόλουθη θέση:

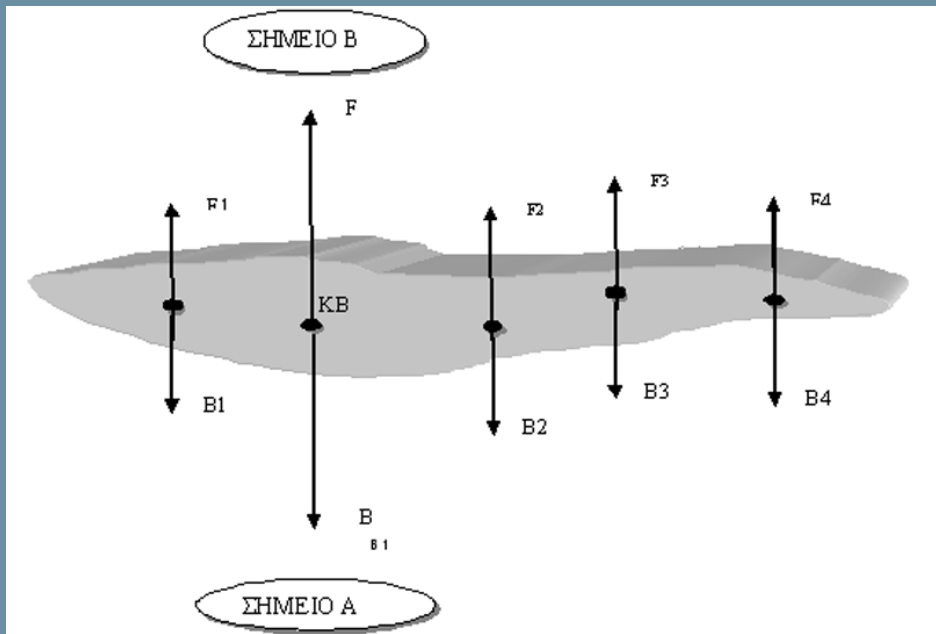
"Το έμψυχο δυναμικό ενός συνασπισμού κρατών, μιας χώρας, μιας στρατιωτικής δύναμης στο οποίο συγκλίνει και από το οποίο εκπορεύεται η συλλογική ικανότητα για πολεμική πράξη, εκπεφρασμένη σε ληφθείσα απόφαση για έναρξη ή τερματισμό της ενόπλου συγκρούσεως, συνιστά το κέντρο βάρους καθενός εκ των αντιμαχομένων".

Το Κέντρο Βάρους στον Κόσμο των Φυσικών Σωμάτων

Κάθε φυσικό σώμα ομογενές ή ανομοιογενές ως προς την σύστασή του και συμμετρικό ή ασύμμετρο ως προς το σχήμα του, δύναται να θεωρηθεί ότι αποτελείται από ένα σύνολο υλικών σημείων. Το σύνολο τούτο αποτελεί ένα υλικό σύστημα. Μέσα στο απόλυτο κενό το εν λόγω σύστημα αποτελεί μια συσσωμάτωση σημείων ευρισκομένων σε αδράνεια. Αντιθέτως εντός του πεδίου βαρύτητας της Γης κάθε υλικό σημείο αυτού αποκτά ένα συγκεκριμένο βάρος B_v . Δεδομένου ότι το βάρος είναι δύναμη κατακόρυφη, τότε οι παράλληλες και της αυτής φοράς δυνάμεις B_1, B_2, B_3 κ.λ.π, οι οποίες ενεργούν επί των εν λόγω υλικών σημείων ανάγονται δια της συνθέσεως σε μια γενική συνισταμένη δύναμη η οποία είναι κατακόρυφος και εκφράζει το συνολικό βάρος B του σώματος. Η ένταση της εν λόγω δύναμης B και κατ' επέκταση το βάρος ποικίλει ανάλογα με το βαρυτικό πεδίο εντός του οποίου βρίσκεται έκαστο σώμα. **Το**

σημείο δε εφαρμογής της είναι απολύτως ορισμένο και καλείται **κέντρο βάρους (Κ.Β)**. Επίσης η δύναμη B τείνει να μετακινήσει το σώμα σε ένα σημείο A ευρισκόμενο επί της επιφανείας της γης. (εικόνα 1) (Μάζης 1976).

Προκειμένου να μετακινηθεί το υπόψη υλικό σύστημα σε ένα άλλο σημείο B , ευρισκόμενο εκ διαμέτρου αντίθετα από το σημείο A τότε θα πρέπει

Εικόνα 1

έναν εξωτερικό παράγοντα να επιδράσει επί του συστήματος. Ήτοι θα πρέπει να ασκηθεί επί αυτού μια εξωτερική δύναμη G μεγαλύτερης έντασης, παράλληλη και αντιθέτου φοράς από την συνισταμένη δύναμη του βάρους B , **εφαρμοζόμενη επί του κέντρου βάρους**. Το ίδιο ωστόσο αποτέλεσμα δύναται να επιτευχθεί όταν ασκηθούν επί του υλικού συστήματος επιμέρους δυνάμεις F_1 , F_2 , κ.λ.π. μεγαλύτερης έντασης, παράλληλες και αντιθέτου φοράς από τις βαρυτικές δυνάμεις B_1 , B_2 , κ.λ.π. Σύμφωνα δε με το θεώρημα της κίνησης του κέντρου βάρους υλικού συστήματος **η συνισταμένη δύναμη F αυτών θα εδράζεται επί του κέντρου βάρους του σώματος** και θα πληροί τα ίδια κριτήρια με αυτά της προαναφερόμενης δύναμης G (εικόνα 1). Αντιθέτως, σε περίπτωση που η ένταση της δύναμης F είναι μικρότερη από αυτή της δύναμης B (βάρος) τότε το σώμα θα κινηθεί αναπόδραστα προς το σημείο A (Μάζης 1976).

Ωστόσο, για την εφαρμογή της θεωρίας του κέντρου βάρους στον κόσμο των φυσικών σωμάτων θα πρέπει το εξεταζόμενο σώμα να διέπεται από εσωτερική συνοχή προκειμένου αυτό να δύναται να θεωρηθεί ως ένα ενιαίο υλικό σύστημα. Σε αντίθετη περίπτωση θα πρέπει να αναζητούνται τα σημεία στα οποία υφίσταται λύση της συνοχής και να προσδιορίζεται ο αριθμός των νέων συστημάτων/σωμάτων που προκύπτουν. Κάθε ένα δε από αυτά θα διαθέτει το δικό του κέντρο βάρους (Μάζης 1976).

Συνοψίζοντας προκύπτουν τα ακόλουθα:

- ◆ Ως κέντρο βάρους καλείται το σημείο εκείνο στο οποίο συγκλίνουν οι δυνάμεις της βαρύτητας που ασκούνται σε κάθε επιμέρους τμήμα ενός σώματος (Jones, Jones and Marchington 1993, 52-55) καθώς και το σύνολο όλων των εξωτερικών δυνάμεων που ασκούνται σε αυτό⁵.
- ◆ Η κατεύθυνση της κίνησης ενός σώματος στο χώρο (σημείο "Α" ή σημείο "Β") καθορίζεται από την κατεύθυνση της συνισταμένης του συνόλου των δυνάμεων (F1 , F2 , κ.λ.π. και B1, B2 κ.λ.π) που ασκούνται στο σώμα.
- ◆ Δεδομένου ότι η συνισταμένη του συνόλου των δυνάμεων που ασκούνται στο σώμα εδράζεται επί του κέντρου βάρους αυτού καθίσταται αντιληπτό ότι η κατεύθυνση της κινήσεως του εν λόγω σημείου (κέντρου βάρους) καθορίζει αναπόδραστα και την κατεύθυνση όλου του σώματος (Jones, Jones και Marchington 1993, 52-55) (Μάζης 1976, 182).
- ◆ Για τον προσδιορισμό του κέντρου βάρους ενός υλικού συστήματος απαιτείται η εκ των προτέρων εξέταση της συνοχής αυτού.

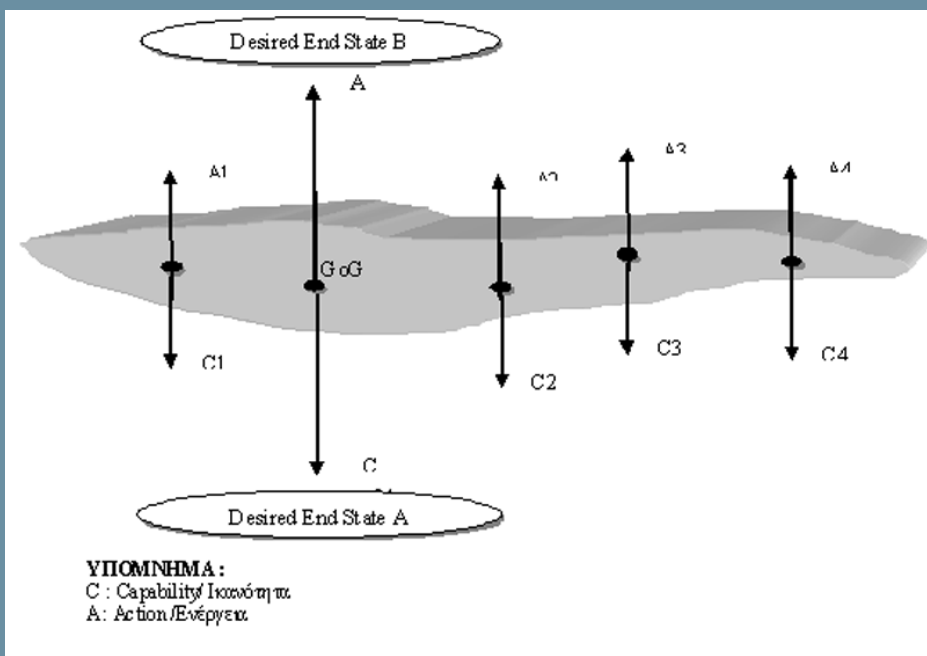
Από το Φυσικό στο Στρατιωτικό Ανάλογο της Θεωρίας του Κέντρου Βάρους

Όπως στον κόσμο των φυσικών σωμάτων έτσι και στον "κόσμο" των πολιτικοστρατιωτικών οντοτήτων, μια συμμαχία, ένα κράτος ή μια στρατιωτική δύναμη αποτελείται από ένα σύνολο στοιχείων προερχομένων από έξι διακριτά αλλά συνάμα αλληλεπιδρώντα πεδία ήτοι το πολιτικό, το οικονομικό, το κοινωνικό, το στρατιωτικό, τις υποδομές (infrastructure) και τις πληροφορίες (information). Με βάση την εν λόγω θεώρηση οι ανωτέρω πολιτικοί και στρατιωτικοί δρώντες συνιστούν πολυσύνθετα συστήματα (COPD V1.0 2010, 3-14; 3-25; 3-26), τα οποία εντός επιχειρησιακού κενού (operational vacuum) αποτελούν απλές συσσωματώσεις στοιχείων σε αδράνεια. Αντιθέτως, εντός συγκεκριμένου επιχειρησιακού περιβάλλοντος (operations environment) κάθε στοιχείο αυτών αποκτά συγκεκριμένες ικανότητες (capabilities) Cν. **Όπως και στο φυσικό ανάλογο, το σύνολο των εν λόγω ικανοτήτων (C1, C2, C3 κ.λ.π) ανάγεται δια της συνθέσεως σε μια συνισταμένη ικανότητα C, η οποία "εφαρμόζεται" επί ενός συγκεκριμένου "σημείου" του δρώντα το οποίο καλείται κέντρο βάρους.** Πλέον τούτου η συνισταμένη ικανότητα C προσδίδει τη δυνατότητα στο δρώντα να επιτύχει τους τεθέντες ΑΝΣΚ (πολιτικούς - στρατιωτικούς) οι οποίοι θα του επιτρέψουν να "μετακινηθεί" από μια υφιστάμενη κατάσταση (current situation) σε μια επιθυμητή τελική κατάσταση "Α"/ ETK "Α" (desired end state) ευνοϊκότερη για αυτόν (εικόνα 2).

Προκειμένου να "μετακινηθεί" ο ανωτέρω δρώντας σε μια επιθυμητή τελική κατάσταση, ευρισκόμενη εκ διαμέτρου αντίθετα από αυτή που ο ίδιος επιδιώκει, επί παραδείγματι "Β"/ ETK "Β", θα πρέπει μια άλλη πολιτική/στρατιωτική οντότητα να επιδράσει⁶ σε αυτόν με ένα σύνολο ενεργειών (actions)

5. Το γεγονός ότι το σύνολο των εξωτερικών δυνάμεων που ασκούνται σε ένα σώμα συγκλίνει/ εφαρμόζεται στο κέντρο βάρους αυτού αποτελεί απόρροια σχετικού θεωρήματος της Μηχανικής (Μάζης 1976, 182)

6. Με τον όρο επίδραση νοείται μια αλλαγή στην κατάσταση ενός συστήματος ή ενός συστατικού στοιχείου αυτού, η οποία επέρχεται από μια ή περισσότερες ενέργειες (actions) (COPD V1.0 2010, 7-2).

Εικόνα 2

(A1, A2, A3 κ.λ.π)⁷ - αντίστοιχων των εξωτερικών δυνάμεων (F1, F2, F3 κ.λ.π) του φυσικού αναλόγου - προκειμένου να αντισταθμίσει τις επιμέρους ικανότητες C1, C2, C3 κ.λ.π που αυτός διαθέτει (Springman 1998, 8-9). Το σύνολο των εν λόγω ενεργειών (A1, A2, A3 κ.λ.π) δύναται να αναχθεί δια της συνθέσεως σε μια συνισταμένη ενέργεια A, η οποία "εφαρμόζεται" επί του κέντρου βάρους του δρώντα.

Ωστόσο, για την ανεύρεση του κέντρου βάρους θα πρέπει η εξεταζόμενη πολιτικοστρατιωτική οντότητα να διέπεται από συνοχή προκειμένου να δύναται να θεωρηθεί ως μια ολότητα. Σε αντίθετη περίπτωση θα πρέπει να αναζητούνται τα σημεία στα οποία υφίσταται λύση της συνοχής και να προσδιορίζεται ο αριθμός των νέων συστημάτων/δρώντων που προκύπτουν. Κάθε ένα δε από αυτά θα διαθέτει το δικό του κέντρο βάρους. Σύμφωνα με τον πρώσο θεωρητικό Carl von Clausewitz, το είδος της πολιτικής ενότητας, η διοικητική εξάρτηση/υπαγωγή και τέλος η εδαφική κατανομή αποτελούν εκείνες τις σταθερές με τις οποίες θα πρέπει να εξετάζεται η ύπαρξη της επιζητούμενης ενότητας.

7. Σύμφωνα με το νατοϊκό εγχειρίδιο επιχειρησιακής σχεδίασης COPD V1.0, οι ενέργειες (actions) μιας πολιτικής /στρατιωτικής οντότητας έχουν σαν σκοπό να μεταβάλλουν τις ικανότητες (capabilities) του δρώντα επί του οποίου ασκούνται. Πλέον τούτου οι εν λόγω ενέργειες (actions) συνιστούν το αποτέλεσμα της χρήσης των τεσσάρων εργαλείων ισχύος (instruments of power) ήτοι του πολιτικού, του στρατιωτικού, του οικονομικού και του κοινωνικού (COPD V1.0 2010, A-5; A-15).

Συνοψίζοντας προκύπτουν τα ακόλουθα:

- ◆ Ως κέντρο βάρους καλείται το "σημείο" εκείνο του δρώντα στο οποίο συγκλίνουν το σύνολο των ικανοτήτων (capabilities) που διαθέτει καθώς και το σύνολο των εξωτερικών ενεργειών (actions) που ασκούνται σε αυτόν από μια άλλη πολιτική/ στρατιωτική οντότητα.
- ◆ Η "μετακίνηση" ενός δρώντα από μια υφιστάμενη κατάσταση (current situation) προς μια επιθυμητή τελική κατάσταση "Α" ή "Β", καθορίζεται από την "κατεύθυνση" της συνισταμένης που προκύπτει από την σύνθεση του συνόλου των ικανοτήτων (capabilities) που διαθέτει και των ενεργειών (actions) που ασκούνται σε αυτόν.
- ◆ Δεδομένου ότι η συνισταμένη του συνόλου των ικανοτήτων (capabilities) που διαθέτει και των ενεργειών (actions) που ασκούνται στο δρώντα εδράζεται επί του κέντρου βάρους αυτού, καθίσταται αντιληπτό ότι η κατεύθυνση της "κινήσεως" του εν λόγω σημείου (κέντρου βάρους) καθορίζει αναπόδραστα και την "κατεύθυνση" του δρώντα ως ολότητα.
- ◆ Για τον προσδιορισμό του κέντρου βάρους ενός δρώντα απαιτείται η εκ των προτέρων εξέταση της συνοχής αυτού.

Αναμφισβήτητα, στις ανωτέρω συμπερασματικές θεωρήσεις παρατίθενται με ενάργεια τόσο οι ιδιότητες όσο και τα κριτήρια αναζήτησης του "κέντρου βάρους" στον κόσμο των πολιτικοστρατιωτικών οντοτήτων. Ωστόσο το ερώτημα που συνήθως ταλανίζει το σύνολο των μελών της ομάδας σχεδίασης ενός στρατιωτικού επιτελείου παραμένει αναπάντητο ήτοι: "Τι συνιστά το κέντρο βάρους μιας συμμαχίας, ενός κράτους ή μιας στρατιωτικής δύναμης;"

Η απάντηση στο εν λόγω ερώτημα αναφύεται μέσα από την απάντηση που δύναται να δοθεί στα ακόλουθα συνειρμικά ερωτήματα που εγείρονται από την μελέτη των προαναφερομένων συμπερασματικών θεωρήσεων:

Ποιο στοιχείο στη δομή ενός πολιτικού ή / και στρατιωτικού δρώντα συνιστά εκείνο το "σημείο" στο οποίο **"συγκλίνει"** αφενός μεν το σύνολο των ικανοτήτων (capabilities) που αυτός διαθέτει αφετέρου δε οι επιδράσεις των εξωτερικών ενεργειών (actions) που ασκούνται σε αυτόν; Ποίο είναι το στοιχείο στη δομή ενός πολιτικού ή/ και στρατιωτικού δρώντα του οποίου η **"κατεύθυνση κινήσεως"** καθορίζει και την "κατεύθυνση" του δρώντα ως ολότητα;

Δεχόμενοι ότι στο κόσμο των πολιτικών και στρατιωτικών οντοτήτων, η **"κατεύθυνση της κινήσεως"** ενός δρώντα προς μια ΕΤΚ αποτελεί απόρροια των **λαμβανομένων αποφάσεών**⁸ του και ότι η λέξη "συγκλίνει" βρίσκεται σε πλήρη αντιστοιχία με την λέξη "διαχειρίζεται" τότε τα ανωτέρω ερωτήματα δύναται να επαναδιατυπωθούν ως ακολούθως:

Ποιο στοιχείο στη δομή ενός πολιτικού ή / και στρατιωτικού δρώντα διαθέτει την δυνατότητα να **διαχειρίζεται** αφενός μεν το σύνολο των ικανοτήτων (capabilities) που αυτός διαθέτει αφετέρου δε τις επιδράσεις των εξωτερικών ενεργειών (actions) που ασκούνται σε αυτόν; Ποίο είναι το στοιχείο στη δομή ενός πολιτικού ή/ και στρατιωτικού δρώντα το οποίο με τις **ληφθείσες αποφάσεις** του καθορίζει την "κατεύθυνση" του εν λόγω δρώντα ως ολότητα;

8. Με τον όρο απόφαση νοείται "η κατόπιν συλλογισμών και εκτιμήσεων ρητή βούληση του αποφασίζοντος να τελεσθούν συγκεκριμένες πράξεις ή ενέργειες" (Μπαμπινιώτης 1998, 265).

Αυταπόδεικτα πλέον η απάντηση στα εν λόγω ερωτήματα και συνεπακολούθως στο ερώτημα αναφορικά με το τι συνιστά το κέντρο βάρους ενός δρώντα, δύναται να συνοψιστεί στην ακόλουθη φραστική διατύπωση:

"Το κέντρο βάρους ενός πολιτικού ή στρατιωτικού δρώντα θα πρέπει να αναζητηθεί σε εκείνο το έμπυχο δυναμικό το οποίο διαχειρίζεται το σύνολο των ικανοτήτων αυτού και λαμβάνει αποφάσεις για την έναρξη, τη συνέχιση και τον τερματισμό της πολεμική πράξης"⁹.

Στο σημείο αυτό, κρίνεται σκόπιμο να καταστεί σαφές ότι στις ανωτέρω παραγράφους δεν επιχειρήθηκε να καταδειχθεί ότι η πολεμική πράξη αποτελεί ένα γραμμικό φαινόμενο δυνάμενο να ερμηνευθεί και αναλυθεί με βάση τους νόμους της Νευτώνειας φυσικής. Ο κύριος σκοπός της παρούσας ενότητας ήταν με μεθοδολογικό "όχημα" το φυσικό ανάλογο της θεωρίας του κέντρου βάρους να καταστήσει αντιληπτή και απτή την εφαρμογή της εν λόγω ιδέας στο πλαίσιο της ενόπλου συγκρούσεως.

Ορίζοντας και Προσδιορίζοντας το Στρατιωτικό Κέντρο Βάρους εκ Νέου

Όπως ήδη κατέστη εμφανές ο τρόπος με τον οποίο το νατοϊκό εγχειρίδιο πραγματεύεται την έννοια του στρατιωτικού κέντρου βάρους την καθιστά αναπόφευκτα πηγή σύγχυσης και περισπαστικό αίτιο. Δεχόμενοι όμως ως θέσφατο το γεγονός ότι η αξία της ίδιας της ιδέας (concept) δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση, τότε καθίσταται σαφές ότι η μόνη ενδεικνυόμενη λύση είναι η εκ νέου εννοιολογική οροθέτηση αυτής. Οροθέτηση η οποία θα διέπεται από ακρίβεια, σαφήνεια και λογική. Υπό αυτό το πρίσμα και με βάση την πραγματοποιηθείσα ανάλυση στις ενότητες που προηγήθηκαν, εκτιμάται ότι ο ακόλουθος ορισμός είναι αφενός μεν περισσότερο συμβατός με τον τρόπο που ο Clausewitz πραγματεύεται την ιδέα κέντρου βάρους, αφετέρου δύναται να απαλλάξει το εγχειρίδιο της συμμαχίας από την υφιστάμενη προβληματική.

"Το έμπυχο δυναμικό το οποίο έχει την εγγενή δυνατότητα να διαχειρίζεται το σύνολο των ικανοτήτων ενός πολιτικού / στρατιωτικού δρώντα και να λαμβάνει αποφάσεις για την έναρξη, τη συνέχιση και τον τερματισμό της πολεμική πράξης συνιστά το κέντρο βάρους αυτού".

Ο εν λόγω ορισμός προάγει την σαφήνεια. Ο αναγνώστης δεν προτρέπει να αναζητήσει το κέντρο βάρους μιας πολιτικοστρατιωτικής οντότητας σε ένα σύνολο ετερόκλητων στοιχείων όπως ικανότητες, τοποθεσίες και χαρακτηριστικά. Στοιχείων διαχωριζομένων μεταξύ τους με διαζευκτικούς συνδέσμους. Απεναντίας, δηλώνεται με κατηγορηματικότητα ότι το κέντρο βάρους θα πρέπει να αναζητείται στο έμπυχο δυναμικό του δρώντα.

Εκτός όμως από σαφήνεια, ο ορισμός διέπεται και από λογική¹⁰. Στη διατύπωσή του υφίστανται αρχές/ κριτήρια μέσω των οποίων έκαστος επιτελής

9. Οι Strange και Iron θεωρούν ότι το εν λόγω έμπυχο δυναμικό διαθέτει **δύο διαφορετικές ιδιότητες** ήτοι τη δυνατότητα να διαχειρίζεται πόρους (command resources) και τη θέληση να μάχεται (will to fight). (Strange and Iron 2004, 26)

10. Δεν κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί αν στη διατύπωση του εν λόγω ορισμού υφίσταται το στοιχείο της **ακρίβειας**. Εφόσον, όπως καταδείχθηκε, ο ορισμός διέπεται από **σαφήνεια** και **λογική** τότε αναπόδραστα θα διέπεται και από **ακρίβεια**. Επίσης η ανάλυση του εν λόγω ορισμού προκειμένου να διαπιστωθεί αν διέπεται από σαφήνεια και λογική βασίζεται σε αντίστοιχη ανάλυση που πραγματοποίησε ο Eikmeier σε σχετική μονογραφία του (Eikmeier 2012, 140-143)..

δύνανται με μια ακολουθία σκέψεων να καταλήξει σε αιτιολογημένα συμπεράσματα για το τι συνιστά και τι όχι το κέντρο βάρους μιας συμμαχίας, ενός έθνους ή μιας στρατιωτικής δύναμης. Εν πρώτοις, καθίσταται σαφές ότι το κέντρο βάρους θα πρέπει να αναζητηθεί στο έμψυχο δυναμικό του εξεταζόμενου δρώντα. Ακολούθως, αυτό το έμψυχο δυναμικό θα πρέπει να έχει την εγγενή δυνατότητα να διαχειρίζεται το σύνολο των ικανοτήτων του δρώντα και να λαμβάνει αποφάσεις αναφορικά με την πολεμική πράξη. Επομένως η λογική είναι:

$A \text{ (έμψυχο δυναμικό)} + B \text{ (διαχείριση δυνατοτήτων)} + \Gamma \text{ (λήψη απόφασης για πολεμική πράξη)} = \Delta \text{ (κέντρο βάρους του δρώντα)}.$

Όμως, το πάζλ της θεωρίας του κέντρου βάρους συνίσταται από τρία αλληλένδετα μεταξύ τους "κομμάτια". Ο ορισμός αποτελεί το ένα από αυτά. Τα άλλα δύο είναι ο προσδιορισμός και η εξουδετέρωση. Προκειμένου δε για την "οριοθέτηση" αυτών θα πρέπει, με αρωγό τα πληροφοριακά προϊόντα της Εκτίμησης Πληροφοριών, να ακολουθείται η κάτωθι μεθοδολογική προσέγγιση¹¹:

Βήμα 1°: Καθορισμός του επιχειρησιακού περιβάλλοντος (περιοχή ή θέατρο επιχειρήσεων) εντός του οποίου θα δράσει ή λειτουργήσει μια πολιτική ή στρατιωτική οντότητα.

Βήμα 2°: Προσδιορισμός των δρώντων (αντιπάλων - ουδέτερων) τους οποίους η εν λόγω πολιτική / στρατιωτική οντότητα θα κληθεί να αντιμετωπίσει εντός του ανωτέρω επιχειρησιακού περιβάλλοντος.

Βήμα 3°: Αναγωγή των ανωτέρω προσδιορισθέντων δρώντων σε όσο το δυνατό λιγότερους με κριτήριο την συνοχή (αλληλεξάρτηση) που υφίσταται μεταξύ τους. Η πολιτική ενότητα (συνασπισμός - συμμαχία), η διοικητική εξάρτηση/ υπαγωγή και τέλος η εδαφική κατανομή τους εντός του θεάτρου/ περιοχής επιχειρήσεων, αποτελούν τις σταθερές με τις οποίες θα πρέπει να εξετάζεται η ύπαρξη και το είδος της εν λόγω συνοχής.

Βήμα 4°: Προσδιορισμός, για κάθε ένα από τους τελικώς αναγνωρισθέντες δρώντες του ανωτέρω σταδίου, εκείνου του εμψύχου δυναμικού που έχει την εγγενή δυνατότητα να διαχειρίζεται το σύνολο των ικανοτήτων και να λαμβάνει αποφάσεις για την έναρξη, τη συνέχιση ή τον τερματισμό της πολεμικής πράξης. Το εν λόγω έμψυχο δυναμικό του κάθε δρώντα συνιστά το κέντρο βάρους αυτού. Επιπροσθέτως, το υπόψη έμψυχο δυναμικό, θα πρέπει να αναζητείται ανάμεσα σε **μεμονωμένα άτομα ή ομάδες ατόμων** που ανήκουν σε κυβερνητικούς κύκλους, στους πολιτικούς / διοικητικούς ιθύνοντες ενός κράτους ή μιας συμμαχίας, στην άρχουσα καθεστηκυία τάξη, στη διοικητική δομή ή στο επιτελείο μιας στρατιωτικής δύναμης και εν τέλει σε πρόσωπα συγκαταλεγόμενα στην κατηγορία των αρχηγών κρατών ή των ηγετικών

11. Η "διαμερισμάτωσης" της διαδικασίας προσδιορισμού και εξουδετέρωσης του κέντρου βάρους σε διακριτά και συνάμα αλληλεξαρτώμενα βήματα (step process) που παρατίθεται επί της παρούσης εργασίας αποτελεί μέθοδο που χρησιμοποιούν και οι Antulio Echevarria και Dale Eikmeier σε αντίστοιχες δικές τους θεωρητικές προσεγγίσεις επί του θέματος. Για περαιτέρω πληροφορίες βλέπε (Eikmeier 2012) (Echevarria 2003)

φυσιογνωμιών¹² (Strange και Iron 2004, 24).

Βήμα 5°: Από το σύνολο των ικανοτήτων ενός δρώντα, τις οποίες διαχειρίζεται το προσδιορισθέν ως κέντρο βάρους έμψυχο δυναμικό αυτού, καθορισμός εκείνων των κρίσιμων ικανοτήτων (critical capabilities) με τις οποίες φαλκιδεύεται η εκπλήρωση των τιθεμένων φίλιων ΑΝΣΚ. Καθίσταται αντιληπτό ότι η εν λόγω διαδικασία θα πρέπει να πραγματοποιείται για κάθε τελικώς αναγνωρισθέντα - εκ του 3ου βήματος - δρώντα του θεάτρου / περιοχής επιχειρήσεων (ΔΚ 2-1 2012, 47-49).

Βήμα 6°: Προσδιορισμός των πόρων, μέσων, λειτουργιών και χαρακτηριστικών που καθιστούν τις καθορισθείσες κρίσιμες ικανότητες (critical capabilities) κάθε δρώντα λειτουργικές και δυνάμενες να υλοποιηθούν. Το σύνολο αυτών των στοιχείων απαρτίζουν τις κρίσιμες απαιτήσεις (critical requirements) (ΔΚ 2-1 2012, 47-49).

Βήμα 7°: Εντοπισμός των κρίσιμων τρωτοτήτων (critical vulnerabilities) που παρουσιάζουν οι ανωτέρω κρίσιμες απαιτήσεις (critical requirements) (ΔΚ 2-1 2012, 47-49).

Βήμα 8°: Ανάλυση των κρίσιμων απαιτήσεων (critical requirements) και κρίσιμων τρωτοτήτων (critical vulnerabilities), προς καθορισμό του συνόλου των αποφασιστικών σημείων (decisive points) και προσδιορισμό των ενεργειών (actions) που αυτά αντικατοπτρίζουν. Ενεργειών, οι οποίες δύναται να οδηγήσουν στην αποδόμηση των κρίσιμων ικανοτήτων και συνεπακολούθως στην εξουδετέρωση του κέντρου βάρους του δρώντα (ΔΚ 2-1 2012, 47-49).

Αναμφισβήτητα, η υιοθέτηση εκ μέρους των ημετέρων δυνάμεων του συνόλου των ανωτέρω ενεργειών, συνιστά έναν ασφαλή και σίγουρο τρόπο εξουδετέρωσης του αντιπάλου κέντρου βάρους. Υφίσταται όμως το ενδεχόμενο η αποδόμηση συγκεκριμένων κρίσιμων ικανοτήτων να μην έχει καμία επίδραση (effect) επί του έμψυχου δυναμικού του δρώντα που έχει προσδιορισθεί ως το κέντρο βάρους αυτού. Πιθανόν, η εν τόπω και χρόνω διαθεσιμότητα ή απώλειά τους, να μη συμπεριλαμβάνεται στα κριτήρια με βάση τα οποία, το εν λόγω έμψυχο δυναμικό θα λάβει απόφαση είτε να συνεχίσει να ανθίσταται στην εκπλήρωση των φίλιων ΑΝΣΚ είτε να συνθηκολογήσει αντίστοιχα. Ακόμα όμως και αν συμπεριλαμβάνεται, ενδεχομένως να αποτελεί παράμετρο ελάσσονος σημασίας στην υποκειμενική κλίμακα ιεράρχησης των κριτηρίων από πλευράς σπουδαιότητας, Απεναντίας, η απομείωση κάποιων άλλων κρίσιμων ικανοτήτων πιθανόν να συνιστά κριτήριο μείζονος σημασίας, δυνάμενο να επηρεάσει καταλυτικά τις ανωτέρω ληφθείσες αποφάσεις (Pierce και Coon 2007, 78).

Καθίσταται λοιπόν αντιληπτό ότι η επιδίωξη αποδόμησης του συνόλου των κρίσιμων ικανοτήτων ενός δρώντα πολύ πιθανό να οδηγήσει στην άνευ λόγου επιμήκυνση του χρόνου διεξαγωγής της πολεμικής πράξης, σε άσκοπη διάχυση της προσπάθειας και σε κατασπατάληση των διαθεσίμων πόρων. Προς τούτο, η μέθοδος εξουδετέρωσης του κέντρου βάρους θα πρέπει να περιλαμβάνει και τα ακόλουθα δύο στάδια.

Βήμα 9°: Ανάλυση, κατανόηση και ιεράρχηση των κριτηρίων με βάση τα

12. Για περαιτέρω πληροφορίες επί του τρόπου με τον οποίο είναι δυνατό να υλοποιηθεί ο ακριβής προσδιορισμός του έμψυχου δυναμικού που συνιστά το κέντρο βάρους ενός δρώντα και ο έλεγχος εγκυρότητας της επιλογής του βλέπε (Πετρουλάκης 2013, 50-51)

οποία, το προσδιορισθέν ως κέντρο βάρους έμψυχο δυναμικό ενός δρώντα, λαμβάνει απόφαση για έναρξη, συνέχιση και τερματισμό της πολεμικής πράξης¹³.

Βήμα 10^ο: Από το σύνολο των ενεργειών (actions) που προσδιορίστηκαν στο 8ο στάδιο θα πρέπει να καθοριστούν οι κρίσιμες όμοιες (critical actions). Ήτοι εκείνες οι ενέργειες οι οποίες θα επιδράσουν **άμεσα και καταλυτικά** επί του έμψυχου δυναμικού του δρώντα - που έχει αναγνωρισθεί ως το κέντρο βάρους - εξαναγκάζοντάς το να λάβει στον **ελάχιστο δυνατό χρόνο** την απόφαση να σταματήσει να ανθίσταται στην εκπλήρωση των φίλιων ΑΝΣΚ και να συνθηκολογήσει αποδεχόμενο τους ημέτερους όρους. Η επιλογή των κρίσιμων ενεργειών (critical actions) θα βασίζεται στη "διήθηση" του συνόλου των εν δυνάμει αναληφθέντων ενεργειών (actions), χρησιμοποιώντας ως φίλτρο τα αποτελέσματα της ανάλυσης που πραγματοποιήθηκε στο 9ο στάδιο της διαδικασίας.

Συμπερασματικές Σκέψεις - Προτάσεις

Η μονοσήμαντη αντιμετώπιση της έννοιας του στρατιωτικού κέντρου βάρους εντός του συμμαχικού εγχειριδίου και η παράθεση εντός αυτού ενός ορισμού, η διατύπωση του οποίου θα διέπεται από ακρίβεια, λογική και σαφήνεια αποτελεί την ενδεικνυόμενη λύση. Δεδομένου ότι η εν λόγω ιδέα εισήχθη στη στρατιωτική διαλεκτική από τον Carl von Clausewitz, κρίθηκε σκόπιμο - αν όχι επιβεβλημένο - η λύση στην υφιστάμενη προβληματική να αναζητηθεί στις σελίδες του έργου του "Περί Πολέμου". Η ιχνηλάτιση της ιδέας του κέντρου βάρους στα εδάφια της πραγματείας του πρώσου θεωρητικού καταδεικνύει με τον πιο εύγλωττο τρόπο ότι, για τον Carl von Clausewitz, το κέντρο βάρους ενός δρώντα θα πρέπει να αναζητείται στο έμψυχο δυναμικό αυτού. Συγκεκριμένα, ανάμεσα σε πρόσωπα ή ομάδες προσώπων που έχουν την εγγενή δυνατότητα να διαχειρίζονται το σύνολο των ικανοτήτων του πολιτικού / στρατιωτικού δρώντα και να λαμβάνουν αποφάσεις για την έναρξη, τη συνέχιση και τον τερματισμό της πολεμικής πράξης.

Ωστόσο, το πάζλ της θεωρίας του κέντρου βάρους συνίσταται από τρία αλληλένδετα μεταξύ τους "κομμάτια". Ο ορισμός αποτελεί το ένα από αυτά. Τα άλλα δύο είναι ο προσδιορισμός και η εξουδετέρωση. Οποιαδήποτε σημαντική αλλαγή ενός εξ' αυτών οδηγεί αναπόφευκτα και στην αναπροσαρμογή των άλλων δύο. Ως εκ τούτου, ο νέος ορισμός του κέντρου βάρους και η ανάλυση επί της οποίας στηρίχθηκε η διατύπωσή του, επέβαλε την επαναπροσέγγιση της διαδικασίας προσδιορισμού και εξουδετέρωσης που πραγματεύεται το νατοϊκό εγχειρίδιο σχεδίασης. Επαναπροσέγγιση που - κατά την εκτίμηση του γράφοντα - καθιστά την εν λόγω διαδικασία αφενός μεν περισσότερο χρηστική, "εύπεπτη" και απτή στους επιτελείς αφετέρου δε σύνομη με τον τρόπο που ο ίδιος ο Carl von Clausewitz πραγματεύεται την εν λόγω ιδέα στο έργο του.

Αναμφισβήτητα οποιοσδήποτε πραγματεύεται ένα πρόβλημα, εκούσια

13. Για περαιτέρω πληροφορίες αναφορικά με τη σπουδαιότητα κατανόησης των κριτηρίων, με βάση τα οποία ο αντίπαλος δρώντας λαμβάνει απόφαση είτε να συνεχίσει να ανθίσταται στην εκπλήρωση των φίλιων ΑΝΣΚ είτε να συνθηκολογήσει αποδεχόμενος τους ημέτερους όρους, βλέπε (Pierce και Coon 2007, 78-80).

επιλέγει να πορευτεί ακολουθώντας τρεις διαδοχικούς οδοδείκτες, ήτοι την ανάλυσή του, τη διάγνωση των αιτιών που δημιουργούν την παθογένεια και τέλος τη διατύπωση προτάσεων που δυνατόν να εξαλείψουν την υφιστάμενη προβληματική. Προς τούτου, κρίθηκε επιβεβλημένο με γνώμονα την πραγματοποιηθείσα ανάλυση και τις ανωτέρω συμπερασματικές σκέψεις - διαπιστώσεις να διατυπωθούν και οι ακόλουθες προτάσεις:

♦ Υποβολή εισηγητικής εκθέσεως στον αρμόδιο ΝΑΤΟϊκό φορέα με την οποία να καθίσταται σαφές ότι κρίνεται επιβεβλημένη η αναθεώρηση του τμήματος του COPD V1.0 στο οποίο παρατίθεται και αναλύεται η ιδέα του κέντρου βάρους. Η αναγκαιότητα της επιζητούμενης αναθεώρησης θα τεκμηριώνεται με την διεξοδική ανάλυση της υπάρχουσας παθογένειας. Ήτοι με την ανάλυση των λόγων για τους οποίους τόσο ο υφιστάμενος ορισμός του κέντρου βάρους όσο και ο τρόπος με τον οποίο το συμμαχικό εγχειρίδιο σχεδίασης πραγματεύεται - αυτοτελώς ή μέσω παραδειγμάτων - την ομώνυμη ιδέα / έννοια, υπολείπονται ενάργειας.

♦ Αξιολόγηση, κατά τη διάρκεια ασκήσεων Στρατηγείων - Σταθμών Διοικήσεως [Command Post Exercise (CPX)] που διεξάγονται στην ΑΔΙΣΠΟ, του ορισμού και της μεθόδου προσδιορισμού - εξουδετέρωσης του κέντρου βάρους, που παρατίθενται στην παρούσα εργασία, προκειμένου να διαπιστωθεί η ορθότητα και η χρηστικότητά τους.

Βιβλιογραφία

Agee, Collin. Peeling the Onion: The Iraqi Center of Gravity in Desert Storm. Monograph, Fort Leavenworth, Kansas: School of Advanced Militar Studies/ US Army Command and General Staff College, 1992.

Anderson, William. Where You Sit and Centers of Gravity. Monograph, Newport RI: NAVAL WAR COLLEGE, 2004.

Aron, Raymond. Σκέψεις επί του Πολέμου, Κλαουσεβιτς: Η Ευρωπαϊκή Εποχή. Αθήνα: ΔΕΚ/Αρχηγείον Στρατού, 1977.

Bassford, Christopher. "CLAUSEWITZ AND HIS WORKS." CLAUSEWITZ HOMEPAGE. 23 September 2012. <http://www.clausewitz.com> (πρόσβαση January 12, 2013).

Cannon, Michael W. "Clausewitz for Beginners." Airpower Journal Vol 3 No 2, 1989: 48-57.

COPD V1.0. Allied Command Operations Comprehensive Operations Planning Directive Interim V1.0. Belgium: NATO/ SHAPE, 2010.

Echevarria, Antulio. "Reining in" the Center of Gravity Concept." Air & Space Power Journal / Vol 17/ Issue 2 , June 2003 a: 87-99.

-. Clausewitz and Contemporary War. New York: Oxford University Press, 2007.

Echevarria, Antulio. Clausewitz Center Of Gravity: Changing Our Warfighting Doctrine Again. Monograph/ Report, Carlisle Pennsylvania: Strategic Studies Institute/ US Army War College, 2002.

-. "Clausewitz Center of Gravity : Its Not What we Thought." Naval War

College Review, Winter 2003: 108-123.

Echevarria, Antulio. THE INTEROPERABILITY OF FUTURE OPERATIONAL CONCEPTS OF NATO FORCES. Monograph, US Army War College, 2004.

Eikmeier, Dale. "Center of Gravity Analysis." Military Review 84, August 2004.

Eikmeier, Dale. "Modernizing the Center of Gravity Concept - So It Works." Στο Addressing the Fog of COG, του/της Celestino Perez, 133-169. Kansas: Combat Studies Institute Press, 2012.

Evans, Michael. "Centre of Gravity Analysis in Joint Military Planning and Design: Implications and Recommendations for the ADF." Security Challenges Vol 8 No 2, Winter 2012: 81-104.

Hiang Lee, Seow. Center of Gravity or Center of Confusion. The Wright Flyer Papers No 10, Maxwell AFB, ALABAMA: US Air Command and Staff College, 1999.

Jones, Geoff, Mary Jones, και Phillip Marchington. Cambridge Coordinated Science: Physics. Cambridge: Cambridge University Press, 1993.

Lecroy, Jessica. Center of Gravity Schizophrenia over Kosovo: An Eccentric War in Need of a True Clausewitzian Analysis. Monograph, NATIONAL WAR COLLEGE, 2000.

Melton, Stephen. "Center of Gravity Analysis - the Black Hole of Army Doctrine." Στο Addressing the Fog of COG: Perspectives on the Center of Gravity in US Military Doctrine, του/της Celestino Perez. Kansas: Combat Studies Institute Press/ US Army Combined Arms Center, 2012.

Milley, Mark. Centers of Gravity and the War in Kosovo. Monograph, Newport: NAVAL WAR COLLEGE, 2000.

Olsen, John Andreas. John Warden and the Renaissance of American air Power. Virginia: Potomac Books Inc, 2007.

Paret, Peter. "Expansion of War." Στο MAKER OF MODERN STRATEGY : From Machiavelli to the Nuclear Age, του/της Peter Paret, 186-213. New Jersey: Princeton University Press, 1986.

Pierce, William, και Robert Coon. "Understanding the Link Between Center of Gravity and Mission Accomplishment." MILITARY REVIEW, 2007: 76-84.

Springman, Jeffrey. The Relationship Among Tasks, Center of Gravity and Decisive Points. Monograph, Fort Leavenworth/ Kansas: US Army Command and General Staff College/ School of Advanced Military Studies, 1998.

Strange, Joe. Center of Gravity and Critical Vulnerabilities: Building on the Clausewitzian Foundation So That We Can All Speak the Same Language. Perspectives on Warfighting Series no 4, Quantico: Marine Corps Association, 1996.

Strange, Joseph, και Richard Iron. "Center of Gravity: What Clausewitz Really Meant." Joint Force Quarterly / Issue Thirty Five, 2004: 20-27.

-. "Understanding Centers Of Gravity and Critical Vulnerabilities." Air University/ Air War College/ Gateway to the Internet. 2003. <http://www.au.af.mil/au/awc/awcgate/awcgate.htm> (πρόσβαση January 23, 2013).

Undeland, David. Center of Gravity - Use and Misuse. Thesis, Newport

Rode Island: Naval War College, 2001.

VanderSteen, Kurt. "Center of Gravity: A Quest for Certainty or Tilting at Windmills?" Στο Addressing the Fog of COG: Perspectives on the Center of Gravity in US Military Doctrine, του/της Celestino Perez. Fort Leavenworth Kansas: Combat Studies Institute Press/ US Army Combined Arms Center, 2012.

Von Clausewitz, Carl. ON WAR. Μετάφραση: Peter Howard και Peter Paret. Princeton New Jersey: Princeton University Press, 1989.

Von Clausewitz, Karl. Περί του Πολέμου. Ε' Έκδοση. Μετάφραση: Νατάσα Ξεπουλιά. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις BANIAS, 1999.

ΔΚ 2-1. Επιχειρησιακή Σχεδίαση Ενόπλων Δυνάμεων. Αθήνα: ΓΕΕΘΑ/ΔΙΣΧΕΔ, 2012.

Μάζης, Αλκίνοος. ΦΥΣΙΚΗ: ΜΗΧΑΝΙΚΗ - ΑΚΟΥΣΤΙΚΗ (Τόμος Α). Αθήνα: Εκδόσεις ΕΣΤΙΑ, 1976.

Μαυρόπουλος, Παναγιώτης. "Το Κέντρο Βάρους." Γεωστρατηγική Νο 17, Ιούνιος - Δεκέμβριος 2009: 168-205.

Μπαμπινιώτης, Γεώργιος. Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Αθήνα: Εκδόσεις ΚΕΝΤΡΟ ΛΕΞΙΚΟΛΟΓΙΑΣ, 1998.

Πετρουλάκης, Σταύρος. Η Θεωρία του Κέντρου Βάρους στο έργο ON WAR του Carl Von Clausewitz: Ένα Αναλυτικό Εργαλείο ή μια Πηγή Σύγχυσης στην Υπηρεσία της Υφιστάμενης Επιχειρησιακής Σχεδίασης;. Διατριβή, Θεσσαλονίκη: ΑΔΙΣΠΟ, 2013.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Επχος Σταύρος Πετρουλάκης γεννήθηκε το 1975 στην Αθήνα. Εισήχθη στη ΣΣΕ το 1993 και αποφοίτησε το 1997 ως Ανθυπολοχαγός Τεθωρακισμένων (ΤΘ). Έχει αποφοιτήσει επιτυχώς από όλα τα Σχολεία του ΣΞ που προβλέπονται από το βαθμό και την ειδικότητά του. Επίσης έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το NATO Operations Planners' Psychological Operations Course, το European Security and Defense Policy (ESPD) Foundation Training, το Joint Intelligence Analyst Course / US Defense Intelligence Agency και το Counterterrorism Analyst Course/ US Defense Intelligence Agency. Πλέον των ανωτέρω είναι κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου στον τομέα των "Διπλωματικών και Στρατηγικών Σπουδών" από το Centre d' Etudes Diplomatiques et Strategiques. Έχει υπηρετήσει σε μονάδες εκστρατείας του όπλου του, τόσο στον ηπειρωτικό όσο και στο νησιωτικό χώρο, εκτελώντας τα καθήκοντα του Διοικητή Ίλης Μέσων Αρμάτων (ΙΜΑ) και Ίλης Αναγνωρίσεως (ΙΑΑΝ), του Αξιωματικού Πληροφοριών και Επιχειρήσεων (2ο-3ο Γραφείο) και τέλος του Υποδιοικητή. Ως επιτελής έχει υπηρετήσει στο Τμήμα Συμμαχικών Δογμάτων της Διεύθυνσης Διακλαδικού Δόγματος (ΔΙΔΔΟ) του ΓΕΕΘΑ, στο CJ - 5 του EL EU OHQ με έδρα τη Λάρισα και ως τμηματάρχης του Τμήματος Επιχειρησιακών Αξιολογήσεων της 1ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ. Επί της παρούσης υπηρετεί ως επιτελής στη Διεύθυνση Σχεδίων (ΔΙΣΧΕΔ) της 1ης ΣΤΡΑΤΙΑΣ. Ομιλεί την Αγγλική. Είναι έγγαμος και έχει τρία τέκνα.

"Διοίκηση Μεγάλου Στρατιωτικού Νοσοκομείου υπό το Πρίσμα Αναβάθμισης της Ποιότητας των Παρεχόμενων Υπηρεσιών Υγείας, με Παράλληλο Εξορθολογισμό της Υγειονομικής Δαπάνης. Ανάλυση Βέλτιστων Μεθόδων και Πρακτικών"

*Περίληψη Διατριβής του Ταγματάρχη (ΥΙ) Πολύδωρου Διγόνη (2ο Βραβείο)
Σπουδαστή της 10ης ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ*

Εισαγωγή

Γενικά

Τα τελευταία χρόνια, η παρατηρούμενη συνεχής αύξηση των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας χωρίς την ύπαρξη των απαραίτητων οικονομικών πόρων, έχει οδηγήσει στην ανάγκη για έλεγχο της υγειονομικής δαπάνης. Έτσι οι αυξανόμενες πιέσεις, τόσο για συγκράτηση του νοσοκομειακού κόστους όσο και για αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας, καθιστούν αναγκαία την ανάπτυξη διεθνώς αναγνωρισμένων μεθόδων και πρακτικών Διοικήσεως των στρατιωτικών νοσοκομείων, προκειμένου να ανταποκριθούν στη διττή αυτή πρόκληση.

Σκοπός

Σκοπός της παρούσας διατριβής είναι η ανάλυση σύγχρονων μεθόδων και πρακτικών Διοικήσεως μεγάλου στρατιωτικού νοσοκομείου, οι οποίες στοχεύουν αφενός στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών του νοσοκομείου και αφετέρου στον εξορθολογισμό των οικονομικών του πόρων.

Προϋποθέσεις

Η ανάλυση που ακολουθεί προϋποθέτει ότι οι σύγχρονες μέθοδοι και πρακτικές Διοικήσεως των πολιτικών νοσοκομειακών οργανισμών, που χρησιμοποιούνται τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, δύναται να εφαρμοσθούν ανάλογα προσαρμοσμένες και σε στρατιωτικά νοσοκομεία, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαιτερότητά τους ως προς την αυστηρότερη ιεραρχική δομή τους.

Κεφάλαιο Α:

Ανάπτυξη Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας (ΣΔΠ) σε Μεγάλο Στρατιωτικό Νοσοκομείο

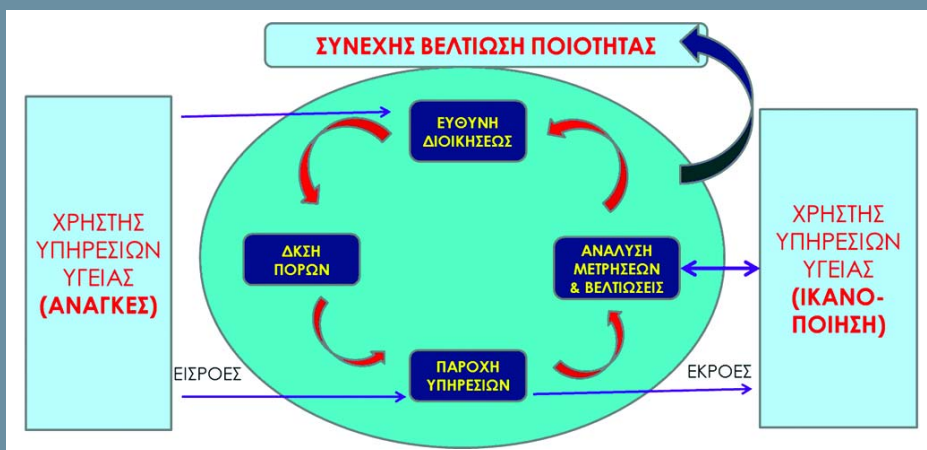
Καταρχάς κρίνεται σκόπιμο να διευκρινισθούν ορισμένες βασικές έννοιες. Ξεκινώντας από την έννοια της "Ποιότητας στις υπηρεσίες υγείας", αυτή ορίζεται ως η παροχή φροντίδας υγείας, η οποία αναπτύχθηκε με ασθενοκεντρική οπτική και σύμφωνα με τις ακολουθούμενες βέλτιστες πρακτικές. Ενώ

1. Σύμφωνα με τον επίσημο ορισμό του Εθνικού Συμβουλίου Υγείας της Μ. Βρετανίας.

όταν λέμε ότι ένα νοσοκομείο διαθέτει "Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας" (ΣΔΠ) εννοούμε ότι έχει πιστοποιηθεί από ανεξάρτητο διαπιστευμένο² φορέα, ότι εκπληρώνει τις προδιαγραφές μιας σειράς διεθνών προτύπων ποιότητας. (Κωσταγιόλας, 2008)

Για την ανάπτυξη ενός Συστήματος Διασφάλισης Ποιότητας χρησιμοποιείται η οικογένεια προτύπων **ISO 9000**. Το βασικό πρότυπο της οικογένειας για την πιστοποίηση νοσοκομείου είναι το **ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2008**. Στους θεμελιώδεις κανόνες του προτύπου ISO 9001 για υπηρεσίες υγείας, περιλαμβάνονται η εστίαση στον ασθενή (ασθενοκεντρικός χαρακτήρας), η διεργασιοκεντρική προσέγγιση, η λήψη αποφάσεων βάσει δεδομένων καθώς και η συμμετοχή του προσωπικού στη διασφάλιση και βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών.

Όσον αφορά στη δομή του εν λόγω προτύπου, τα κύρια κεφάλαιά του αντιστοιχούν στις βασικές διεργασίες του νοσοκομείου. Την Ευθύνη της Διοίκησης, τη Διαχείριση των Πόρων του, την Παροχή Υπηρεσιών και τέλος την Ανάλυση Μετρήσεων και Βελτιώσεων. Η υλοποίηση των ανωτέρω διεργασιών θα πρέπει να τεκμηριώνονται με ένα σύνολο εγγράφων και αρχείων. Ως προς τη

Εικόνα 1: Αρχή Λειτουργίας Προτύπου ISO 9001:2008

λειτουργία του προτύπου (Εικόνα 1) η Δίκη με βάση τις ανάγκες των ασθενών διαχειρίζεται τους πόρους του νοσοκομείου, για την παροχή υπηρεσιών στους εισερχόμενους ασθενείς. Στη συνέχεια ακολουθεί ανάλυση και μέτρηση των εφαρμοζόμενων διαδικασιών και του βαθμού ικανοποίησης των εξερχομένων ασθενών. Τα αποτελέσματα αυτών ανατροφοδοτούνται προς τη Δίκη, η οποία προβαίνει στις απαραίτητες βελτιωτικές ενέργειες. Η συνεχής επανάληψη του κύκλου συνεπάγεται τη συνεχή βελτίωση των παρεχομένων νοσοκομειακών υπηρεσιών. (Κωσταγιόλας, 2008)

Το ΣΔΠ δύναται να καταστεί πιο ολοκληρωμένο, όταν συνδυασθεί η οικογένεια προτύπων ISO 9000 με άλλα συμβατά πρότυπα ποιότητας, όπως με το Πρότυπο Διαχείρισης Περιβάλλοντος (ISO 14001: 2004) και το "Πρότυπο"

2. Διαπιστευμένος φορέας πιστοποίησης, ορίζεται ως ο φορέας που του έχει αναγνωρισθεί επισήμως, από άλλο επίσημο ανεξάρτητο φορέα, η ικανότητα να πιστοποιεί οργανισμούς.

Διασφάλισης Ποιότητας Τροφίμων, γνωστό και ως HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points).

Η πιστοποίηση σύμφωνα με το πρότυπο ISO 14001: 2004, εγγυάται ότι η νοσοκομειακή μονάδα διαχειρίζεται τα ιατρικά απόβλητα, βάσει της κείμενης νομοθεσίας. Έτσι και δε βλάπτεται το περιβάλλον και περιορίζεται το κόστος διαχείρισής τους. Αναφορικά με το HACCP αποτελεί ένα σύστημα που προσδιορίζει, αξιολογεί και ελέγχει κινδύνους³, που επηρεάζουν την ασφάλεια των προϊόντων στην αλυσίδα τροφοδοσίας του νοσοκομείου, εγγυώμενο έτσι την ποιότητά της.

Εκτός από τα ανωτέρω πρότυπα, βασική προϋπόθεση ανάπτυξης ενός αποτελεσματικού ΣΔΠ αποτελεί και η μεθοδική διαχείριση λαθών και παραπόνων. Αμφότερα θα πρέπει να προσεγγίζονται από τη Δκση όχι με αμιγώς τιμωρητική διάθεση, αλλά ως μία ευκαιρία εξαγωγής χρήσιμων διδαγμάτων και συνεχούς βελτίωσης. Ιδιαίτερα τα ιατρικά σφάλματα, στα πλαίσια της νοσοκομειακής περίθαλψης, συμβαίνουν συχνά. Για τον περιορισμό τους θα πρέπει να καθιερωθούν οι Κλινικές Κατευθυντήριες Οδηγίες (Clinical Guidelines), οι οποίες αποτελούν πρωτόκολλα βέλτιστων πρακτικών ιατρικής φροντίδας, που βασίζονται σε επιστημονικά βιβλιογραφικά δεδομένα.

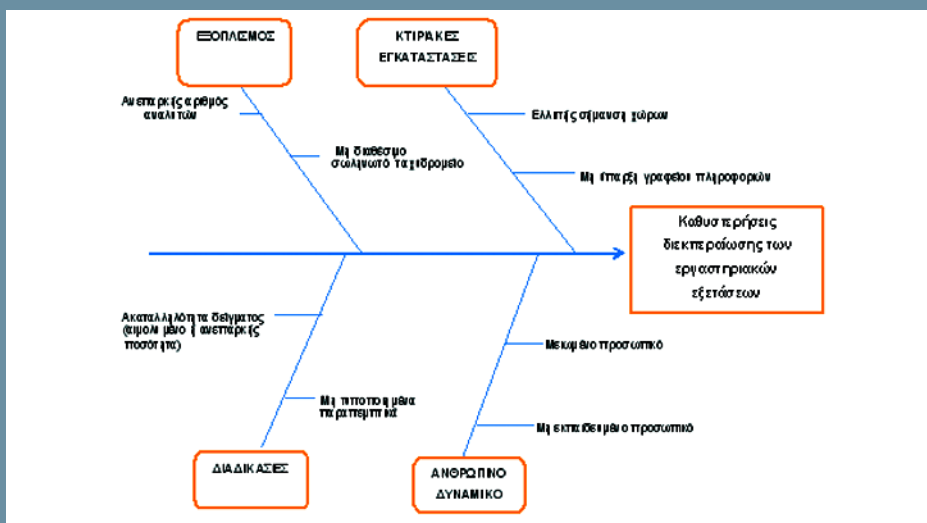
Σε περίπτωση όμως που συμβεί κάποιο ιατρικό λάθος, επ' ουδενί δε θα πρέπει να υπάρξει αμφιταλάντευση για το εάν θα πρέπει να αναφερθεί. Η αναφορά του λάθους, έστω και ανώνυμα, μπορεί να σώσει μελλοντικά ζωές ασθενών. Μετά την αναφορά τους, τα ιατρικά λάθη θα πρέπει να καταγράφονται, να αναλύονται τα αίτιά τους και να λαμβάνονται τα κατάλληλα προληπτικά μέτρα για την εκμηδένιση της πιθανότητας επανεμφάνισής τους. (Ertl - Wagner, 2013)

Κεφάλαιο Β: Εργαλεία Βελτίωσης της Ποιότητας

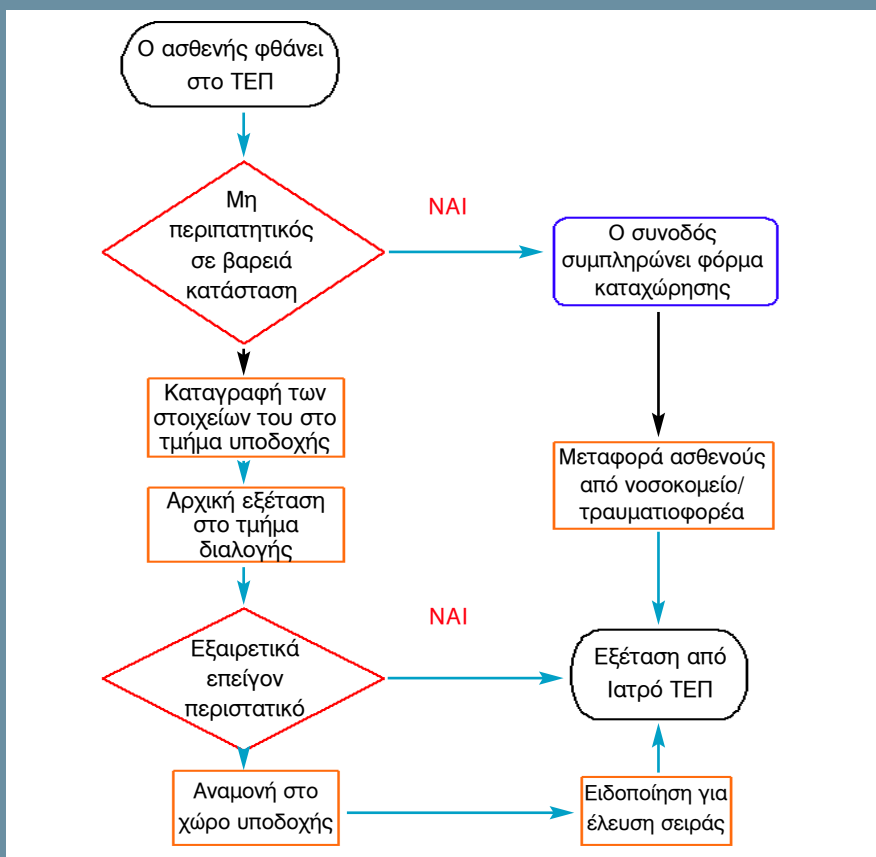
Η Διοίκηση του νοσοκομείου διαθέτει μια πλειάδα χρήσιμων τεχνικών και εργαλείων, που συμβάλλουν στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών υγείας, όπως τα διαγράμματα Αιτίου - Αποτελέσματος και Ροής, η ανάλυση Παρέτο καθώς και η Ανάλυση Τρόπων Αστοχίας και των Αποτελεσμάτων τους.

Το **διάγραμμα Αιτίου - Αποτελέσματος** ή διάγραμμα "ψαροκόκκαλο", αποσκοπεί στην οργάνωση και γραφική απεικόνιση των αιτιών ενός προβλήματος ποιότητας. Το πρόβλημα τοποθετείται στην άκρη ενός βέλους και τα πιθανά αίτια, ομαδοποιούνται και τοποθετούνται σε πλευρικές γραμμές εκατέρωθεν του βέλους, δίκην αγκαθιών ψαροκόκκαλου. Για παράδειγμα στο πρόβλημα καθυστέρησης διεκπεραίωσης των εργαστηριακών εξετάσεων ανιχνεύθηκαν 4 κατηγορίες αιτιών (Εικόνα 2).

Ένας άλλος τύπος διαγραμμάτων είναι τα **διαγράμματα Ροής**. Αυτά χρησιμοποιούνται για την απεικόνιση μίας συγκεκριμένης ροής βημάτων - ενεργειών μίας διαδικασίας με τη χρήση τυποποιημένων συμβόλων. Το διάγραμμα ροής συμβάλλει αφενός στην κατανόηση του τρόπου υλοποίησης μίας διαδικασίας και αφετέρου στη βελτίωση της επικοινωνίας μεταξύ των εμπλεκόμενων σε αυτήν. Ένα παράδειγμα διαγράμματος ροής φαίνεται στην (Εικόνα 3), όπου απεικονίζεται η διαδικασία υποδοχής και διαλογής των ασθενών από το Τμήμα Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ) του νοσοκομείου. (Κωσταγιόλας, 2008)

Εικόνα 2: Παράδειγμα Διαγράμματος Αιτίου - Αποτελέσματος

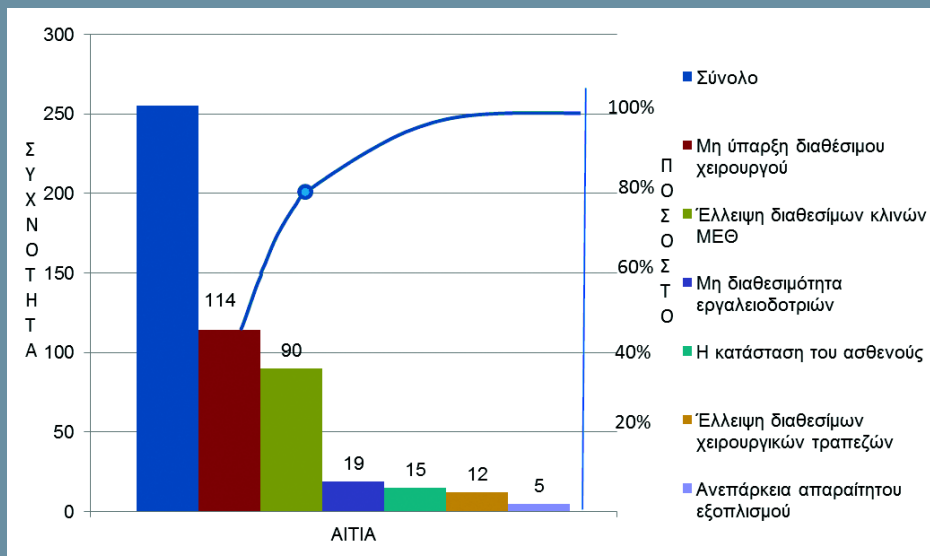

Εικόνα 3: Παράδειγμα Διαγράμματος Ροής

A/A	ΑΙΤΙΑ	ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	%	ΑΘΡΟΙΣΤΙΚΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΑ	%
1	Μη ύπαρξη διαθέσιμου χειρουργού	114	44,7	114	44,7
2	Έλλειψη διαθέσιμων κλινών ΜΕΘ	90	35,3	204	80
3	Μη διαθεσιμότητα εργαλειοδοτριών	19	7,5	223	87,5
4	Η κατάσταση του ασθενούς	15	5,8	238	93,3
5	Έλλειψη διαθέσιμων χειρουργικών τραπεζών	12	4,7	250	98
6	Ανεπάρκεια απαραίτητου εξοπλισμού	5	2	255	100
	ΣΥΝΟΛΟ	255	100		

Εικόνα 4: Πίνακας Αθροιστικών Συχνοτήτων για Κατασκευή Διαγράμματος Pareto

Η **ανάλυση Παρέτο** βασίζεται στο αξίωμα του ομώνυμου οικονομο-

Εικόνα 5: Παράδειγμα Διαγράμματος Pareto

λόγου, σύμφωνα με το οποίο το 20 τοις εκατό των αιτιών ενός προβλήματος ευθύνεται για το 80 τοις εκατό της συχνότητάς του. Με την εν λόγω ανάλυση, κάνοντας χρήση πινάκων και διαγραμμάτων, διαχωρίζονται οι σημαντικές αιτίες ενός προβλήματος ποιότητας νοσοκομειακών υπηρεσιών από τις ήσσονος σημασίας. Στη συνέχεια αναλαμβάνοντας διορθωτικές ενέργειες για την αντιμετώπισή τους, επιτυγχάνεται η αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων νοσοκομειακών υπηρεσιών.

ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ	ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑ				
		ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΗ	ΜΕΓΑΛΗ	ΜΕΤΡΙΑ	ΕΛΑΧΙΣΤΗ
	ΣΥΧΝΗ	16	12	8	4
	ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΑΚΗ	12	9	6	3
	ΑΣΥΝΗΘΙΣΤΗ	8	6	4	2
	ΣΠΑΝΙΑ	4	3	2	1

Εικόνα 6: Πίνακας Εκτίμησης Βαθμού Προτεραιότητας Κινδύνου στην FMEA

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ FMEA												
ΑΣΤΟΧΙΑ	ΠΙΘΑΝΑ ΑΙΤΙΑ	ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΚΙΝΔΥΝΟΥ			ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΗΣ			ΕΙΔΟΣ ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ (ΕΛΕΓΧΟΣ, ΝΕΟ ΜΕΤΡΟ, ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΣ)	ΔΙΟΡΘΩΤΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ	ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ	ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ	ΕΓΚΡΙΣΗ ΔΕΣΦΕΣ
		ΣΟΒΑΡΟΤΗΤΑ	ΠΙΘΑΝΟΤΗΤΑ	ΒΑΘΜΟΣ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΕΤΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ?	ΑΝΙΚΝΕΥΣΙΜΟΤΗΤΑ?	ΣΥΝΕΧΕΙΑ?					
Παραλαβή λάθους διαλύτη από νοσηλεύτρια	Πίεση χρόνου, ελλιπής εκπαίδευση, παρόμοια σήμανση	Μεγάλη	Συχνή	12	ΟΧΙ	ΟΧΙ	ΝΑΙ	Εισαγωγή νέου μέτρου	Εκπαίδευση νοσηλευτικού προσωπικού, Βελτίωση σήμανσης σκευάσματος	Παρακολούθηση 2 σεμιναρίων κατάρτισης Ευδιάκριτη σήμανση χλωριούχου Καλίου	3 ^ο Γρ. - Διπλ. Φαρμακείου	ΝΑΙ

Εικόνα 7: Παράδειγμα Φύλλου Εργασίας FMEA

Για παράδειγμα στο πρόβλημα της καθυστέρησης των χειρουργείων ενός νοσοκομείου καταγράφηκε μία σειρά αιτιών (Εικόνα 4). Μολοντί από τους ιατρούς επισημάνθηκε ως βασική αιτία η ανεπάρκεια του απαραίτητου εξοπλισμού, η ανάλυση Παρέτο, με βάση την ποσοστιαία αθροιστική συχνότητα των παραπάνω αιτιών και το αντίστοιχο γράφημα (Εικόνα 5), κατέδειξαν ως σημαντικότερες αιτίες, τη μη ύπαρξη διαθέσιμου χειρουργού και την έλλειψη διαθέσιμων κλινών στη ΜΕΘ. Έτσι ο προσδιορισμός και η αντιμετώπιση των σημαντικών

τερων αιτιών του προβλήματος οδήγησαν στην επίλυσή του. (Wolper, 2002)

Τέλος όσον αφορά στην Ανάλυση Τρόπων Αστοχίας και των Αποτελεσμάτων τους (**Failure Modes and Effects Analysis - FMEA**), πρόκειται για μία προληπτική τεχνική αξιολόγησης και βελτίωσης των διαδικασιών παροχής νοσοκομειακών υπηρεσιών. Αρχικά η αξιολογούμενη διαδικασία αναλύεται στα βήματά της και αναγνωρίζονται τυχόν αστοχίες ή σφάλματα που μπορεί να ανακύψουν καθώς και τα αίτια και τα αποτελέσματα αυτών. Τέλος, μετά από εκτίμηση κινδύνου, προτεραιοποιούνται οι αστοχίες αυτές και λαμβάνονται τα ενδεδειγμένα μέτρα για τον περιορισμό τους. Για την προτεραιοποίηση των αστοχιών υπολογίζεται ο βαθμός προτεραιότητας κινδύνου (Risk Priority Number - RPN), πολλαπλασιάζοντας την πιθανότητα εμφάνισης της αστοχίας με τη σοβαρότητα των αποτελεσμάτων της καθώς και με την ανιχνευσιμότητά της. (Ραϊδής, 2011)

Για παράδειγμα η FMEA χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση της διαδικασίας χορήγησης ενδοφλεβίων διαλυμάτων σε νεφροπαθείς ασθενείς. Αφού προσδιορίστηκαν τα στάδιά της, εντοπίστηκαν οι πιθανές αστοχίες για κάθε στάδιο. Μία από τις αστοχίες ήταν η παραλαβή από τη νοσηλεύτρια λάθους διαλύτη (χλωριούχου καλίου αντί για χλωριούχο νάτριο). Δυνητικό αποτέλεσμα της αστοχίας ήταν οι σοβαρές καρδιακές αρρυθμίες στους ασθενείς. Στο φύλλο εργασίας της FMEA, αφού καθορίστηκαν τα πιθανά αίτια της, με ανάλυση κινδύνου υπολογίστηκε ο RPN⁴ (Εικόνες 6,7) και έτσι εκτιμήθηκε ο βαθμός προτεραιότητας της αστοχίας ως υψηλός. Στη συνέχεια με βάση τα αίτια της αστοχίας προσδιορίστηκαν οι διορθωτικές ενέργειες, τα αποτελέσματα αυτών των ενεργειών και τέλος ορίστηκαν οι υπεύθυνοι για την υλοποίησή και παρακολούθησή τους. (ise.ncsu.edu, 2010)

Κεφάλαιο Δ:

Μέθοδοι Βελτίωσης Απόδοσης Νοσοκομείου

Στα πλαίσια της προσπάθειας του στρατιωτικού νοσοκομείου για βελτίωση της αποτελεσματικότητάς του με το μικρότερο δυνατό κόστος, μπορεί να χρησιμοποιηθούν διάφορες μέθοδοι, μεταξύ των οποίων οι σημαντικότερες είναι ο Πίνακας Ισορροπημένης Στοχοθεσίας (Balanced Scorecard - BSC) και η Συγκριτική Αξιολόγηση Απόδοσης (Benchmarking). Η **Balanced Scorecard** λαμβάνει χώρα στο επίπεδο του στρατηγικού σχεδιασμού του νοσηλευτικού οργανισμού και διασυνδέει στρατηγικούς στόχους με μετρήσιμα κριτήρια αξιολόγησης επίτευξής τους. (Niven, 2002)

Κατά την εφαρμογή της BSC σε νοσοκομειακή μονάδα, η ανάπτυξη των μετρήσιμων κριτηρίων αξιολόγησης επίτευξης των στρατηγικών του στόχων, πρέπει να γίνεται υπό το πρίσμα τεσσάρων πλευρών. Συγκεκριμένα, από την πλευρά του χρήστη των υπηρεσιών, των διαδικασιών του νοσοκομείου, της ανάπτυξης του στελεχιακού του δυναμικού και από την οικονομική του πλευρά. Για παράδειγμα σε επίπεδο τμήματος νοσοκομείου, όπως του ακτινολογικού, μπορεί να τεθούν οι παρακάτω στόχοι και αντίστοιχα κριτήρια επίτευξής τους:

1. Η βελτίωση της ικανοποίησης των ασθενών, με δείκτη τη μείωση των παραπόνων τους κατά 25% (πλευρά ασθενούς).

4. Στον υπολογισμό του RPN για πρακτικούς λόγους η ανιχνευσιμότητα της αστοχίας θεωρήθηκε σταθερή και ίση με τη μονάδα.

2. Η βελτιστοποίηση των διαδικασιών των απεικονιστικών εξετάσεων, με δείκτη τη μείωση του χρόνου αναμονής των ασθενών για τη παραλαβή των αποτελεσμάτων κατά 20% (πλευρά διαδικασιών).

3. Η αναβάθμιση της επιστημονικής κατάρτισης του προσωπικού, με δείκτη την αύξηση των εκπαιδευτικών σεμιναρίων κατά 30% (πλευρά ανάπτυξης προσωπικού).

4. Η μείωση του λειτουργικού κόστους του τμήματος, με αντίστοιχο δείκτη τον περιορισμό του κόστους ανά απεικονιστική εξέταση κατά 10% (οικονομική πλευρά).

Η **Συγκριτική Αξιολόγηση Απόδοσης (Benchmarking)**, συγκρίνει δείκτες απόδοσης του νοσοκομείου με αντίστοιχους δείκτες προτύπων νοσηλευτικών ιδρυμάτων, που θεωρούνται ως σημεία αναφοράς (Benchmarks) ή βέλτιστα στην κατηγορία τους (Best In Class). Ως σημεία αναφοράς για τη συγκριτική αξιολόγηση ενός στρατιωτικού νοσοκομείου, μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά βάση αλλά στρατιωτικά νοσοκομεία, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο, που θεωρούνται βέλτιστα στον αξιολογούμενο τομέα.

Η μέθοδος αυτή δεν περιορίζεται σε μία στείρα σύγκριση αριθμητικών δεικτών, αλλά επεκτείνεται στην αναζήτηση και ενσωμάτωση βέλτιστων πρακτικών άλλων νοσοκομείων που θεωρούνται πρότυπα. Η ταυτοποίηση βέλτιστων πρακτικών, τόσο σε επίπεδο υπηρεσιών όσο και σε επίπεδο ακολουθούμενων διαδικασιών, και η προσαρμοσμένη εισαγωγή τους στη δική μας στρατιωτική νοσοκομειακή μονάδα, έχει ως απώτερο σκοπό αφενός την αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχομένων υπηρεσιών και αφετέρου τη συγκράτηση του κόστους της νοσοκομειακής περίθαλψης.

Για παράδειγμα μία νέα τεχνική⁵ για την χειρουργική αντιμετώπιση των αιμορροϊδών, που εφαρμόζονταν σε ένα πρότυπο νοσοκομείο, αναγνωρίστηκε και υιοθετήθηκε, ως βέλτιστη πρακτική στα πλαίσια του Benchmarking, από άλλο νοσοκομείο. Η αντικατάσταση των κλασικών χειρουργικών τεχνικών⁶ από τη νέα, είχε ως αποτέλεσμα τη μείωση του μέσου χρόνου μετεγχειρητικής νοσηλείας των ασθενών και κατ' επέκταση την ελάττωση του κινδύνου ενδονοσοκομειακών λοιμώξεων. Έτσι με τη νέα πρακτική και αναβαθμίστηκε η ποιότητα της παρεχόμενης ιατρικής φροντίδας και περιορίστηκε το κόστος νοσηλείας των ασθενών. (Wilfried von Eiff, 2012)

Κεφάλαιο Ε: Οικονομική Διαχείριση Στρατιωτικού Νοσοκομείου

Προϋπολογισμός

Είναι φανερό ότι για την αποτελεσματικότερη παρακολούθηση της χρηματοοικονομικής λειτουργίας του νοσοκομείου, απαιτείται η κατάρτιση και περιοδική εξέταση Προϋπολογισμού. Από τεχνικής πλευράς, ο προϋπολογισμός αποτελεί μία κατάσταση των εσόδων που υπολογίζεται να εισπραχθούν και των εξόδων που προβλέπεται να πραγματοποιηθούν, στο επόμενο οικονομικό έτος. Βασική του επιδίωξη είναι η ορθολογική κατανομή των πόρων και η μη υπέρβασή τους.

Ανάλογα με τον τρόπο σύνταξης ο προϋπολογισμός διακρίνεται στον

5. Χειρουργική τεχνική που βασίζεται στη χρήση κυκλικού συρραπτικού μηχανήματος.

6. Κλασσικές χειρουργικές τεχνικές αντιμετώπισης αιμορροϊδών όπως Milligan Morgan, Parks κ.α

Επαυξανόμενο, στον Ελαστικό, στον Προϋπολογισμό Μηδενικής Βάσης και τέλος στο Σφαιρικό Προϋπολογισμό. Μεταξύ αυτών ο σφαιρικός προϋπολογισμός συγκεντρώνει τα περισσότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα (συγκράτηση κόστους - μη χρονοβόρος) και ενδείκνυται η εφαρμογή του και σε επίπεδο στρατιωτικού νοσοκομείου. (Γούλα, 2007)

Επιπλέον στην ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού συμβάλλει και η εισαγωγή του διπλογραφικού συστήματος λογιστικής απεικόνισης των οικονομικών μεγεθών. Στηρίζεται κυρίως, στην αρχή του δεδουλευμένου των εσόδων και εξόδων, όπου κάθε λογιστικό γεγονός καταγράφεται δισδιάστατα με ταυτόχρονη κίνηση δύο (2) τουλάχιστον λογαριασμών, εκ των οποίων ο ένας χρεώνεται και ο άλλος πιστώνεται (army.gr, 2012). Ως εκ τούτου, το διπλογραφικό λογιστικό σύστημα είναι άκρως απαραίτητο για τη μη υπέρβαση του προϋπολογισμού του νοσοκομείου, διότι επιτρέπει στους ασκούντες τη Διοίκηση να έχουν πλήρη εικόνα για τα έσοδα και τα έξοδά του.

Διαχείριση Εφοδιαστικής Αλυσίδας

Όταν λέμε Διαχείριση Εφοδιαστικής Αλυσίδας ή Διοίκηση Αποθεμάτων νοσοκομείου εννοούμε τη διαχείριση και έλεγχο των υλικών και του εξοπλισμού του, από τη στιγμή της αγοράς έως τη διάθεσή τους. Οι βασικοί κρίκοι από τους οποίους απαρτίζεται η εφοδιαστική αλυσίδα του νοσοκομείου είναι το Τμήμα Προμηθειών, το Τμήμα Παραλαβών - Διανομής, τα Τμήματα Προέλευσης των Αναγκών (Κλινικές - Εργαστήρια) και τέλος το Τμήμα Διαχείρισης Αποθεμάτων (Διαχείριση Γενικού και Υγειονομικού Υλικού).

Έναν τρόπο εξορθολογισμού της υγειονομικής δαπάνης συνιστά η κοινή προμήθεια υγειονομικού υλικού, στα πλαίσια της σχεδιαζόμενης διακλαδικής λειτουργίας των στρατιωτικών νοσοκομείων. Συγκεκριμένα, η συμμετοχή του νοσοκομείου σε συμφωνίες ομαδικών αγορών, έχει ως στόχο να εξασφαλισθούν χαμηλότερες τιμές, μέσω της ενοποίησης των αγορών αυτών και κατ' επέκταση του υψηλότερου όγκου τους. Η ενοποίηση των αγορών μπορεί να υλοποιηθεί τόσο σε τοπικό (π.χ. τα στρατιωτικά νοσοκομεία της Αθήνας) όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Αναφορικά με τη διαχείριση των αποθεμάτων, κύριος στόχος της αποτελεί η διατήρησή τους όσο το δυνατό σε χαμηλότερα επίπεδα, χωρίς παράλληλα να παρουσιάζονται ελλείψεις σε κρίσιμα υλικά. Μία ευρέως διαδεδομένη μέθοδος ελέγχου των αποθεμάτων είναι η "Just In Time". Βασικός στόχος της μεθόδου είναι η αναπλήρωση των αναλωσίμων υλικών στον κατάλληλο χρόνο, ούτως ώστε να επιτυγχάνονται μηδενικά αποθέματα.

Τα οφέλη που προκύπτουν από τη μείωση των επιπέδων των αποθεμάτων περιλαμβάνουν την αποδέσμευση χρημάτων ούτως ώστε να χρησιμοποιηθούν για άλλους σκοπούς, την αποφόρτιση του προσωπικού από τη διαχείρισή τους, την εξάλειψη της ανάγκης για νέους αποθηκευτικούς χώρους και τέλος την εξοικονόμηση χρημάτων μέσω περιορισμού της σε βάθος χρόνου απαξίωσης των υλικών καθώς και των απωλειών λόγω κλοπής ή καταστροφών τους. (Wolper, 2002)

7. Περιλαμβάνονται τόσο Υγειονομικά υλικά όσο και υλικά Γενικής Χρήσεως.

Κεφάλαιο ΣΤ:

Ανάπτυξη Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ)

Ως "Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα" εννοούμε όχι μόνο τη μηχανογραφική κάλυψη όλων των τμημάτων του νοσοκομείου αλλά και τη διασφάλιση της λειτουργικής διασύνδεσης των επιμέρους εφαρμογών τους. Η λειτουργική διασύνδεση των επιμέρους συστημάτων και η ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ τους, έχει ως απώτερο σκοπό την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη λειτουργία της νοσοκομειακής μονάδας.

Κάποια από τα σημαντικότερα και πιο γνωστά επιμέρους πληροφοριακά συστήματα που συνθέτουν ένα ΟΠΣ είναι τα παρακάτω:

1. **Κλινικό Πληροφοριακό Σύστημα (Clinical Information System - CIS)**
Το σύστημα αυτό διαδραματίζει καταλυτικό ρόλο στην αποθήκευση και διαχείριση των ιατρικών πληροφοριών των ασθενών.
2. **Πληροφοριακό Σύστημα Εργαστηρίου (Laboratory Information System - LIS)** Λαμβάνει, αποθηκεύει, διαχειρίζεται και παρακολουθεί τις πληροφορίες που σχετίζονται με την εκτέλεση των ιατρικών εργαστηριακών εξετάσεων.
3. **Πληροφοριακό Σύστημα Ακτινολογίας (Radiology Information System - RIS)** Με την ένταξη του συστήματος αυτού στο ΟΠΣ υποστηρίζονται οι λειτουργίες του ακτινολογικού τμήματος του νοσοκομείου.
4. **Πληροφοριακό Σύστημα Φαρμακείου (Pharmacy Information System - PIS)**, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα αποδοτικής διαχείρισης του φαρμακείου του νοσοκομείου.
5. **Πληροφοριακό Σύστημα Οικονομικής Διαχείρισης (Financial Information System - FIS)** Χρησιμοποιείται κατά βάση από τις οικονομικές υπηρεσίες του νοσοκομείου για τη διαχείριση των χρηματοοικονομικών δραστηριοτήτων του. (Κίτσιου και Βλαχοπούλου, 2008)

Η χρήση ενός Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος έχει τα ακόλουθα οφέλη:

1. Μείωση του αριθμού των ιατρικών λαθών ή των ιατρογενών επιπλοκών μέσω της δυνατότητας άμεσης πρόσβασης στο ιστορικό των ασθενών και στις Κλινικές Κατευθυντήριες Οδηγίες. Έτσι περιορίζονται οι πιθανότητες εσφαλμένης διάγνωσης ή λανθασμένης συνταγογράφησης (αλλεργικές φαρμακευτικές αντιδράσεις, δηλητηρίαση από υπερδοσολογία κ.α.).
2. Περιορισμός των ανεπιθύμητων ενεργειών ή των επιπλοκών από εσφαλμένη χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής, μέσω της ηλεκτρονικής διασύνδεσης του συστήματος ιατρικών εντολών με τα αντίστοιχα πληροφοριακά συστήματα του φαρμακείου και της νοσηλευτικής υπηρεσίας. (Rada, 2008)
3. Εξοικονόμηση προσωπικού και χρόνου εργασίας, μέσω περιορισμού λόγου χάριν των άσκοπων μετακινήσεων.
4. Δυνατότητα άμεσης ενημέρωσης των κλινικών ιατρών σε πραγματικό χρόνο για τα αποτελέσματα των εργαστηριακών εξετάσεων.
5. Αύξηση του βαθμού ικανοποίησης των χρηστών των υπηρεσιών υγείας, λόγω της μείωσης των χρόνων αναμονής και νοσηλείας τους. Σε αυτό συμβάλ-

λει και ο καλύτερος προγραμματισμός των ιατρικών πράξεων. (Ζοπουνίδης, 2007)

6. Βελτίωση των οικονομικών αποτελεσμάτων του νοσοκομείου, μέσω επίτευξης οικονομίας γραφικής ύλης, ενιαίας κωδικοποίησης των υλικών του νοσοκομείου και αυτοματοποίησης της διαδικασίας αποζημίωσής του.

Συμπεράσματα - Προτάσεις

Τα στρατιωτικά νοσοκομεία προκειμένου να βελτιώσουν την ποιότητα των υπηρεσιών υγείας και να ανταπεξέλθουν στις νέες συνθήκες οικονομικής δυσπραγίας, θα πρέπει να αναπτύξουν ένα αποτελεσματικό Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας (ΣΔΠ). Η ανάπτυξη ενός ΣΔΠ επιτυγχάνεται, μετά από πιστοποίηση από ανεξάρτητο διαπιστευμένο φορέα, ότι ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις μιας σειράς προτύπων ποιότητας. Για τις υπηρεσίες υγείας χρησιμοποιείται η οικογένεια προτύπων ISO 9000. Το βασικό πρότυπο της οικογένειας για την πιστοποίηση νοσοκομείου είναι το ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2008.

Το ΣΔΠ δύναται να καταστεί πιο ολοκληρωμένο όταν συνδυασθεί η οικογένεια προτύπων ISO 9000 με άλλα συμβατά πρότυπα ποιότητας όπως με το Πρότυπο Διαχείρισης Περιβάλλοντος (ISO 14001: 2004) και το "Πρότυπο" Διασφάλισης Ποιότητας Τροφίμων (Σύστημα HACCP). Επιπλέον η Διοίκηση του νοσοκομείου, στα πλαίσια ανάπτυξης ενός αποτελεσματικού ΣΔΠ, θα πρέπει να κάνει χρήση των εργαλείων αναβάθμισης της ποιότητας των παρεχομένων νοσοκομειακών υπηρεσιών.

Αναφορικά με την βελτίωση της απόδοσης του στρατιωτικού νοσοκομείου, δύναται να χρησιμοποιηθούν οι μέθοδοι του Πίνακα Ισορροπημένης Στοχοθεσίας (Balanced Scorecard) και της Συγκριτικής Αξιολόγησης Απόδοσης (Benchmarking). Κατά την εφαρμογή της Balanced Scorecard θα πρέπει να αποφεύγεται ο καθορισμός μεγάλου αριθμού στόχων και αντίστοιχων κριτηρίων αξιολόγησης, καθόσον ελλοχεύει ο κίνδυνος ενασχόλησης της Διοίκησης και του προσωπικού με ήσσονος σημασίας ζητήματα. Από την άλλη μεριά στα πλαίσια του Benchmarking, ως σημεία αναφοράς για την συγκριτική αξιολόγηση ενός στρατιωτικού νοσοκομείου, μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά βάση αλλά στρατιωτικά νοσοκομεία, που θεωρούνται βέλτιστα στον αξιολογούμενο τομέα, τόσο σε εθνικό όσο και σε διεθνές επίπεδο.

Επιπρόσθετα, για την παρακολούθηση της χρηματοοικονομικής λειτουργίας του στρατιωτικού νοσοκομείου καθίσταται αναγκαία η κατάρτιση Προϋπολογισμού και η περιοδική εξέτασή του. Μεταξύ των τεσσάρων ειδών προϋπολογισμού, ο "σφαιρικός" συγκεντρώνει τα περισσότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα και ενδείκνυται η εφαρμογή του και σε επίπεδο στρατιωτικού νοσοκομείου. Για την ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού σημαντικό ρόλο μπορεί να διαδραματίσει το διπλογραφικό λογιστικό σύστημα, διότι επιτρέπει στη Διοίκηση να έχει πλήρη εικόνα για τα έσοδα και τα έξοδα του νοσοκομείου. Ακόμη στη συγκράτηση του λειτουργικού κόστους του στρατιωτικού νοσοκομείου, καταλυτικό ρόλο μπορεί να παίξει η ορθολογική διαχείριση της εφοδιαστικής του αλυσίδας. Μάλιστα η συμμετοχή του σε συμφωνίες ομαδικών προμηθειών νοσοκομειακού υλικού, στα πλαίσια μίας διακλαδικής λειτουργίας των στρατιωτικών νοσοκομείων, θα εξασφαλίσει χαμηλότερες τιμές αγοράς.

Τέλος όσον αφορά στο πληροφοριακό σύστημα του στρατιωτικού νοσοκομείου, για να καταστεί "ολοκληρωμένο" δεν αρκεί η μηχανογραφική κάλυψη όλων των τμημάτων του, αλλά θα πρέπει να υπάρχει και λειτουργική διασύνδεση

των επιμέρους εφαρμογών του.

Επίλογος

Εν κατακλείδι, μπορούμε να πούμε ότι οι έννοιες "βελτίωση ποιότητας υπηρεσιών υγείας" και "εξορθολογισμός νοσοκομειακής δαπάνης" δεν είναι ασύμβατες, αλλά μπορούν να συγκερασθούν, στα πλαίσια της εφαρμογής των ανωτέρω αναπτυχθέντων μεθόδων και πρακτικών Δκσεως μεγάλου στρατιωτικού νοσοκομείου.

Βιβλιογραφία

- Ertl-Wagner,B und Steinbrucker,S. *Qualitätsmanagement und Zertifizierung (Praktische Umsetzung in Krankenhäusern)*. Berlin, Deutschland: Springer Verlag GmbH, 2013
- Κωσταγιόλας, Πέτρος και Συν. *Βελτιώνοντας την Ποιότητα στις Υπηρεσίες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπασωτηρίου, 2008
- Κίτσιου, Σπύρος και Βλαχοπούλου, Μάρω. *Πληροφοριακά Συστήματα και Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες στο Χώρο της Υγείας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Εκδοτικός Οίκος Πανεπιστημίου Μακεδονίας, 2008
- Rada, Roy. *Information Systems and Healthcare Enterprises*. New York, USA: IGI Publishing, 2008
- Buchbinder, Sharon B. And Shanks, Nancy H. *Introduction to Health Care Management*. Massachusetts, USA: Jones and Bartlett Publishers Inc, 2007
- Γούλα, Ασπασία. *Διοίκηση και Διαχείριση Νοσοκομείου*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση ΑΕΒΕ, 2007
- Ζοπουνίδης, Κωνσταντίνος. *Θέματα Μάνατζμεντ Υπηρεσιών Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Κλειδάριθμος, 2007
- Κυριόπουλος, Γιάννης και Συν. *Η Ποιότητα στις Υπηρεσίες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο, 2006
- Δόλγερας, Απόστολος. *Ισότητα, Αποτελεσματικότητα και Αποδοτικότητα στις Υπηρεσίες Υγείας*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο, 2006
- Walshe Kieran and Smith Judith. *Healthcare Management*. Berkshire, England: Open University Press, 2006
- Niven, Paul. *Balanced Scorecard Step by Step: Maximizing Performance and Maintaining Results*. New York, USA: John Wiley and Sons Inc, 2002
- Wolper, Lawrence F. *Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας*. Μετάφραση: Καραμαλής Μανώλης. Αθήνα: Εκδόσεις Mediforce, 2001 (Τόμος Α'και Β')
- Wilfried, von Eiff. *Best Practice Management: In Search of Hospital Excellence*. International Journal of Healthcare Management. Vol.5,No 1, 2012: 48-60
- Ραϊδης, Παναγιώτης. "Διπλωματική Εργασία: Εργαλεία και Τεχνικές Διοίκησης Ολικής Ποιότητας σε Οργανισμούς Υγείας" ΠΑ.ΜΑΚ, 2011: 32-35,44-48
- Seetharaman A and Co. *The Changing Role of Accounting in the Health Care Industry*. Research Journal of Business Management. Vol. 4, No 2, 2010: 91-102
- West, Timothy and Co. *Spending Patterns with Lapsing Budgets:Evidence from U.S Army Hospitals*. Journal of Management Accounting Research. Vol.

19, 2007:1-23

Gen. Corley, John. "Final Report: Task Force on the Future of Military Health Care" Department of Defence - A Subcommittee of Defence Health Board, 2007

Lloyd, Donald and Holsenback, J. *The Use of Six Sigma in Health Care Operations: Application and Opportunity*. Academy of Health Care Management Journal. Vol. 2, 2006:41-48

Woodard, Tanisha. *Adressing Variation in Hospital Quality: Is Six Sigma the Answer?* Journal of Healthcare Management. July-August 2005: 226-236

Berte, Lucia and Co. *A Quality Management System Model for Health Care; Approved Guideline - Second Edition*. NCCLS Vol.24, No 37, 2004 (Abstract)

Staines, Anthony. *Benefits of an ISO 9001 Certification - The Case of a Swiss Regional Hospital*. International Journal of Healthcare Quality Assurance. Vol. 13, No 1, 2000:27-33

Zabada, Charles and Co. *Obstacles to Application of Total Quality Management in Healthcare Organizations*. Total Quality Management. Vol.9, No 1, 1998:57-66

Ovretveit, John. *A Comparison of Hospital Quality Programmes*. International Journal of Service Industry Management. Vol. 8, No 3, 1997:220-235

Lin Binsam and Clousing Jennifer. *Total Quality Management in Health Care: A Survey of Current Practices*. Total Quality Management. Vol. 6, No 1, 1995:69-75

"Failure Mode and Effects Analysis - A medical example". Spring 2010. www.ise.ncsu.edu. (πρόσβαση 15 Ιανουαρίου 2013)

"Διπλογραφική Λογιστική Τροποποιημένης Ταμειακής Βάσης". ΓΕΣ. 5 Μαρτίου 2012. <http://www.army.gr> (πρόσβαση 20 Φεβρουαρίου 2013)

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Τχης (ΥΙ) Διγόνης Πολύδωρος γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1971. Εισήχθη στη ΣΣΑΣ το 1991 και αποφοίτησε το 1996 ως Ανθλγός Υγειονομικού Ιατρός. Είναι απόφοιτος του Ιατρικού Τμήματος της Σχολής Επιστημών Υγείας του ΑΠΘ και έχει ειδικευθεί στη Βιοπαθολογία. Επιπλέον είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος "MBA με εξειδίκευση στη Διοίκηση και Οικονομική Διαχείριση Μονάδων Παροχής Υπηρεσιών Υγείας" του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. Έχει υπηρετήσει ως Δκτής Υπομονάδων ΥΓ (35 ΛΥΓ, 25 ΕΥΠ/ΛΥΓ), ως Επιτελής ΥΓ της ΕΛΔΥΚ και ως Επιμελητής Μικροβιολογικού Τμήματος του 414 ΣΝΕΝ, του 401 ΓΣΝΑ και του 424 ΓΣΝΕ. Επίσης έχει συμμετάσχει στην Ειρηνευτική Αποστολή της ISAF στο Αφγανιστάν ως Αξκός Προληπτικής Ιατρικής (CJ MED/PREVMED). Μιλάει Αγγλικά, Γερμανικά, Γαλλικά, Ισπανικά και Ιταλικά. Είναι έγγαμος και έχει ένα γιο 4 ετών.

Υιοθέτηση των Ηλεκτρονικών Μέσων από το ΥΠΕΘΑ κατά την Σύναψη Δημόσιων Συμβάσεων / Ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις (ΗΔΣ)

Περίληψη Διατριβής του Ταγματάρχη (ΥΠ) Παναγιώτη Γκιώνη (3ο Βραβείο)
Σπουδαστή της 10ης ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ

Εισαγωγή

Οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις (ΗΔΣ) αφορούν τη χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) από κρατικά ιδρύματα και άλλους οργανισμούς του δημόσιου τομέα σε διαγωνιστικές διαδικασίες προμηθειών, υπηρεσιών και δημόσιων έργων. Πρόκειται για ένα γενικό όρο που δηλώνει την αντικατάσταση των διαδικασιών που βασίζονται στο χαρτί από άλλες που βασίζονται στις ΤΠΕ. Οι ΗΔΣ συνεπάγονται την εισαγωγή ηλεκτρονικών μέσων για την υποστήριξη των διάφορων σταδίων της διαδικασίας ανάθεσης μιας σύμβασης.

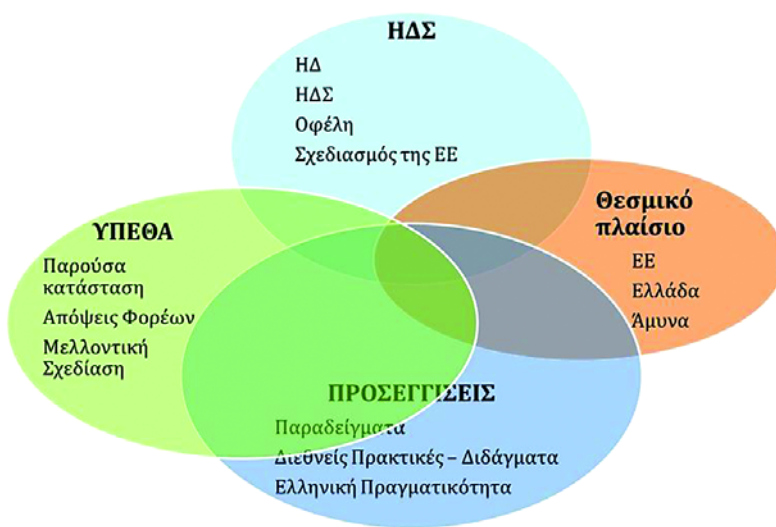
Σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις, η καθολική χρήση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) θα εξοικονομούσε από 50 έως 70 δισεκατομμύρια ευρώ BEUR (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2012, 4), ενώ πιο πρόσφατα η εκτίμηση αυτή έχει ανέβει στα 100 BEUR (PWC 2012a).

Εικόνα 1: Οικονομικά οφέλη της ΕΕ από την υιοθέτηση των ΗΔΣ

Σκοπός της διατριβής που εκπονήθηκε ήταν η μελέτη του αντικειμένου των ΗΔΣ, εστιάζοντας στην υιοθέτηση αυτών από τους φορείς του ΥΠΕΘΑ. Απώτερος στόχος ήταν να αποτελέσει την αφορμή και συνάμα να ορίσει το ευρύτερο πλαίσιο ώστε να επιτραπεί η περαιτέρω μελέτη του θέματος και να προκληθεί αρμοδίως η λήψη σχετικών αποφάσεων από την Ηγεσία.

...πλαισιώνοντας το περιβάλλον και το πρόβλημα

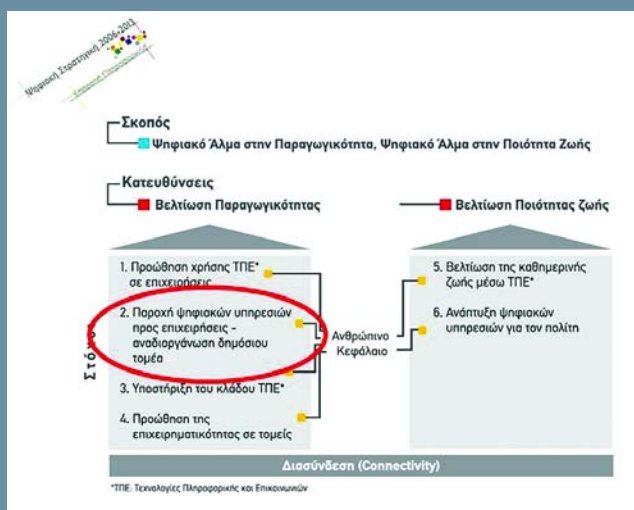
Εικόνα 2: Πλαισιώνοντας το περιβάλλον και το πρόβλημα

Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση στη Δημόσια Διοίκηση (ΕΕ και Ελλάδα)

Η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (ΗΔ), αφορά την "αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών στις δημόσιες διοικήσεις, σε συνδυασμό με οργανωτικές αλλαγές και νέες δεξιότητες, ώστε να βελτιωθούν η παροχή δημοσίων υπηρεσιών και οι δημοκρατικές διαδικασίες, καθώς και να ενισχυθεί η υποστήριξη των πολιτικών που ασκεί το δημόσιο". (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2003, 8). Είναι σημαντικό να διευκρινιστεί ότι, η αξία της ΗΔ πηγάζει από την πραγμάτωση των αντίστοιχων αναμενόμενων οφελών και όχι από αυτή καθαυτή την υλοποίηση των δράσεων ΤΠΕ (Peppard, Ward and Daniel 2007). Στα πλαίσια σχετικής μελέτης της ΕΕ για τον καθορισμό μεθοδολογίας μέτρησης των οφελών από την Η.Δ., αυτά κατηγοριοποιήθηκαν σε τρεις κατηγορίες (RSO spa; Luiss Management 2006, 14-19). Συγκεκριμένα, διακρίνονται σε οφέλη ενίσχυσης της αποδοτικότητας, της αποτελεσματικότητας και της δημοκρατίας (μέσω της ανοιχτής, συμμετοχικής και διαφανούς διακυβέρνησης).

Από τις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας η ΕΕ έχει χαράξει και συνεχώς διαμορφώνει την στρατηγική της για την ΗΔ. Έτσι, τον Μάρτιο του 2000 με την "Στρατηγική της Λισαβόνας", έθεσε τον στόχο να γίνει η πιο ανταγωνιστική και δυναμική οικονομία στον κόσμο, ικανή για βιώσιμη ανάπτυξη, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και με μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Με βάση τις επιταγές της Στρατηγικής αυτής χαράχθηκε από το 2000 ο δρόμος προς την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, πρώτα με το Σχέδιο Δράσης "eEurope 2002" και μετέπειτα το 2002 με το "eEurope 2005". Τα δύο αυτά σχέδια δράσης, έδιναν ιδιαίτερη βαρύτητα στις ΗΔΣ και συνιστούσαν την υιοθέτηση, το συντομότερο δυνατόν, των αναγκαίων νομοθετικών ρυθμίσεων. Η ίδια βαρύτητα στις ΗΔΣ δίνονταν τον Ιούνιο του 2005 με την πρωτοβουλία i2010 αλλά και τον Νοέμβριο του ίδιου έτους, στην υπουργική Διάσκεψη του Μάντσεστερ για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, όπου η αποτελεσματική χρήση των ΤΠΕ στις

δημόσιες προμήθειες, θεωρούνταν ως ικανή να αποφέρει οικονομικά οφέλη της τάξης του 5% επί της συνολικής αξίας των δημοσίων συμβάσεων (UK Presidency of the EU 2005, 2).

Εικόνα 3: Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013 και ΗΔΣ

Η υιοθέτηση της ΗΔ στην Χώρα μας, απετέλεσε αντικείμενο στρατηγικής σχεδίασης με πρώτο αποφασιστικό βήμα την εκπόνηση της "Ψηφιακής Στρατηγικής 2006 - 2013" (Επιτροπή Πληροφορικής 2005), με τις ΗΔΣ να αποτελούν μια από τις κύριες δράσεις του κράτους για την ψηφιακή ανάπτυξη της χώρας. Εξίσου αποφασιστικό σημείο για την ΗΔ στη Χώρα μας αποτέλεσε η ψήφιση τον Ιούνιο του 2011 του Νόμου 3979 (ΦΕΚ Α 138), σε συνδυασμό με το εν συνεχεία εκπονηθέν σχέδιο δράσης (οδικός χάρτης) για την ΗΔ (ΥΔΙΜΗΔ 2013). Πολλές από τις δράσεις του οδικού χάρτη είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με τη δυνατότητα υλοποίησης ΗΔΣ.

Ηλεκτρονικές Δημόσιες Προμήθειες - Συμβάσεις

Διεθνώς η χρήση των ηλεκτρονικών προμηθειών υιοθετήθηκε αρχικά από μεγάλες εταιρείες οι οποίες αποσκοπούσαν στην βέλτιστη διαχείριση της εφοδιαστικής τους αλυσίδας, μέσω της μείωσης του ύψους των αποθεμάτων σε υλικά που είναι αναγκαία για την παραγωγή των προϊόντων τους και την εξοικονόμηση δαπανών. Επιπρόσθετα, με την εκμετάλλευση των ΤΠΕ οι επιχειρήσεις επιδίωξαν την μείωση του διοικητικού κόστους για την επεξεργασία των παραγγελιών τους προς τους προμηθευτές τους.

Ως ηλεκτρονική προμήθεια ορίστηκε, "το σύνολο των τεχνολογιών, διαδικασιών, ενεργειών και προτύπων που επιτρέπουν σε ένα οργανισμό την απευθείας (online) απόκτηση αγαθών και χρήση υπηρεσιών, χάρις στη δυνατότητα που παρέχεται από την ανάπτυξη του διαδικτύου και τη συνακόλουθη διάδοση του θεσμού του ηλεκτρονικού εμπορίου. Ηλεκτρονική Δημόσια Προμήθεια (Public e-Procurement) καλείται η ανωτέρω διαδικασία, όταν κατατείνει στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών, με τη

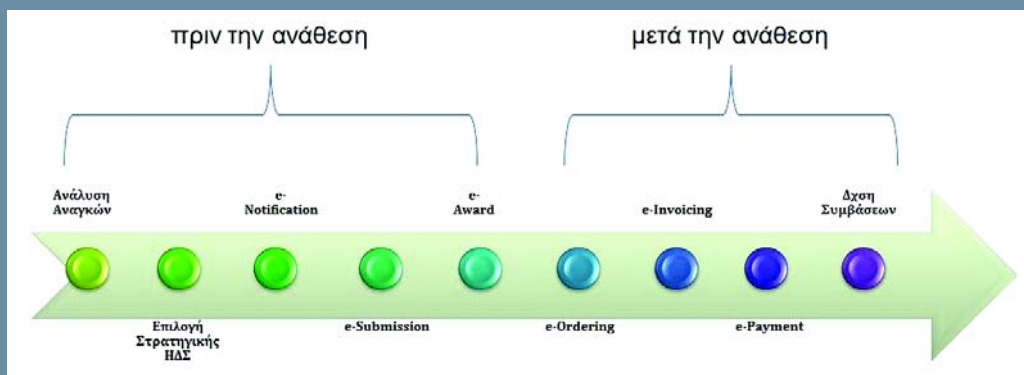
χρήση ηλεκτρονικών μέσων" (Πανάγου 2007, 116). Με την υιοθέτηση του όρου ΗΔΣ, εντάσσονται στον παραπάνω ορισμό και τα δημόσια τεχνικά έργα.

◆ Προμηθευτικός Κύκλος και οι ΗΔΣ

Η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων χωρίζεται σε δύο φάσεις - πριν και μετά την ανάθεση στον προμηθευτή - τα οποία με την σειρά τους αναλύονται σε επιμέρους στάδια όπως παρακάτω (Cargemini, IDC, Rand Europe, Sogeti and DTi 2010, 40) (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2012α, 3) (PWC 2013, 5):

- ✱ Φάση πριν την ανάθεση (pre-award):
 - Ηλεκτρονική κοινοποίηση του διαγωνισμού στο διαδίκτυο (eNotification) και την ηλεκτρονική πρόσβαση στα αντίστοιχα αρχεία (eAccess).
 - Ηλεκτρονική υποβολή της προσφοράς (eTendering / eSubmission)
 - Την ηλεκτρονική αξιολόγηση (eEvaluation) και την ηλεκτρονική ανάθεση (eAwards), συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών (eAuctions)
- ✱ Φάση μετά την ανάθεση (post-award):
 - Ηλεκτρονική παραγγελία (e-Ordering) μέσω του διαδικτύου, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών καταλόγων (eCatalogues)
 - Ηλεκτρονική τιμολόγηση (e-Invoicing)
 - Ηλεκτρονικές πληρωμές (e-Payment)

Η παραπάνω οριοθέτηση, δεν αποκλείει την χρήση των ΤΠΕ και σε άλλα

Εικόνα 4: Τα στάδια των ΗΔΣ

στάδια του προμηθευτικού κύκλου ενός οργανισμού, τόσο πριν από την δημοσίευση του διαγωνισμού [π.χ. ως εργαλείο για την ανάλυση των δαπανών (spend analysis) ή και για την σχεδίαση και υλοποίηση στρατηγικής επί των πηγών προμήθειας (strategic sourcing)], κατά την προετοιμασία του διαγωνισμού, όσο και μετά την ανάθεση της σύμβασης ή ακόμα και την πληρωμή του προμηθευτή (π.χ. ως εργαλείο παρακολούθησης των επιδόσεων των προμηθευτών). Η μέθοδος ΗΔΣ που θα χρησιμοποιηθεί και η έκταση της στα πλαίσια

του προμηθευτικού κύκλου, εξαρτάται από την αξία και την πολυπλοκότητα κάθε προμήθειας (OGC 2009, 4).

♦ **Οφέλη από την Χρήση των ΗΔΣ**

Τα οφέλη από την υιοθέτηση των ηλεκτρονικών προμηθειών για ένα οργανισμό μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε 3 κατηγορίες (Lysons and Farrington 2006, 205). Στα άμεσα μετρήσιμα οφέλη, στα εμμέσως μετρήσιμα οφέλη και στα άυλα οφέλη.

Εικόνα 5: Οι 3 κατηγορίες οφελών από τις ΗΔΣ

Από τη μελέτη της διεθνούς βιβλιογραφίας προκύπτει ότι, ειδικότερα στην περίπτωση των ΗΔΣ, οι παραπάνω, κατηγορίες, περιλαμβάνουν τα ακόλουθα οφέλη:

Άμεσα Μετρήσιμα Οφέλη

- › Αυτοματοποίηση της διαδικασίας αγοράς με επακόλουθη μείωση του χρόνου προμήθειας και του συνδεδεμένου διοικητικού κόστους περίπου 50-80% (European Commission 2004, 3).
- › Επίτευξη μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας, μέσα από τη δυνατότητα εκμετάλλευσης νέων πρακτικών (π.χ. συμφωνίες πλαίσιο, ηλεκτρονικές δημοπρασίες, ηλεκτρονικοί κατάλογοι, purchase cards).
- › Ηλεκτρονική τιμολόγηση και ταχύτερες πληρωμές.
- › Μείωση τιμών περίπου 5% (European Commission 2004, 3) μέσω της αύξησης του ανταγωνισμού, ιδίως αν χρησιμοποιηθεί στα πλαίσια μια ευρύτερης στρατηγικής επί των πηγών προμηθειών (strategic sourcing).
- › Μείωση τηρούμενων αποθεμάτων.
- › Ορθολογισμός της εφοδιαστικής βάσης.

Έμμεσα Μετρήσιμα Οφέλη

- Απελευθέρωση χρόνου του προσωπικού που ασχολείται με τις προμήθειες για ενασχόληση με περισσότερα στρατηγικά θέματα προμηθειών.
- Περιορισμός των αγορών που γίνονται εκτός ήδη υπάρχουσών συμβάσεων (maverick buying).
- Βελτιωμένη ιχνηλασιμότητα της εξέλιξης των παραγγελιών.
- Βελτίωση της διακυβέρνησης (governance) επί των προμηθειών (π.χ. διευκόλυνση της παροχής στατιστικών, οικονομικών στοιχείων στη διοίκηση, αξιολόγηση προμηθευτών κ.α.).

Άυλα Οφέλη

- Αλλαγές στην οργανωσιακή κουλτούρα
- Διασφάλιση και επαύξηση της διαφάνειας.
- Καταπολέμηση της διαφθοράς και αύξηση της εμπιστοσύνης στη δημόσια διοίκηση.
- Περιβαλλοντικά οφέλη.

Ειδικότερα στα πλαίσια της ΕΕ, οι ΗΔΣ συμβάλλουν:

- Στην εξασφάλιση μιας λειτουργικής εσωτερικής ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς (Single European Market) χωρίς γραφειοκρατία.
- Στην ενίσχυση του ενδοκοινοτικού ανταγωνισμού προς όφελος των αναθετουσών αρχών.
- Στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των οικονομικών φορέων, ιδιαιτέρως των μικρο-μεσαίων επιχειρήσεων (M-ME) μέσω της δυνατότητας των διασυννοριακών ηλεκτρονικών προμηθειών, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στο σημείο αυτό.
- Στην απλοποίηση των διαδικασιών και διευκόλυνση γενικότερα των επιχειρήσεων κατά την συμμετοχή τους σε δημόσιους διαγωνισμούς (μητρώα προμηθευτών, δικαιολογητικά συμμετοχής, ηλεκτρονικός φάκελος προμηθευτή, ηλεκτρονική τιμολόγηση και πληρωμές κ.α.).

Το Θεσμικό Πλαίσιο των ΗΔΣ

Τόσο το Κοινοτικό όσο και το εθνικό θεσμικό πλαίσιο για τις ΗΔΣ, διαμορφώθηκε και συνεχίζει να διαμορφώνεται κατ' επιταγή του ευρωπαϊκού σχεδιασμού για την ΗΔ.

Με την Κοινοτική Οδηγία 18/ 2004/ ΕΚ, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, ενθαρρύνθηκε η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων και θεσπίστηκαν νέες διαδικασίες και τεχνικές ανάθεσης όπως η "συμφωνία πλαίσιο", τα "δυναμικά συστήματα αγοράς" και οι "ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί" (Αδαμαντίδου 2010). Από το 2004 μέχρι σήμερα, δεν έχει αλλάξει κάτι στο κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο αναφορικά με την χρήση των ηλεκτρονικών μέσων κατά τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων.

Η στροφή προς την υποχρεωτική χρήση των ΗΔΣ αναμένεται όμως πολύ σύντομα. Συγκεκριμένα, από το Δεκέμβριο του 2011 βρίσκεται υπό επεξεργασία η πρόταση της νέας Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και

του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις. Σύμφωνα με την προταθείσα οδηγία η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων γίνεται πλέον υποχρεωτική και όχι προαιρετική, όπως ήταν μέχρι σήμερα (European Commission 2012).

Όσο αφορά τη δυνατότητα χρήσης των ηλεκτρονικών μέσων κατά τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων στην εθνική νομοθεσία, αυτή προβλέφθηκε αρχικά στο ΠΔ 60/2007 (ΦΕΚ Α 64) (Σολδάτος 2008), με το οποίο ενσωματώθηκε στην εθνική νομοθεσία η Κοινοτική Οδηγία 18/2004. Η πλέον πρόσφατη και σημαντική νομοθετική πράξη αφορά τη θεσμική κατοχύρωση του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) με το Ν. 4155/ 2013 (ΦΕΚ Α 120 29 Μια 2013). Ο υπόψη νόμος προβλέπει μεταξύ άλλων την υποχρεωτική χρήση του ΕΣΗΔΗΣ (ηλεκτρονική πλατφόρμα "ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ") σταδιακά από τους φορείς του Δημοσίου.

Εικόνα 6: Το χρονοδιάγραμμα της σταδιακής υποχρεωτικής εφαρμογής του ΕΣΗΔΗΣ σύμφωνα με το ν.4155

Η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων επιτρέπεται επίσης, στην Οδηγία 81/ 2009. Η υπόψη Οδηγία καλύπτει τους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας και αντικείμενό της αποτελούν, πέραν των συμβάσεων προμηθειών στρατιωτικού και ευαίσθητου εξοπλισμού, οι συμβάσεις έργων και υπηρεσιών (οι οποίες αφορούν άμεσα στρατιωτικό ή ευαίσθητο εξοπλισμό, ευαίσθητα έργα και ευαίσθητες υπηρεσίες). Η υπόψη Οδηγία ενσωματώθηκε στην Εθνική νομοθεσία με τον Ν.3978/ 2011 (ΦΕΚ Α 137).

Διεθνείς Προσεγγίσεις - Διδάγματα & Πρακτικές

Όπως έχει ήδη φανεί οι ΗΔΣ δεν αποτελούν κάτι νέο. Την τελευταία δεκαετία έχουν αναληφθεί πλήθος πρωτοβουλιών με στόχο την υιοθέτηση της χρήσης τους τόσο από τα κράτη - μέλη (Κ-Μ) της ΕΕ όσο και παγκοσμίως. Ως

αποτέλεσμα, υπάρχει πλήθος περιπτώσεων προς μελέτη για εξαγωγή πολύτιμων συμπερασμάτων. Στις περιπτώσεις αυτές υπάρχει πλήθος κρατών και διεθνών οργανισμών που έχουν υιοθετήσει τις ΗΔΣ στον χώρο της άμυνας [π.χ. ΗΠΑ¹, Γαλλία², η European Defence Agency (EDA)³ και η NATO Support Agency (NSPA)⁴].

Ο συνήθης διεθνής όρος για την περιγραφή των πετυχημένων περιπτώσεων εφαρμογής σε διαφορετικούς τομείς, του ιδιωτικού ή του δημοσίου τομέα, είναι αυτός των βέλτιστων πρακτικών (best practices). Αναφορικά με το υπό μελέτη θέμα, οι υπάρχουσες βέλτιστες πρακτικές μπορούν να ταξινομηθούν σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη αφορά τον τρόπο με τον οποίο ένας οργανισμός προσεγγίζει τις ΗΔΣ, ενώ η δεύτερη αφορά περισσότερο τεχνικά θέματα υλοποίησης. Υιοθετώντας ορολογία "επιχειρησιακής σχεδίασης", θα κατατάσσαμε την πρώτη κατηγορία στο "στρατηγικό" ή στο "επιχειρησιακό" και τη δεύτερη στο "τακτικό" επίπεδο (ΓΕΕΘΑ/ Δνση Σχεδίων 2012).

◆ Βέλτιστες Πρακτικές "Επιχειρησιακού" Επιπέδου

Από την μελέτη της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σχετικά με περιπτώσεις εφαρμογής των ηλεκτρονικών προμηθειών γενικά, και ειδικότερα των ΗΔΣ, σημειώνουμε παρακάτω τους βασικότερους κρίσιμους παράγοντες επιτυχίας:

- "Στρατηγική" προσέγγιση, στα πλαίσια της ευρύτερης στρατηγικής των προμηθειών, με εστίαση στις παρεχόμενες υπηρεσίες.
- Η ικανότητα του δημοσίου να υιοθετεί καινοτομίες.
- Ηγεσία και πολιτική υποστήριξη με ιδιαίτερη βαρύτητα να παίζει η ύπαρξη σχετικού οράματος αλλά και της αντίστοιχης δέσμευσης από την ηγεσία του οργανισμού.
- Ύπαρξη έμπειρου προσωπικού στις δημόσιες συμβάσεις και η χρήση από αυτό βέλτιστων πρακτικών.

Αναφορικά με τους δυνατούς τρόπους ενεργείας των οργανισμών που επιλέγουν να αναλάβουν δράση προς τις ηλεκτρονικές προμήθειες, είναι δυνατή⁵ η υιοθέτηση των παρακάτω μοντέλων:

- Ανάπτυξη από τους ίδιους τους φορείς σε συνεργασία με εξωτερικούς συνεργάτες ή και χωρίς (build not buy).
- "Λογισμικό ως υπηρεσία" (Software as a Service - SaaS), μέσω συνεργασίας με εξειδικευμένους παρόχους αντίστοιχων υπηρεσιών.
- Σύμπραξης Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).
- Συνδυασμού των παραπάνω προσεγγίσεων.

Ανεξαρτήτως του μοντέλου που υιοθετείται, η πράξη έχει αποδείξει ότι η επιτυχής υλοποίηση δράσεων ΗΔΣ απαιτεί την υιοθέτηση μιας κλιμακούμενης προσέγγισης (Bhateja 2010) (BuyIT 2002, 12) (Satyanarayana 2007): "*think big*", "*start small*", "*manage tightly*", "*scale fast*".

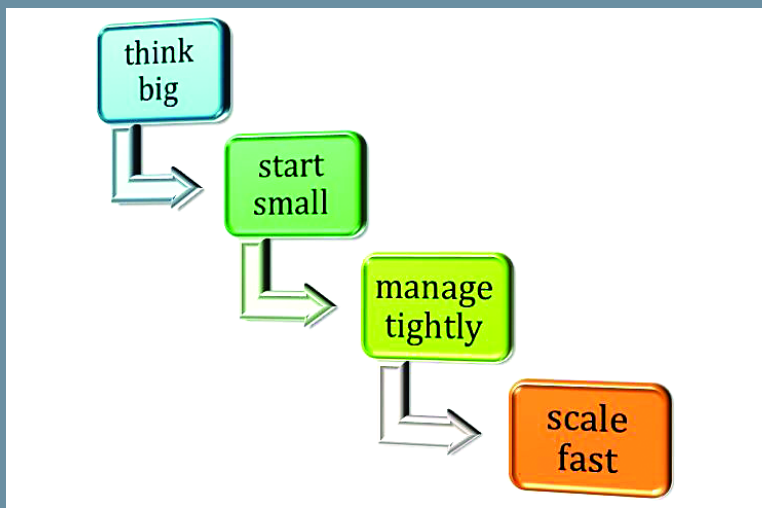
1. <http://www.fedbizopps.gov> & <https://www.dibbs.bsm.dla.mil/default.aspx>

2. www.achats.defense.gouv.fr & www.ixarm.com

3. <http://www.eda.europa.eu/EbbWeb/Default.aspx>, αναμένεται η αντικατάσταση της συγκεκριμένης πλατφόρμας από τη νέα διαδικτυακή πύλη "Defence Procurement Gateway"

4. <https://eportal.nspa.nato.int/eProcurement/default.aspx>

5. Πέραν του κλασικού μοντέλου, όπου η αναθέτουσα Αρχή δημοπρατεί το έργο και ο Ανάδοχος παραδίδει εξοπλισμό και λογισμικό για να υπογραφεί στη συνέχεια η αντίστοιχη σύμβαση συντήρησης

Εικόνα 7: Προσεγγίσεις υιοθέτησης των ΗΔΣ

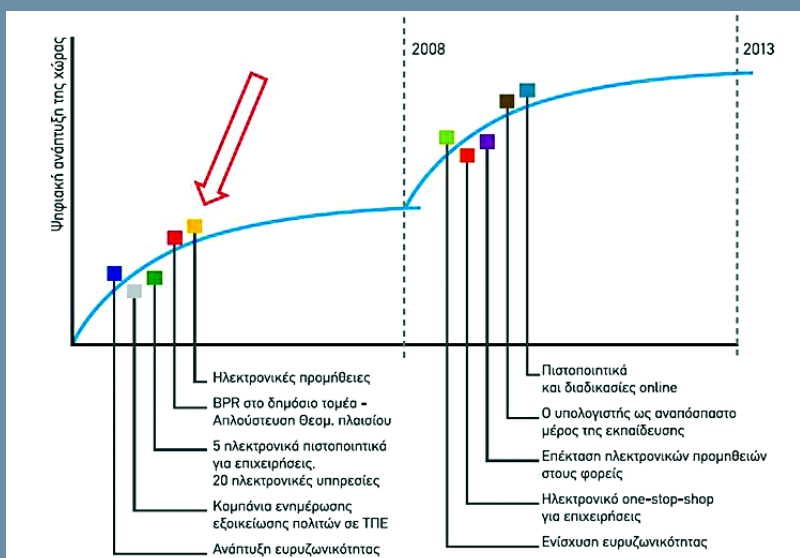
◆ Βέλτιστες Πρακτικές "Τακτικού" Επιπέδου

Η μέχρι σήμερα εμπειρία από τα ήδη ανεπτυγμένα συστήματα ΗΔΣ στην ΕΕ, κατέδειξαν την αναγκαιότητα υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών - τεχνολογικού χαρακτήρα - που χρησιμοποιούνται ήδη στον ιδιωτικό τομέα παγκοσμίως. Σε αυτή την κατεύθυνση η Επιτροπή εκπόνησε μελέτη με σκοπό την συγκριτική αξιολόγηση των υφιστάμενων πρακτικών ΗΔΣ στην Ευρώπη. Η μελέτη ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2013 και αφορούσε συμπεράσματα από την μελέτη 28 πλατφορμών από 18 χώρες (PWC 2013, 11). Η Χρυσή Βίβλος διαπιστώνει ότι "υφίστανται σημαντικά μαθήματα προς διδαχή από τις μέχρι σήμερα αναπτυχθείσες δράσεις ΗΔΣ σε όλη την Ευρώπη" (PWC 2013, 9). Αυτά τα μαθήματα έχουν κωδικοποιηθεί υπό την μορφή 24 βέλτιστων πρακτικών από όλα τα στάδια των ΗΔΣ.

Ελληνική Πραγματικότητα

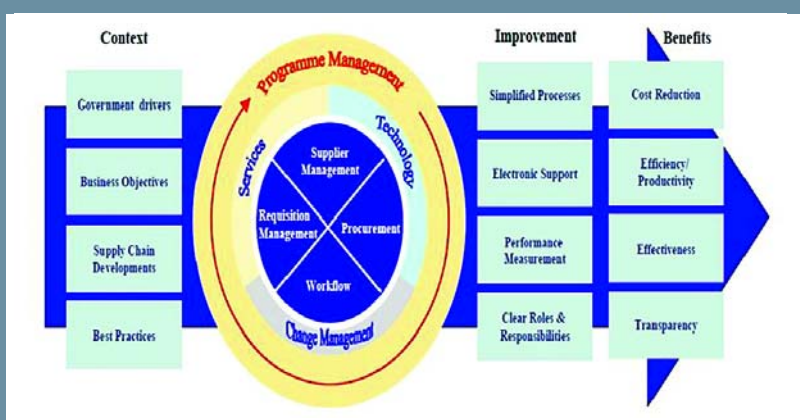
Από την αρχή της προηγούμενης δεκαετίας η Γενική Γραμματεία Εμπορίου (ΓΓΕ) σχεδίασε και προσπάθησε να υλοποιήσει την κύρια εθνική δράση ΗΔΣ στην χώρα μας, το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ). Το ΕΣΗΔΗΣ, αποτελούσε μία από τις οριζόντιες δράσεις ΤΠΕ στα πλαίσια της Εθνικής Στρατηγικής για τις ΤΠΕ και την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (Επιτροπή Πληροφορικής και Επικοινωνιών 2012, 97-100).

Μετά από μια και πλέον δεκατία (Panayiotou, Gayialis and Tatsiopoulos 2004) (Μάρδας 2008), σήμερα το ΕΣΗΔΗΣ λειτουργεί πιλοτικά, ενώ παράλληλα με την ανάπτυξη του από τη ΓΓΕ, πλήθος φορέων του Δημοσίου συμπεριλαμβανομένων των ΕΔ, εξέτασαν το αντικείμενο των ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, προχωρώντας στην υλοποίηση διαφόρων πιλοτικών ηλεκτρονικών δημοπρασιών για κάλυψη αναγκών τους.

Εικόνα 8: Ψηφιακή ανάπτυξη της Χώρας και ο 10ετής σχεδιασμός για τις ΗΔΣ

Το ΕΣΗΔΗΣ θα καταστήσει δυνατή τη χρήση των ΤΠΕ σε όλα τα στάδια της διαδικασίας προμηθειών, από την καταχώρηση των αιτημάτων των φορέων του Δημόσιου τομέα μέχρι την κατακύρωση, γεγονός το οποίο θα συμβάλει στην αύξηση της διαφάνειας, στη συντόμευση των διαγωνιστικών διαδικασιών, στη γρηγορότερη επεξεργασία των προσφορών και στη μείωση της γραφειοκρατίας. Το σύστημα επιπρόσθετα θα δίνει τη δυνατότητα διενέργειας ηλεκτρονικών πλειστηριασμών επιτυγχάνοντας περαιτέρω τη μείωση δαπανών για την αγορά αγαθών (ΥΠΑΑΝ/ ΓΓΕ 2012, 5).

Εικόνα 9: Τα αναμενόμενα οφέλη από ΕΣΗΔΗΣ

Η Υιοθέτηση των Ηλεκτρονικών Μέσων από τους Φορείς του ΥΠΕΘΑ

✦ Παρούσα Κατάσταση

Ο εκσυγχρονισμός των ΕΔ, αποτελεί παγιωμένη πολιτική βούληση του ΥΠΕΘΑ η οποία έχει επιβληθεί με βάση το σύγχρονο περιβάλλον ασφάλειας και άμυνας, τις ραγδαίες εξελίξεις στη στρατιωτική τεχνολογία και τους νέους όρους διεξαγωγής του πολέμου. Τα παραπάνω, όπως αναγράφεται στην ιστοσελίδα του ΥΠΕΘΑ *"επιβάλλουν τη ριζική αλλαγή της δομής και της φιλοσοφίας των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων"*⁶. Όπως αναφέρεται στο ίδιο σημείο το ΥΠΕΘΑ *"σχεδιάζει και πρόκειται να προωθήσει σημαντικότερες μεταρρυθμίσεις στη δομή, οργάνωση και λειτουργία των Ελληνικών Ενόπλων Δυνάμεων"*. Εκτιμάται ότι, οι μεταρρυθμίσεις αυτές αφορούν το σύνολο των επιχειρησιακών δομών, συμπεριλαμβανομένης της υποστήριξης διοικητικής μέριμνας (ΔΜ). Η ΔΜ άλλωστε οφείλει να είναι *"σύγχρονη και επίκαιρη, μέσα από την πλήρη εκμετάλλευση των ΤΠΕ"* (ΓΕΕΘΑ/ ΔΙΔΟ 2004, 1.2) και να στοχεύει στη *"συνέργια, προκειμένου να μεγιστοποιηθεί το καθαρό διακλαδικό όφελος"* (ΓΕΕΘΑ/ ΔΙΔΟ 2004, 1.2).

Η παραπάνω στόχευση αποτυπώνεται και στην Εισηγητική Έκθεση του Π/Υ Έτους 2013, όπου αναγράφεται ότι για το 2013 έχει προγραμματισθεί: *"Η αναδιάρθρωση των αρμόδιων διευθύνσεων προμηθειών του ΥΠΕΘΑ με απώτερο στόχο τη διενέργεια συγκεντρωτικών προμηθειών αγαθών και υπηρεσιών με ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς - δημοπρασίες (διαγωνισμούς) για επίτευξη συμφερότερων τιμών και διαφάνειας."* (ΥΠΟΙΚ 2012, 48). Επιπρόσθετα θα πρέπει να επισημανθεί ότι στα πλαίσια των προβλέψεων του συστήματος διοίκησης μέσω στόχων του ν. 3220/2004, έχουν τεθεί για τις ΕΔ σχετικοί στόχοι. Συγκεκριμένα, στη *"Στοχοθεσία των ΕΔ για τη διετία 2013 - 2015"*, υφίστανται στόχοι οι οποίοι σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα, με το αντικείμενο των ΗΔΣ. Σημειώνονται οι ακόλουθοι Στρατηγικοί και Επιχειρησιακοί Στόχοι Εθνικής Άμυνας (ΣΣΕΑ, ΕΣΕΑ): ΣΣΕΑ 1 (ΕΣΕΑ. 1.5, 1.6, 1.7, 1.8), ΣΣΕΑ 7 (ΕΣΕΑ. 7.1, 7.8), ΣΣΕΑ 12 και ΣΣΕΑ 16.

Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι, η χρήση των ΗΔΣ έχει πρόσφατα υιοθετηθεί, μέσω της χρήσης ηλεκτρονικών πλειστηριασμών (e-auctions) για προμήθειες μη αμυντικού υλικού, σε συνεργασία με αντίστοιχους εξειδικευμένους παρόχους από διάφορες υπηρεσίες των ΕΔ. Οι διαγωνισμοί αφορούσαν προμήθειες αναλώσιμων υγειονομικών υλικών, ειδών εξάρτυσης και υποδημάτων, πρώτων υλών για στρατιωτικά εργοστάσια, λογισμικό αλλά και πιλοτικό διαγωνισμό για την εκποίηση στρατιωτικού υλικού.

✦ ΑΠΟΨΕΙΣ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΥΠΕΘΑ

Στα πλαίσια της διαδικασίας συλλογής στοιχείων για την εκπόνηση της διατριβής διανεμήθηκε στα Γενικά Επιτελεία (ΓΕ) και στις αρμόδιες Γενικές Διευθύνσεις του ΥΠΕΘΑ (ΓΔΑΕΕ και ΓΔΟΣΥ), σχετικό ερωτηματολόγιο. Από την επεξεργασία του ερωτηματολογίου διαπιστώθηκαν, αναφορικά με τις απόψεις των Φορέων που συμμετείχαν, τα ακόλουθα:

- Το θέμα έχει απασχολήσει στο παρελθόν τους φορείς.
- Σε γενικές γραμμές, δεν υφίσταται συγκεκριμένος σχεδιασμός για το μέλλον.
- Είναι δυνατή η, υπό προϋποθέσεις, υιοθέτηση των ΗΔΣ και για το

6. <http://www.mod.mil.gr/el/enoples-dynameis/eksixronismos-ed.html>

"αμυντικό υλικό".

- Εκτιμάται ότι σταδιακά το ΕΣΗΔΗΣ θα καλύψει σε μεγάλο βαθμό τις ανάγκες των υπηρεσιών των ΕΔ.
- Σε περίπτωση που θα απαιτηθεί ανάπτυξη εξειδικευμένης πλατφόρμας για το ΥΠΕΘΑ, οι γνώμες διίστανται μεταξύ της εκ των έσω ανάπτυξης (in house) ή της ανάθεσης στον ιδιωτικό τομέα.
- Υφίσταται ταύτιση απόψεων αναφορικά με την σκοπιμότητα διακλαδικής προσέγγισης του θέματος.
- Ως διακλαδικός φορέας συντονισμού προτείνονται η ΓΔΟΣΥ ή το ΓΕΕΘΑ.
- Το θέμα γίνεται αντιληπτό, πρωτίστως ως "οικονομικό" και δευτερευόντως ως θέμα "πληροφορικής".
- Οι περισσότεροι φορείς θεωρούν απαραίτητη την έκδοση κειμένου "Πολιτικής ΗΔΣ".

◆ **Μελλοντική Σχεδίαση**

Βασικά σημεία που πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τη μελλοντική σχεδίαση, έχουν να κάνουν με το είδος της καινοτομίας που αντιπροσωπεύουν οι ΗΔΣ (ανατρεπτική καινοτομία/ disruptive innovation), με τη σημασία ύπαρξης πολιτικής ΗΔΣ στον οργανισμό, με θέματα αλλαγής και οργανωσιακής κουλτούρας, με τη τεκμηρίωση της σκοπιμότητας και των αναμενόμενων οφελών, με την ιδιαίτερη φύση των έργων ΤΠΕ η οποία τα καθιστά επιρρεπή στην αποτυχία, με θέματα χρηματοδότησης από κοινοτικούς πόρους, αλλά και με την ένταξη της όποιας δράσης στην ευρύτερη στρατηγική προμηθειών του οργανισμού⁷.

"Plans are nothing; planning is everything"

Dwight D. Eisenhower

"Planning is everything. Plans are nothing"

Helmuth Graf von Moltke

Εικόνα 10: Η αξία της σχεδίασης

Συμπεράσματα

Η διατριβή κατέληξε στα ακόλουθα γενικά συμπεράσματα:

- Ένας μακροχρόνιος σχεδιασμός, στο ευρύτερο πλαίσιο υιοθέτησης πρακτικών ΗΔ κατέστησε δυνατό, μετά από μια πολυετή προσπάθεια, να βρισκόμαστε σήμερα πολύ κοντά στην εισαγωγή των ΗΔΣ στην οικονομική ζωή της Χώρας μας όπως και στα περισσότερα από τα άλλα Κ-Μ της ΕΕ, έχοντας καταρριφθεί ο μύθος ότι δεν υφίσταται το θεσμικό πλαίσιο και συνάμα χωρίς να απαιτείται να ανακαλυφθεί ο τροχός.

7. Στις σελίδες 46 έως 56 της διατριβής, το συγκεκριμένο θέμα (της μελλοντικής δηλαδή σχεδίασης) αναλύεται εκτενώς. Σημειώνεται ότι η υπόψη διατριβή είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα του ΓΕΕΘΑ.

• Γενικά, οι εφαρμογές της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επιτρέπουν στο Δημόσιο να επιτύχει όχι μόνο τα ίδια αλλά και περισσότερα με λιγότερους πόρους υιοθετώντας καινοτόμους τρόπους εργασίας. Ειδικότερα οι ΗΔΣ, μπορούν να εξασφαλίσουν ένα εύρος οφελών για το Δημόσιο, η πλήρη όμως εκμετάλλευση των οφελών αυτών, προϋποθέτει βήματα πολύ πέρα από την απλή ανάρτηση των διακηρύξεων στο διαδίκτυο.

• Οι ΗΔΣ έχουν δοκιμασθεί διεθνώς εκτεταμένα, ενώ έχουν δοκιμασθεί και στη Χώρα μας, μηδὲ εξαιρουμένων των ΕΔ. Αρμόδιοι φορείς του ΥΠΕΘΑ, ήδη υιοθετούν τα ηλεκτρονικά μέσα, χωρίς όμως την ύπαρξη κεντρικού συντονισμού και κατεύθυνσης. Η μέχρι σήμερα εμπλοκή τους, αλλά και η μελλοντική συμμετοχή τους στο υπό πιλοτική λειτουργία ΕΣΗΔΗΣ, εγγυάται ότι θα συνεχίσουν να προσεγγίζουν το θέμα.

• Η εξασφάλιση των μέγιστων δυνατών οφελών για τις ΕΔ επιβάλλει όμως ενεργητική προσέγγιση από μέρους του ΥΠΕΘΑ. Η περισσότερο ενεργητική προσέγγιση στη υιοθέτηση των ηλεκτρονικών μέσων δεν θα πρέπει όμως κατ' ανάγκη να ταυτίζεται με την υλοποίηση νέου έργου ΤΠΕ. Τουναντίον, θα πρέπει να αποφευχθεί η αβασάνιστη έγκριση υλοποίησης ενός νέου έργου ΤΠΕ, καθότι τα έργα αυτά είναι ιδιαίτερος απαιτητικά εγχειρήματα τα οποία συχνά αποτυγχάνουν να παράσχουν τα αναμενόμενα οφέλη.

• Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και σχετικά θεσμικά κείμενα των ΕΔ, η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και η ταυτόχρονη επιδίωξη της αποδοτικότητας, αποτελούν υποχρέωση του Δημοσίου. Η βέλτιστη χρήση επομένων των ηλεκτρονικών μέσων κατά τη διαδικασία σύναψης δημοσίων συμβάσεων, δεν θα πρέπει να προσεγγίζεται μόνο στο βαθμό που αυτή καθίσταται υποχρεωτική από κάποιο νόμο - και να περιορίζεται στις προβλέψεις του - αλλά και ως ευκαιρία για την εξασφάλιση των οφελών που αυτά μπορεί να προσκομίσουν, ειδικά όσο αφορά την αποδοτικότητα.

• Ειδικότερα η υιοθέτηση των ΗΔΣ - θεωρούμενων ως "ανατρεπτική καινοτομία" - από το ΥΠΕΘΑ, ίσως είναι σκόπιμο να πραγματοποιηθεί με την χρήση κατάλληλων παρόχων υπηρεσιών προμηθειών (procurement service providers). Αυτοί μπορεί να ανήκουν τόσο στον ιδιωτικό τομέα (όπως π.χ. έχει γίνει μέχρι σήμερα για τους ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς) όσο και στον δημόσιο τομέα (π.χ. μέσα από τη ταχεία, αποτελεσματική, πλήρη και αποδοτική εκμετάλλευση του ΕΣΗΔΗΣ προς όφελος των φορέων του ΥΠΕΘΑ).

• Οι ΗΔΣ δεν είναι θέμα τεχνολογικό ή οικονομικό, είναι πρωτίστως θέμα διοικητικό και αφορά την απόφαση της ηγεσίας ενός οργανισμού να μετασχηματίσουν/ αναμορφώσουν τον τρόπο με τον οποίο συνάπτονται οι δημόσιες συμβάσεις. Πριν την ανάληψη οποιασδήποτε δράσης, αναγκαίει η αποτύπωση, της πρόθεσης (intent) της ηγεσίας, (ίσως υπό τη μορφή κειμένου πολιτικής ΗΔΣ), ώστε να υλοποιηθεί το αντίστοιχο όραμα και οι συνεπακόλουθοι στρατηγικοί στόχοι. Η ηγεσία (πολιτική και στρατιωτική) αποτελεί το Κέντρο βάρους για οποιαδήποτε μελλοντική συντονισμένη και διακλαδική προσπάθεια με βασικό ρόλο να παίζει η κατάλληλη κατάρτιση του αρμόδιου προσωπικού των ΕΔ.

- Αξίζει
- Μας αφορά
- Κατάλληλη χρονική στιγμή
- Απαιτείται συντονισμός
- Επιβάλλεται διακλαδική προσέγγιση

Εικόνα 11: Τα συμπεράσματα με 2 λόγια

Προτάσεις

Η αδράνεια δεν συνάδει με τις κατευθύνσεις της Ηγεσίας που προτρέπουν στην ανάληψη πρωτοβουλιών σε κάθε επίπεδο διοίκησης με βάση την αποστολή (Α/ΓΕΕΘΑ 2013). Επιπρόσθετα, η υπάρχουσα οικονομική κρίση - στην οποία πολλοί αναφέρονται ως οικονομικό πόλεμο - καθιστά τη χρονική στιγμή κατάλληλη. Ιδιαίτερη αξία έχουν τα λόγια του Περικλή ότι, στον πόλεμο οι ευκαιρίες δεν περιμένουν⁸. Στη διατριβή προτείνονται τα ακόλουθα:

- Η συγκρότηση διακλαδικής ομάδας εργασίας, υπό το ΓΕΕΘΑ, με σκοπό:
 - Την περαιτέρω μελέτη του θέματος,
 - Την ενημέρωση και την υποβολή εισηγήσεων/ προτάσεων στην Ηγεσία, προκειμένου:
- Να εκδοθεί πολιτική υιοθέτησης των ΗΔΣ από τους φορείς του ΥΠΕΘΑ.
- Με βάση την παραπάνω πολιτική να τεθούν οι αντίστοιχοι στόχοι αναφορικά με υφιστάμενες ή μελλοντικές δράσεις. (Στοχοθεσία των ΕΔ.).
- Να ληφθούν άλλες σχετικές αποφάσεις οι οποίες θα επιτρέψουν την βελτιστοποίηση των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων στις ΕΔ (όπως π.χ. η εξειδικευμένη κατάρτιση του αρμόδιου προσωπικού).
- Την εκ του σύνεγγυς παρακολούθηση της υλοποίησης και περεταίρω εξέλιξης του ΕΣΗΔΗΣ με σκοπό την εκμετάλλευση του στο μέγιστο δυνατό βαθμό προς όφελος των ΕΔ.
- Την κεντρική αντιπροσώπευση όλων των φορέων του ΥΠΕΘΑ σε οποιαδήποτε επαφή με τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές (π.χ. ΓΓΕ, ΕΑΑΔΗΣΥ).
- Την υλοποίηση κατά προτεραιότητα⁹ δράσης που θα αφορά την ανάρτηση όλων των προκηρύξεων διαγωνισμών των ΓΕ και των ΓΔ σε ένα και μόνο δικτυακό τόπο¹⁰.

Επίλογος

Σε περιόδους κρίσης όπως η σημερινή, απαιτείται η ανάληψη δράσης μέσω της εκμετάλλευσης κάθε διαθέσιμου μέσου (mean) για την υλοποίηση του βέλτιστου τρόπου (way) προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος σκοπός (end). Η επιβίωση ενός οργανισμού όπως οι ΕΔ, και η επιτυχία στην εκπλήρωση της αποστολής του, επιτάσσουν τη συνεχή βελτίωση του τρόπου λειτουργίας, την ανάληψη πρωτοβουλιών και την υιοθέτηση καινοτομιών. Παραφράζοντας τον εθνικό μας ποιητή¹¹, θα πρέπει να θεωρούμε ως εθνικό το αποδοτικό, καθότι από μόνη της η επιδίωξη της αποτελεσματικότητας απεργάζεται την αδυναμία εκτέλεσης της αποστολής. Μιας αποστολής που είναι στενά συνδεδεμένη με

8. «Μέγιστον δέ, τῇ τῶν χρημάτων σπάνει κωλύονται, ὅταν σχολῇ αὐτὰ ποριζόμενοι διαμέλλωσιν• τοῦ δὲ πολέμου οἱ καιροὶ οὐ μενετοί.» (Γιαγκόπουλος 2005, 404), δηλαδή, «Το μεγαλύτερο εμπόδιο γι' αυτούς θα είναι η έλλειψη χρημάτων, καθόσον δύσκολα θα τα εξασφαλίζουν, και έτσι θα καθυστερούν συνεχώς, στον πόλεμο όμως οι ευκαιρίες δεν περιμένουν» (Γιαγκόπουλος 2005, 405).

9. «ἄρχη γὰρ λέγεται μὲν ἥμισυ παντός ἐν ταῖς παροιμίαις ἔργου, καὶ τό γε καλῶς ἄρξασθαι πάντες ἐγκωμιάζομεν ἐκάστοτε» Πλάτων, Νομ, 6753 e

10. Η συγκέντρωση όλων των προκηρύξεων του ΥΠΕΘΑ και των φορέων του σε ένα σημείο, πριν και παράλληλα με την ολοκλήρωση της περεταίρω ανάλυσης του θέματος, θα αποτελέσει μια γρήγορη νίκη (quick win) με διακλαδική σημειολογία.

11. Αφορά τη ρήση του Δ. Σολωμού «Το έθνος πρέπει να μάθει να θεωρεί εθνικό ότι είναι αληθές» (Κουκουλομμάτης 1988, 80).

την παρεχόμενη υποστήριξη ΔΜ από τον καιρό της ειρήνης. Η υποστήριξη ΔΜ επιβάλλεται να υιοθετήσει κάθε είδους θεσμοθετημένη - και ταυτόχρονα δοκιμασμένη πρακτική - για την εξασφάλιση της βέλτιστης υποστήριξης. Η μη υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών υποστήριξης των ΕΔ έχει, αν όχι άμεσες, τουλάχιστον έμμεσες επιχειρησιακές επιπτώσεις.

Βιβλιογραφία

Bhateja, Ashish. "e-Procurement Best practices in Public Procurement." 2010. <http://himachal.gov.in/file.axd?file=2010%2F1%2FDimensionsofeGP.pdf> (accessed Nov 10, 2012).

BuyIT. "Building the Business Case for e-Procurement / ROI - A BuyIT e-Procurement Best Practice Guideline." cosmoONE.gr. Oct. 2002. http://www.cosmo-one.gr/educommerce/wp-content/img/en5_1.pdf (accessed Nov. 07, 2012).

Capgemini, IDC, Rand Europe, Sogeti and DTi. "Digitizing Public Services in Europe Putting ambition into Action - 9th Benchmark Measurement." European Commission. Dec. 2010. http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/cf/item-detail-dae.cfm?item_id=6537 (accessed Nov. 22, 2012).

European Commission. "Action plan for the implementation of the legal framework for electronic public procurement. SEC (2004) 1639/ 29-12-2004, Annex to COM (2004) 841/29-12-2004." European Commission. Dec. 29, 2004. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/eprocurement/actionplan/actionplan_en.pdf (accessed Sep. 10, 2012).

-. "PRESS RELEASE Delivering savings for Europe moving to full eprocurement." Apr 20, 2012. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-12-389_en.htm (accessed Feb 12, 2013).

Lysons, Kenneth, and Brian Farrington. Purchasing and Supply Chain Management. Essex, UK: Pearson Education Ltd, 2006.

OGC. "e-Procurement policy." <http://www.cabinetoffice.gov.uk/>. Oct. 2009. <http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20110822131357/http://www.ogc.gov.uk/index.asp> (accessed Nov. 05, 2012).

Panayiotou, Nikolaos A., Sotiris P. Gayialis, and Ilias P. Tatsiopoulos. "An e-procurement system for governmental purchasing." International Journal of Production Economics, Issue 90, 2004: 79-102.

Peppard, Joe, John Ward, and Elizabeth Daniel. "Managing the Realization of Business Benefits from IT Investments." som.cranfield.ac.uk. Mar 2007. <http://www.som.cranfield.ac.uk/som/dinamic-content/research/documents/peppardwarddaniel07.pdf> (accessed Mar 15, 2013).

PWC. "e-Procurement Golden Book of good practice - Presentation." pwcblogs. Dec. 14, 2012. <http://www.pwcblogs.be/eProcGoldenBook/> (accessed Jan. 14, 2013).

-. "e-Procurement Golden Book of Good Practice - Final Report." ec.europa.eu. 11 Mar 2013. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/e-procurement/golden-book/docs/e-procurement_golden_book_of_

good_practice.pdf (πρόσβαση Apr 11, 2013).

RSO spa; Luiss Management. "e-Government Economics Project (eGEP) - Measurement Framework Final Version." epractice.eu. 15 May 2006. <http://www.epractice.eu/files/media/media1299.pdf> (πρόσβαση Feb 28, 2013).

Satyanarayana, J. "Concepts of e-Procurement." Department of Information Technology (DoIT) Government of Himachal Pradesh. May 4-6, 2007. <http://himachalnit.gov.in/file.axd?file=2010%2F5%2Fe-ProcurementConcepts.pdf> (accessed 10 24, 2012).

UK Presidency of the EU. "eGovernment Ministerial Declaration (Manchester)." Portuguese Ministry of Education and Science. Nov. 24, 2005. <http://www.unic.pt/images/stories/noticias/051124declaration.pdf> (accessed Dec. 10, 2012).

Α/ΓΕΕΘΑ. "Διοίκηση με βάση την Αποστολή." Κατευθύνσεις κ. Αρχηγού. Αθήνα: Τυπογραφείο Ελληνικού Στρατού, Μαρ 2013.

Αδαμαντίδου, Έλσα. "Ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις. Τα ηλεκτρονικά μέσα επικοινωνίας που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων." ΔηΣΚΕ & Αγορά, 2/2010. Θεσσαλονίκη: ΜοΠΑΔιΣ, Φεβ. 2010.

ΓΕΕΘΑ/ ΔΙΔΟ. Δόγμα Διοικητικής Μέριμνας για την Υποστήριξη των Διακλαδικών Επιχειρήσεων ΔΕ 4. Αθήνα: Τυπογραφείο Ελληνικού Στρατού, 2004.

ΓΕΕΘΑ/ Δνση Σχεδίων. "ΔΚ 2-1/ 2012 Διακλαδικός Κανονισμός Επιχειρησιακή Σχεδίαση Ενόπλων Δυνάμεων." Αθήνα: Τυπογραφείο Ελληνικού Στρατού, Οκτ 2012.

Γιαγκόπουλος, Α.Ι. Θουκιδίδης - Ιστορία. Πελλοποννησιακός Πόλεμος ΒΙΒΛΙΟ Α. Θεσσαλονίκη: ΖΗΤΡΟΣ, 2005.

Επιτροπή Πληροφορικής και Επικοινωνιών. "Εθνική Στρατηγική για τις ΤΠΕ και την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, Έκδοση 2η (Προσχέδιο σε Δημόσια Διαβούλευση)." Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Μαρ. 2012. <http://www.opengov.gr/ictc/?p=368> (πρόσβαση Νοε. 23, 2012).

Επιτροπή Πληροφορικής. "Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013." Κοινωνία της Πληροφορίας 2000-2006. 2005. <http://www.infosoc.gr/infosoc/el-GR/sthnel-lada/ committee/default1/> (πρόσβαση Οκτ. 20, 2012).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή. "Ο ρόλος της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης για το μέλλον της Ευρώπης COM(2003) 567 τελικό." <http://eur-lex.europa.eu/>. 26 Σεπ. 2003. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2003:0567:FIN:EL:PDF> (πρόσβαση Δεκ. 05, 2012).

-. "Στρατηγική για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις COM(2012) 0179." <http://eur-lex.europa.eu/>. Απρ. 20, 2012. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0179:FIN:EL:PDF> (accessed Φεβ. 10, 2013).

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. "Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις. COM(2011) 896/ 22-12-2011." <http://eur-lex.europa.eu/>. 22 Δεκ. 2011. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0896:FIN:EL:PDF> (πρόσβαση Φεβ. 15, 2013).

Κουκουλομάτης, Δ.Ι. Νεοελληνική Λογοτεχνία: Ποίηση (Σταθμοί-Εκπρόσωποι). Αθήνα: Παπαδήμας, 1988.

Μάρδας, Δημήτριος. "Για ένα Σύγχρονο Σύστημα Προμηθειών του Δημοσίου." 27 Μαρ 2008. <http://www.mardas.gr/Announcements/77.doc> (πρόσβαση Φεβ 18, 2013).

Πανάγου, Θεόδωρος. "Το θεσμικό πλαίσιο σύναψης των δημοσίων συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα - Η δημόσια ηλεκτρονική προμήθεια - Το ενιαίο Κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο." Εθνικό Αρχείο Διδακτορικών Διατριβών. 2007. <http://rhdttheses.ekt.gr/eadd/handle/10442/25230> (πρόσβαση Ιαν. 15, 2013).

Σολδάτος, Δημήτριος. Οι Προμήθειες του Δημοσίου Τομέα - Κωδικοποιημένη Νομοθεσία - Ερμηνεία - Νομολογία Ελληνική και Κοινοτική. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Μ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ, 2008

ΥΔΙΜΗΔ Οδικός Χάρτης για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. 2013. <http://www.egonplan.gr/> (πρόσβαση Φεβ. 10, 2013).

ΥΠΑΑΝ/ ΓΓΕ "Απολογισμός Δράσεων Γενικής Γραμματείας Εμπορίου (Νοέμβριος 2009 - Μάιος 2012)." ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ. Μαί. 2012. <http://gge.gov.gr/wp-content/uploads/2012/06/apologismos-gge-2009-2012.pdf> (πρόσβαση Νοε. 20, 2012).

ΥΠΑΑΥΜΔ. "Δελτίο Τύπου - Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ)." ΥΠΑΑΥΜΔ 11 Απρ 2013. <http://www.yme.gr/?aid=3647&tid=21> (πρόσβαση Απρ 12, 2013).

ΥΠΟΙΚ. "Εισηγητική Έκθεση Προϋπολογισμού 2013." Υπουργείο Οικονομικών. Οκτ. 2012. <http://www.minfin.gr/content-api/f/binaryChannel/minfin/datastore/23/78/55/23785536b0ff793c788edcb81129a634e74727d7/application/pdf/%CE%95%CE%B9%CF%83%CE%B7%CE%B3%CE%B7%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE+%CE%88%CE%BA%CE%B8%CE%B5%CF%83%CE%B7+2013.pdf> (πρόσβαση Νοε 25, 2012).

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Τχης (ΥΠ) Παναγιώτης Γκιώνης γεννήθηκε το 1972 στη Σάμο. Αποφοίτησε από τη ΣΣΕ το 1995, ως Ανθυπολοχαγός Υλικού Πολέμου (ΥΠ). Έχει φοιτήσει επιτυχώς στα Σχολεία του ΣΞ που προβλέπονται από το βαθμό και την ειδικότητά του, καθώς επίσης στη Σχολή Προγραμματιστών Ηλεκτρονικών Υπολογιστών (ΣΠΗΥ/ ΓΕΕΘΑ). Κατέχει Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης MBA στα "Τεχνο-Οικονομικά Συστήματα" στην κατεύθυνση "Διοίκηση Τεχνολογικών Συστημάτων", και Master of Science (MSc) στα "Πληροφοριακά Συστήματα Ηλεκτρονικών Υπολογιστών". Είναι επίσης κάτοχος πιστοποιήσεων διαχείρισης έργων (PRINCE2), διαχείρισης υπηρεσιών πληροφορικής (ITILv3), διασφάλισης ποιότητας (ISO 9001:2008) και διαφόρων αντικειμένων δημόσιας διοίκησης (ΕΚΔΑΑ/ ΙΝΕΠ). Έχει υπηρετήσει στο Κέντρο Ελέγχου Υλικών και σε διάφορες Μονάδες Διοικητικής Μέριμνας Εκστρατείας. Ως επιτελής, έχει υπηρετήσει σε Επιτελείο Μ/Κ Ταξιαρχίας και στο ΥΠΕΘΑ/ ΓΔΟΣΥ, με αντικείμενο τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (ΕΣΠΑ, ΣΔΙΤ, Ερευνητικά). Έχει υπηρετήσει επίσης, ως Αξιωματικός Σύνδεσμος, στη NATO Support Agency (NSPA) στο Λουξεμβούργο. Ομιλεί την Αγγλική, είναι έγγαμος και έχει δύο τέκνα.

Η Ειρηνική Ανάπτυξη Της Κίνας

του Ταγματάρχη Jiang Xiaobing
Σπουδαστή 10ης ΕΣ ΑΔΙΣΠΟ από την Κίνα

Στην Ανατολή, η Κίνα, μια χώρα με αρχαίο πολιτισμό και πληθυσμό της τάξης του 1,3 δις, πραγματοποιεί μεγάλα άλματα προς τον εκσυγχρονισμό. Ποιον δρόμο της ανάπτυξης έχει επιλέξει; Τι θα επιφέρει στον υπόλοιπο κόσμο η ανάπτυξη της; Τα θέματα αυτά είναι στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος όλου του κόσμου.

Τι είναι ο γενικός σκοπός "επιδίωξη ειρηνικής ανάπτυξης";

Η επιδίωξη ειρηνικής ανάπτυξης της Κίνας αποσκοπεί στην προώθηση της ανάπτυξης και την αρμονία εντός της Κίνας και στην επιδίωξη της συνεργασίας και της ειρήνης σε διεθνές επίπεδο.

Ο γενικός στόχος της Κίνας για επιδίωξη της ειρηνικής ανάπτυξης είναι να επιτευχθεί ο εκσυγχρονισμός και η κοινή ευημερία για τον λαό. Μετά την εισαγωγή των πολιτικών της μεταρρύθμισης και του ανοίγματος προς τον υπόλοιπο κόσμο στα τέλη της δεκαετίας του 1970, η Κίνα υιοθέτησε και εφάρμοσε την στρατηγική της ανάπτυξης του εκσυγχρονισμού σε τρία στάδια. Το πρώτο βήμα ήταν μέχρι το 1990 να διπλασιάσει το Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν του 1980 και να εξασφαλίσει τις βασικές ανάγκες διαβίωσης των ανθρώπων. Το δεύτερο βήμα ήταν να διπλασιάσει το ΑΕΠ του 1990 και να επιτύχει τη βασική ευημερία μέχρι το τέλος του 20ου αιώνα. Οι στόχοι των δύο αυτών βημάτων επιτεύχθηκαν. Το τρίτο βήμα είναι να αυξήσει το κατά κεφαλήν ΑΕΠ να φθάσει

στο επίπεδο του μέσου όρου των ανεπτυγμένων χωρών και να επιφέρει γενική ευημερία. Η Κίνα υλοποιεί βασικά τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη της σε μια πλούσια, ισχυρή, δημοκρατική, πολιτισμένη, αρμονική και σοσιαλιστική σύγχρονη χώρα, στα μέσα του 21ου αιώνα. Ο κεντρικός στόχος των τριών βημάτων της αναπτυξιακής στρατηγικής, είναι η βελτίωση του επιπέδου των υλικών αγαθών και του πολιτιστικού επιπέδου προκειμένου να κάνει τους ανθρώπους πλούσιους και την χώρα ισχυρή. Παράλληλα, με την συνολική αύξηση της εθνικής δύναμής της, η Κίνα θα αναλάβει αντίστοιχες διεθνείς ευθύνες και υποχρεώσεις.

Τι είναι ο δρόμος της ειρηνικής ανάπτυξης της Κίνας;

Κατά τα τελευταία 5.000 χρόνια, οι άνθρωποι όλων των εθνικών ομάδων στην Κίνα, με επιμέλεια και σοφία, έχουν δημιουργήσει ένα υπέροχο πολιτισμό και μια ενιαία πολυεθνική χώρα. Ο κινεζικός πολιτισμός έχει ένα μοναδικό χαρακτηριστικό. Είναι διαρκής και ανοικτός.

Στα μέσα του 19ου αιώνα, οι δυτικές δυνάμεις άνοιξαν την πόρτα της Κίνας με πολεμικά πλοία. Εσωτερική αναταραχή και ξένη επιθετικότητα μετέτρεψαν σταδιακά την Κίνα σε μια ημι-αποικιακή και ημι-φεουδαρχική κοινωνία. Η χώρα έγινε φτωχή και αδύναμη, και οι άνθρωποι υπέφεραν από τους πολέμους και το χάος. Αναλαμβάνοντας με την επιθυμία του λαού, το Κομμουνιστικό Κόμμα Κίνας τους οδήγησε με την πραγματοποίηση επίπονου αγώνα και τελικά ίδρυσε τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας το 1949. Αυτό σηματοδότησε την επίτευξη της ανεξαρτησίας της Κίνας, της απελευθέρωσης των ανθρώπων και μπήκε μια νέα εποχή στην ιστορία της Κίνας.

Περισσότερο από την ίδρυση της Νέας Κίνας πριν 60 χρόνια, ειδικά μετά από 30 χρόνια εφαρμογής της πολιτικής της μεταρρύθμισης, και του ανοίγματος του 1978, μέσα από την σκληρή μάχη, έχει καταφέρει να βρει το δρόμο της ανάπτυξης σύμφωνα με την πραγματικότητα της Κίνας που είναι ο δρόμος του σοσιαλισμού με κινεζικά χαρακτηριστικά.

Αν δούμε μέσα από το ευρύτερο, παγκόσμιο και ιστορικό πλαίσιο, θα διαπιστώσουμε ότι ο δρόμος της ειρηνικής ανάπτυξης μπορεί να οριστεί ως εξής: η Κίνα θα πρέπει να αναπτύξει τον εαυτό της μέσω της διατήρησης της παγκόσμιας ειρήνης και να συμβάλει στην παγκόσμια ειρήνη μέσα από τη δική της ανάπτυξη. Θα πρέπει να επιτύχει την ανάπτυξη με τις δικές της δυνάμεις, με διεξαγωγή μεταρρύθμισης και καινοτομίας. Την ίδια στιγμή, θα πρέπει να ανοιχτεί προς έξω και να διδαχθεί από άλλες χώρες. Θα πρέπει να επιδιώκει αμοιβαίο όφελος και κοινή ανάπτυξη με άλλες χώρες, σύμφωνα με την τάση της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας. Θα πρέπει να εργαστεί από κοινού με άλλες χώρες για την οικοδόμηση μιας αρμονικής, παγκόσμιας διαρκούς ειρήνης και κοινής ευημερίας. Αυτός είναι ο δρόμος της επιστημονικής, ανεξάρτητης, ανοιχτής, ειρηνικής, συνεργάσιμης και κοινής ανάπτυξης.

Επιστημονική ανάπτυξη. Επιστημονική ανάπτυξη σημαίνει σεβασμό και υπακοή στους νόμους που διέπουν την ανάπτυξη της οικονομίας, της κοινωνίας και της φύσης, την απελευθέρωση και την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων. Η Κίνα παίρνει την επιστημονική έννοια της ανάπτυξης ως μια σημαντική κατευθυντήρια αρχή της οικονομίας και κοινωνίας και δίνει προτεραιότητα στην ανάπτυξη από το Κόμμα. Επιμένει στην προτεραιότητα στον λαό και προωθεί την ολοκληρωμένη, ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη.

Ανεξάρτητη ανάπτυξη. Ως μια αναπτυσσόμενη χώρα με μεγάλο πληθυσμό, η Κίνα πρέπει να βασίζεται στον εαυτό της για τη συνέχιση της ανάπτυξης. Διατηρεί την ανεξαρτησία, επικεντρώνεται στην εσωτερική ανάπτυξη, ενεργεί σύμφωνα με τις εθνικές συνθήκες, πραγματοποιεί μεταρρύθμιση και καινοτομία για την προώθηση της οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης με τις δικές της προσπάθειες. Δεν μετατοπίζει τα προβλήματα και τις δυσκολίες σε άλλες χώρες.

Ανοικτή ανάπτυξη. Η Κίνα έχει μάθει από την αναπτυξιακή πορεία ότι δεν μπορεί να αναπτυχθεί με κλεισμένες πόρτες. Λαμβάνοντας την μεταρρύθμιση και το άνοιγμα, ως βασική πολιτική, η Κίνα πραγματοποιεί εσωτερικές μεταρρυθμίσεις και ανοίγεται μόνη της προς τον έξω κόσμο, επιδιώκει ανεξάρτητη ανάπτυξη, συμμετέχει στην οικονομική παγκοσμιοποίηση, κληρονομεί τις ωραίες παραδόσεις του κινεζικού έθνους και διδάσκεται από τα έξοχα επιτεύγματα των άλλων πολιτισμών.

Ειρηνική ανάπτυξη. Το κινεζικό έθνος αγαπάει την ειρήνη. Διδασκόμενοι από τα δεινά των πολέμων και της φτώχειας στη σύγχρονη εποχή, οι Κινέζοι έχουν μάθει την αξία της ειρήνης και την επιτακτική ανάγκη της ανάπτυξης. Βλέπουν ότι μόνο η ειρήνη μπορεί να τους επιτρέψει να ζήσουν και να εργαστούν με ευημερία και ικανοποίηση και μόνο η ανάπτυξη μπορεί να τους προσφέρει αξιοπρεπή διαβίωση. Ως εκ τούτου, ο κεντρικός στόχος της διπλωματίας της Κίνας είναι να δημιουργήσει ένα ειρηνικό και σταθερό διεθνές περιβάλλον για την ανάπτυξή της. Ταυτόχρονα, η Κίνα προσπαθεί να κάνει ενεργή την συμβολή της στην παγκόσμια ειρήνη και ανάπτυξη. Ποτέ δεν θα δραστηριοποιηθεί στην επιθετικότητα ή την επέκταση, δεν επιδιώκει ηγεμονία.

Θα παραμένει ένθερμη δύναμη για τη διατήρηση της περιφερειακής, παγκόσμιας ειρήνης και σταθερότητας.

Συνεργατική ανάπτυξη. Υπάρχουν πάντα ανταγωνισμοί και συγκρούσεις στις διεθνείς σχέσεις. Κάθε χώρα θα πρέπει να αντλήσει πλεονεκτήματα έναντι των άλλων για να αντισταθμίσει την αδυναμία της μέσω του θεμιτού ανταγωνισμού, να βρει τις ευκαιρίες για την συνεργασία, την διεύρυνση των τομέων συνεργασίας και τη βελτίωση των κοινών συμφερόντων.

Κοινή ανάπτυξη. Οι χώρες γίνονται όλο και πιο αλληλοεξαρτώμενες. Μόνο όταν η κοινή ανάπτυξη όλων των χωρών πραγματοποιείται και περισσότεροι άνθρωποι μοιράζονται τους καρπούς της ανάπτυξης, η παγκόσμια ειρήνη και σταθερότητα μπορούν να έχουν ένα γερό θεμέλιο και αποτελεσματική διασφάλιση και μπορεί να είναι βιώσιμη ανάπτυξη σε όλες τις χώρες. Ως εκ τούτου, η Κίνα ακολουθεί τη στρατηγική του ανοίγματος και του αμοιβαίου οφέλους.

III. Η εξωτερική πολιτική της Κίνας για την επιδίωξη ειρηνικής ανάπτυξης

Ως μέλος της διεθνούς κοινότητας, η Κίνα έχει μεγάλες προσδοκίες για τον μελλοντικό κόσμο, επιμένει και ακολουθεί πολιτική στις διεθνείς σχέσεις που συμβάλλουν στην ειρηνική ανάπτυξη.

α. Η προώθηση της οικοδόμησης ενός αρμονικού κόσμου

Η εξωτερική πολιτική της Κίνας έχει ως στόχο να διατηρεί την παγκόσμια ειρήνη και την προώθηση της κοινής ανάπτυξης. Η Κίνα υποστηρίζει την οικοδόμηση ενός αρμονικού κόσμου διαρκούς ειρήνης και κοινής ευημερίας και συνεργάζεται με άλλες χώρες στην επίτευξη αυτού του στόχου. Θεωρεί ότι είναι ένας μακροπρόθεσμος στόχος και ένα ρεαλιστικό έργο. Για να οικοδομήσει έναν αρμονικό κόσμο, θα πρέπει να κάνει τις εξής προσπάθειες:

Σε πολιτικό επίπεδο, οι χώρες θα πρέπει να σέβονται η μία την άλλη, να συμπεριφέρονται μεταξύ τους ως ίσες και να εργαστούν από κοινού για την προώθηση της δημοκρατίας στις διεθνείς σχέσεις. Όλες οι χώρες του κόσμου, είτε μεγάλες είτε μικρές, ισχυρές ή αδύναμες, πλούσιες ή φτωχές, είναι ισότιμα μέλη της διεθνούς κοινότητας. Θα πρέπει να λαμβάνουν τον ίδιο σεβασμό από τη διεθνή κοινότητα. Οι εσωτερικές υποθέσεις μιας χώρας θα πρέπει να αντιμετωπίζονται από τους δικούς της ανθρώπους. Οι διεθνείς υποθέσεις θα πρέπει να διαχειρίζονται από όλες τις χώρες μέσω της διαβούλευσης με ισότητα. Το δικαίωμα κάθε χώρας να συμμετέχει ισότιμα σε διεθνείς υποθέσεις θα πρέπει να είναι σεβαστό από όλους απαραίτητα.

Από οικονομική άποψη, οι χώρες πρέπει να συνεργάζονται μεταξύ τους, να συμβάλλουν στην παγκοσμιοποίηση της οικονομίας σε μια ισορροπημένη αμοιβαία διαδικασία που ωφελεί όλες τις χώρες. Οι χώρες πρέπει επίσης να επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα διεθνές πολυμερές σύστημα εμπορικών συναλλαγών που είναι δίκαιο, ανοιχτό, ισότιμο και χωρίς διακρίσεις, με αποτέλεσμα το όφελος της οικονομικής παγκοσμιοποίησης να καλύπτει όλες τις χώρες.

Από πολιτιστική πτυχή, οι χώρες πρέπει να αντλούν πολιτισμό από τους άλλους και να αναζητούν κοινό έδαφος, βάζοντας τις διαφορές στην άκρη. Να σέβονται τη διαφορετικότητα του κόσμου και να προωθούν την πρόοδο του ανθρώπινου πολιτισμού από κοινού. Οι διάλογοι και οι ανταλλαγές μεταξύ των πολιτισμών θα πρέπει να ενθαρρύνονται. Πρέπει να εξαλείψουν την ιδεολογική προκατάληψη και δυσπιστία. Έτσι θα κάνουν την ανθρώπινη κοινωνία πιο αρμονική και τον κόσμο περισσότερο πολυπολιτισμικό.

Από την άποψη της ασφάλειας, οι χώρες θα πρέπει να εμπιστεύονται η μία την άλλη, να ενισχύουν τη συνεργασία και να διευθετούν τις διεθνείς διενέξεις και συγκρούσεις με ειρηνικά μέσα αντί να καταφεύγουν σε πολέμους. Από κοινού να διασφαλίζουν τη παγκόσμια ειρήνη και σταθερότητα. Η διαβούλευση και ο διάλογος πρέπει να διεξάγονται για την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, τη μείωση των διαφορών και την επίλυση τους. Η χρήση ή η απειλή στρατιωτικής δύναμης θα πρέπει να αποφεύγεται.

β. Ακολουθώντας μια ανεξάρτητη εξωτερική πολιτική ειρήνης

Η Κίνα είναι σταθερή στην προστασία των συμφερόντων του πυρήνα της που περιλαμβάνει την διατήρηση των παρακάτω: εθνική κυριαρχία, εθνική ασφάλεια, εδαφική ακεραιότητα, εθνική ενότητα, το πολιτικό σύστημα της Κίνας και τη συνολική κοινωνική σταθερότητα που καθορίζονται από το Σύνταγμα, καθώς και τις βασικές εγγυήσεις για τη διασφάλιση της βιώσιμης οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

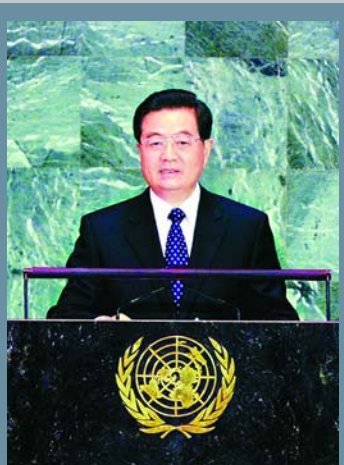
Ο κινεζικός λαός επικροτεί το κοινωνικό σύστημα και τη αναπτυξιακή πορεία που επιλέγονται από τον ίδιο. Δεν επιτρέπει

ποτέ οποιαδήποτε εξωτερική δύναμη να παρεμβαίνει στις εσωτερικές υποθέσεις της Κίνας. Η Κίνα προωθεί φιλικές σχέσεις συνεργασίας με όλες τις άλλες χώρες με βάση τις πέντε αρχές της ειρηνικής συνύπαρξης. Δεν εντάσσεται σε συμμαχία με οποιαδήποτε άλλη χώρα ή ομάδα χωρών, ούτε χρησιμοποιεί το κοινωνικό σύστημα ή την ιδεολογία ως μέτρο σύγκρισης που καθορίζουν ποιες είδους σχέσεις θα πρέπει να έχει με τις άλλες χώρες. Από τα θεμελιώδη συμφέροντα του κινεζικού λαού και τα κοινά συμφέροντα όλων των λαών σε όλο τον κόσμο, η Κίνα θέτει την στάση και την απόφασή της σύμφωνα με την πραγματικότητα του συγκεκριμένου θέματος, διατηρώντας τη δικαιοσύνη, έτσι ώστε να διαδραματίζει έναν ενεργό και εποικοδομητικό ρόλο στις διεθνείς υποθέσεις.

γ. Η προώθηση νέας σκέψης για την ασφάλεια

Η Κίνα υποστηρίζει μια νέα σκέψη για την ασφάλεια που χαρακτηρίζεται από αμοιβαία εμπιστοσύνη, αμοιβαίο όφελος, ισότητα και συντονισμό. Επίσης επιδιώκει ολοκληρωμένη ασφάλεια, κοινή ασφάλεια και συνεργασία για την ασφάλεια.

Όσον αφορά την ολοκληρωμένη ασφάλεια, υπό τις νέες ιστορικές συνθήκες, το ζήτημα της ασφάλειας έχει νέες σημασίες. Οι παραδοσιακές και μη απειλές για την ασφάλεια γίνονται περίπλοκες. Η έννοια της ασφάλειας έχει επεκταθεί σε περισσότερες περιοχές. Η διεθνής κοινότητα θα πρέπει να εκτιμήσει την ανάγκη να εξασφαλιστεί ολοκληρωμένη ασφάλεια και να υιοθετηθούν ολοκληρωμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των απειλών για την ασφάλεια και τις βαθύτερες αιτίες τους. Οι χώρες σε όλο τον κόσμο θα πρέπει να εργαστούν από κοινού για τις διάφορες προκλήσεις κατά της ασφάλειας.

Όσον αφορά την κοινή ασφάλεια, όλες οι χώρες μοιράζονται ένα κοινό συμφέρον στην εποχή της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας. Η διεθνής

κοινότητα θα πρέπει να ενισχύσει την ευαισθητοποίηση για την κοινή ασφάλεια. Οι χώρες θα πρέπει να διασφαλίζουν τη δική τους ασφάλεια με παράλληλο σεβασμό για την ασφάλεια των άλλων. Είναι σημαντικό να δώσουν πλήρη λειτουργία στο ρόλο του ΟΗΕ, στη διατήρηση της παγκόσμιας ειρήνης και της ασφάλειας και να καθιερώσουν έναν δίκαιο και αποτελεσματικό μηχανισμό για τη διατήρηση της κοινής ασφάλειας.

Όσον αφορά στην συνεργασία για την ασφάλεια, ο πόλεμος και η αντιπαράθεση οδηγούν σε έναν φαύλο κύκλο που η βία γεννάει βία, ενώ ο διάλογος και η διαπραγμάτευση είναι ο μόνος αποτελεσματικός και αξιόπιστος τρόπος για την επίλυση των διαφορών. Οι χώρες θα πρέπει να επιδιώκουν την ειρήνη, τη διαφύλαξη της ασφάλειας, την επίλυση των διαφορών και την προώθηση της αρμονίας μέσα από τη συνεργασία και να αντιταχθούν στη χρήση ή στην απειλή χρήσης στρατιωτικής βίας.

δ. Να επιμένει στη θετική έννοια της διεθνούς ευθύνης

Ως υπεύθυνο μέλος της διεθνούς κοινότητας, η Κίνα συμμορφώνεται με το διεθνές δίκαιο και τις γενικά αναγνωρισμένες αρχές που διέπουν τις διεθνείς σχέσεις. Η Κίνα έχει συμμετάσχει ενεργά στη μεταρρύθμιση του διεθνούς συστήματος, τη διαμόρφωση των διεθνών κανόνων και την αντιμετώπιση των παγκόσμιων προβλημάτων. Υποστηρίζει την ανάπτυξη των άλλων αναπτυσσόμενων χωρών και εργάζεται για τη διασφάλιση της παγκόσμιας ειρήνης και σταθερότητας.

ε. Η προώθηση της περιφερειακής συνεργασίας και των σχέσεων καλής γειτονίας

Η Κίνα ενισχύει ενεργά τη φιλική συνεργασία με τους γείτονές της και εργάζεται μαζί τους ώστε να δημιουργήσουν μια αρμονική Ασία. Υποστηρίζει ότι οι χώρες της περιοχής πρέπει να σέβονται η μια την άλλη. Προωθεί την ενίσχυση της αμοιβαίας εμπιστοσύνης, την αναζήτηση κοινού εδάφους βάζοντας τις διαφορές στην άκρη για τη διασφάλιση της περιφερειακής ειρήνης και σταθερότητας, καθώς και την επίλυση των διαφορών συμπεριλαμβανομένων και εκείνων για τις εδαφικές αξιώσεις, θαλάσσια δικαιώματα και συμφέροντα μέσω του διαλόγου και των διαπραγματεύσεων φιλικά. (εικόνα 9)

IV. Η σημασία της ειρηνικής ανάπτυξης της Κίνας στον κόσμο

Ο δρόμος της ειρηνικής ανάπτυξης είναι μια νέα πορεία ανάπτυξης που η μεγαλύτερη αναπτυσσόμενη χώρα στον κόσμο, η Κίνα, έχει ξεκινήσει και οι παγκόσμιες επιπτώσεις της θα εκδηλωθούν με την πάροδο του χρόνου. Η επιτυχία απαιτεί τόσο τις άοκνες προσπάθειες του κινεζικού λαού, όσο την κατανόηση και την υποστήριξη από τη διεθνή κοινότητα.

Η ειρηνική ανάπτυξη της Κίνας έχει σπάσει το παραδοσιακό πρότυπο. Στη σύγχρονη ιστορία, μερικές ανερχόμενες δυνάμεις δημιούργησαν αποικίες, αγωνίστηκαν για σφαίρες επιρροής. Διεξήγαγαν στρατιωτική επέκταση σε άλλες χώρες. Ειδικότερα τον 20ο αιώνα, η καταστροφή που οι δύο παγκόσμιοι πόλεμοι είχαν φέρει στους ανθρώπους ήταν μεγάλη. Με τη ιστορική και πολιτιστική παράδοσή μας αρκετών χιλιάδων χρονών, με την κατανόηση της φύσης της οικονομικής παγκοσμιοποίησης, με την εκτίμηση των αλλαγών στις διεθνείς σχέσεις και την ασφάλεια διεθνώς στον 21ο αιώνα, καθώς με τα κοινά συμφέροντα και τις αξίες της ανθρωπότητας, η Κίνα έχει αποφασίσει και επιλέξει την ειρηνική ανάπτυξη και αμοιβαία επωφελή συνεργασία ως ένα θεμελιώδη τρόπο να υλοποιήσει τον εκσυγχρονισμό της και να συμμετέχει σε διεθνείς υποθέσεις για το χειρισμό των διεθνών σχέσεων. Οι εμπειρίες από τις τελευταίες δεκαετίες έχουν αποδείξει ότι η Κίνα δικαίως ξεκίνησε την πορεία της ειρηνικής ανάπτυξης και δεν υπάρχει κανένας λόγος για την Κίνα να αποκλίνει από αυτό το μονοπάτι.

Η οικονομική παγκοσμιοποίηση και η επανάσταση στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας έχουν δημιουργήσει τις ιστορικές συνθήκες για τις περισσότερες χώρες να αναζωογονηθούν με την επιδίωξη της οικονομικής ανάπτυξης και την αμοιβαία επωφελή συνεργασία, και έδωσε τη δυνατότητα για

περισσότερες αναπτυσσόμενες χώρες να ακολουθήσουν το δρόμο της ταχείας ανάπτυξης. Για το λόγο αυτόν, το μέγεθος της παγκόσμιας οικονομίας και οι δυνατότητες για την ανάπτυξη αυξάνονται. Η διεθνής κοινότητα είναι σε ικανή θέση να αντισταθεί στην οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση και έχει ισχυρό κίνητρο για τη μεταρρύθμιση του διεθνούς οικονομικού συστήματος. Η ειρηνική ανάπτυξη της Κίνας είναι σύμφωνη με αυτή την παγκόσμια τάση. Η Κίνα είναι στην ευχάριστη θέση να δει και να υποστηρίξει όλο και περισσότερο τις αναπτυσσόμενες χώρες για την βελτίωση της θέσης τους. Είναι επίσης στην ευχάριστη θέση να δει και να υποστηρίξει τις ήδη αναπτυγμένες χώρες για τη διατήρηση της ευημερίας και της ανάπτυξης τους.

Στο συνεχώς μεταβαλλόμενο κόσμο του σήμερα, όλα τα δόγματα, τα συστήματα, τα μοντέλα και τα μονοπάτια είναι υπό τη δοκιμή της εποχής και της πρακτικής. Δεδομένου ότι οι εθνικές συνθήκες διαφέρουν από χώρα σε χώρα, δεν υπάρχει ένα σταθερό μοντέλο ανάπτυξης που να ισχύει για όλους. Μια διαδρομή από την ανάπτυξη είναι βιώσιμη μόνο όταν αυτό εξυπηρετεί τις εθνικές συνθήκες μιας χώρας. Η πορεία ανάπτυξης της Κίνας έχει διαμορφωθεί στο κινεζικό περιβάλλον. Η Κίνα γνωρίζει πολύ καλά ότι η διαδρομή της ειρηνικής ανάπτυξης αποτελεί σημαντική και μακροχρόνια διαδικασία και ότι οι τρέχουσες εγχώριες και ξένες συνθήκες διέρχονται από βαθιές και πολύπλοκες αλλαγές. Έτσι θα εφαρμόζει καλύτερα τη δική της επιτυχημένη εμπειρία, θα διδάσκεται και θα αντλεί από τις πρακτικές των άλλων χωρών, και θα μελετά τις νέες προκλήσεις και τα προβλήματα που μπορεί να προκύψουν, έτσι ώστε να ανοίξει τις καλύτερες προοπτικές για την ειρηνική ανάπτυξη.

Η Κίνα δεν μπορεί να αναπτύξει τον εαυτό της σε απομόνωση από τον υπόλοιπο κόσμο, επίσης η παγκόσμια ευημερία και σταθερότητα δεν μπορεί να διατηρηθεί χωρίς την Κίνα. Τα επιτεύγματα της Κίνας είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με τη φιλική συνεργασία όλου του κόσμου. Στην επιδίωξη της ανάπτυξης, χρειαζόμαστε περαιτέρω κατανόηση και υποστήριξη από το υπόλοιπο κόσμο. Είμαστε βαθιά ευγνώμονες για όλες τις χώρες και τους λαούς που έχουν δείξει κατανόηση, μέριμνα, υποστήριξη και βοήθεια στην ανάπτυξη της Κίνας. Η επιλογή του δρόμου της ειρηνικής ανάπτυξης από την Κίνα με το

πάνω από ένα δισεκατομμύριο του πληθυσμού της, είναι μια μεγάλη νέα έρευνα και πρακτική στην ιστορία της ανθρώπινης ανάπτυξης, και αυτό που έχει επιτύχει δεν είναι το απόλυτα τέλειο. Χαιρετίζει όλες τις φιλικές υποδείξεις και επικρίσεις με καλή πρόθεση. Ελπίζει ειλικρινά ότι η διεθνής κοινότητα θα έχει μια βαθύτερη εκτίμηση για τις πολιτιστικές παραδόσεις της Κίνας, θα σεβαστεί τη θέληση του κινεζικού λαού για κυριαρχία, ασφάλεια, εδαφική ακεραιότητα και κοινωνική σταθερότητα. Επίσης ελπίζει ότι θα καταλάβουν την ανάγκη της Κίνας να επιλύσει, βήμα προς βήμα, διάφορες δυσκολίες που αντιμετωπίζει στην ανάπτυξη ως η μεγαλύτερη αναπτυσσόμενη χώρα και τη επιδίωξη του κινεζικού λαού να απαλλαγεί από τη φτώχεια και να ζήσει μια ευημερούσα ζωή. Ελπίζει επίσης ότι η διεθνής κοινότητα θα έχει εμπιστοσύνη στην ειλικρίνεια και στην αποφασιστικότητα του κινεζικού λαού ώστε να επιτευχθεί ειρηνική ανάπτυξη, και να υποστηρίξει αντί να εμποδίσει την επιδίωξη της Κίνας για την ειρηνική ανάπτυξη.

Κοιτάζοντας πίσω στο παρελθόν και προσβλέποντας στο μέλλον, είμαστε πεπεισμένοι ότι μια ευημερούσα και αναπτυξιακή Κίνα, μια δημοκρατική, αρμονική και σταθερή Κίνα στο πλαίσιο του κράτους δικαίου, θα συμβάλλει περισσότερο στον κόσμο. Ο κινεζικός λαός, μαζί με τους άλλους λαούς, θα οικοδομήσει ένα όμορφο μέλλον στην ανθρωπότητα μέσω αδιάκοπων προσπαθειών.

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Τχης JIANG XIAOBING, γεννήθηκε τον Μάρτιο του 1981, στην επαρχία JiangSu Κίνας. Εισήλθε στη Σχολή του Στρατού PLA Academy of Armored Force Engineering το 2000 και αποφοίτησε το 2005. Σπούδασε the Specialty of Electrical Engineering and Automation και Military Command Professional, όπου έλαβε το Πτυχίο Μηχανικού και το Πτυχίο Στρατιωτικού. Από το 2011 είναι στην Ελλάδα για εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και για φοίτηση στην ΑΔΙΣΠΟ.

Η Ελληνική Αεροπορία στον πόλεμο 1940-41

του Αντισμηνάρχου (Ι) Χαρίτωνα Χαρούση
Εκπαιδευτή της ΑΔΙΣΠΟ/ΕΔΑΠ

Η Εποποιία των Ελλήνων εναντίον των Ιταλών στην αρχή του Β' Παγκόσμιου Πολέμου έχει καταγραφεί αναλυτικά από όλες τις πλευρές που έχουν εμπλακεί στην Ελληνο - Ιταλική σύρραξη του 1940-41. Η πλειονότητα των σχετικών ιστορικών συγγραμμάτων, αναλύεται κυρίως στη χερσαία σύγκρουση, λόγω των γεωγραφικών χαρακτηριστικών του μετώπου, του μεγέθους των χερσαίων δυνάμεων που εμπλέχτηκαν αλλά και του γεγονότος ότι το αεροπορικό όπλο δεν είχε ακόμα ενταχθεί στον επιχειρησιακό σχεδιασμό των επιτελείων, με την έννοια και στη διάσταση που συμβαίνει σήμερα. Το γεγονός αυτό, παρά τα εντελώς διαφορετικά ιστορικά δεδομένα, έχει δημιουργήσει στο ευρύ κοινό την εσφαλμένη εντύπωση ότι η συμβολή του Ναυτικού και της Αεροπορίας ήταν αμελητέα και η δράση τους απαρατήρητη.

Η περίοδος του Β' ΠΠ αποτελεί κατά τη γνώμη του γράφοντος τη σημαντικότερη περίοδο για την αεροπορία, από πλευράς ωρίμανσης δογμάτων, τεχνολογικής εξέλιξης και αναζήτησης της ταυτότητας του αεροπορικού όπλου στο πλευρό των άλλων Κλάδων. Στο ανά χείρας άρθρο, πέρα από την αναφορά στην οργάνωση, το υλικό και τις δυνατότητες της ΕΒΑ (Ελληνική Βασιλική Αεροπορία) την περίοδο 1940-41, θα περιγραφούν και θα αποτιμηθούν τα σημαντικότερα επιχειρησιακά γεγονότα και θα αξιολογηθεί η βρετανική και η γερμανική εμπλοκή στον τομέα των αεροπορικών επιχειρήσεων, με απώτερο αντικειμενικό στόχο την κριτική των αεροπορικών δογμάτων των εμπλεκόμενων δυνάμεων και τα διδάγματα που προκύπτουν από την αναζήτηση της επιλογής του ορθού δόγματος και τελικά την εφαρμογή του.

Οργάνωση - υλικό - δόγμα & δυνατότητες των αντίπαλων Αεροποριών

Η Ιταλική Αεροπορία (Reggia Aeronautica, RA) διέθετε το 1939 στη Μεσόγειο 1.796 αεροσκάφη όλων των τύπων, και ακόμα 187 στη ΒΑ Αφρική. Παράλληλα διατηρούσε σημαντικές βιομηχανικές δυνατότητες, ευκολίες και τεχνογνωσία για την αναπλήρωση πιθανών απωλειών, ενώ η ιταλική βιομηχανία είχε παρουσιάσει πλήθος αεροσκαφών, ορισμένα από τα οποία συγκαταλέγονταν στις κορυφαίες σχεδιάσεις της εποχής.

Η εμπλοκή της Ιταλίας στον Ισπανικό Εμφύλιο την περίοδο 1936-39 είχε τροφοδοτήσει την RA με σημαντικές εμπειρίες αλλά και υπέρμετρη αυτοπεποίθηση. Ο πόλεμος αυτός αποτέλεσε ευρύτατο πεδίο δοκιμών, όπου ωρίμασαν τα δόγματα του αεροπορικού πολέμου που θέσπισαν σημαντικοί

Ιταλικό βομβαρδιστικό CANT Z1007 πάνω από τα βουνά της Β. Ελλάδας

Ιταλικό αεροσκάφος διώξεως FIAT G.50

Ιταλοί θεωρητικοί του Μεσοπολέμου. Πρωτεργάτες όπως ο Τζούλιο Ντουέ και ο Πτέραρχος Ίταλο Μπάλμπο, εισήγαγαν την ιδέα των κλειστών πολυπληθών σχηματισμών βομβαρδιστικών μεγάλης εμβέλειας, οι οποίοι θα έπλητταν στόχους στρατηγικής σημασίας. Επίσης οι Ιταλοί ανέπτυξαν τακτικές strafing¹, αερομαχιών και μαζικών βομβαρδισμών. Σε αποστολές διώξης επιχειρούσαν κατά κανόνα σε μαζικούς σχηματισμούς, με

δύναμη 1-2 Μοιρών, ενώ η βασική μαχητική μονάδα τους ήταν η τριάδα αεροσκαφών, που πετούσε σχεδόν σε κλειστό σχηματισμό.

Η βασική οργανωτική μονάδα της RA είχε ως βάση τη Squadriglia (Μοίρα), η οποία διέθετε 9 αεροσκάφη. Τρεις από αυτές σχημάτιζαν ένα Gruppo (Σμηναρχία), ενώ δύο Gruppo σχημάτιζαν ένα Stormo (Πτέρυγα). Η ανώτερη οργανωτική βαθμίδα ήταν η Squadra Aerea, ένας σχηματισμός ο οποίος οργανωνόταν ποιοτικά και ποσοτικά ανάλογα με τις συνθήκες και την αποστολή που του ανατίθετο. Σύμφωνα με το επιχειρησιακό τους δόγμα, οι Ιταλοί είχαν αναπτύξει την ικανότητα αποστολής τέτοιων μικτών Μονάδων μεγάλης αεροπορικής ισχύος εντός 24 ωρών, προκειμένου να υπερασπίσουν τα γεωπολιτικά τους συμφέροντα.

Τον Οκτώβριο του 1940 είχαν αναπτύξει στην Αλβανία τρεις Σμηναρχίες Διώξεως, δύο Σμηναρχίες και δύο Πτέρυγες Βομβαρδισμού και μία Σμηναρχία Αναγνώρισης, με δύναμη 187 αεροσκαφών. Επιπλέον μία Σμηναρχία Διώξεως, δύο Σμηναρχίες και τρεις Πτέρυγες Βομβαρδισμού, έδρευαν στη Ν. Ιταλία και διέθεταν 194 αεροσκάφη. Ακόμα 82 αεροσκάφη διέθεταν οι Ιταλοί στα Δωδεκάνησα, οργανωμένα σε μία Πτέρυγα Βομβαρδισμού, δύο Μοίρες Διώξεως και τέσσερεις Μοίρες Υδροπλάνων. Η συνολική δύναμη που παρέταξαν εναντίον της ΕΒΑ, στις 28/10/1940 ανερχόταν σε 463 αεροσκάφη όλων των τύπων και ρόλων². Η δύναμη αυτή αυξήθηκε σταδιακά κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Καταδιωκτικά MC 200 Saelia της 372 Μοίρας στην Αλβανία

Τα ιταλικά καταδιωκτικά Macchi C200, που ήταν εφάμιλλα των βρετανικών Hurricane και των ελληνικών MB.151, υπερεπερνούσαν των ελληνικών PZL P.24 και Gladiator. Τα υπόλοιπα ήταν συγκρίσιμα με τα τελευταία σε ταχύτητα και εμβέλεια. Αντίστοιχα τα ιταλικά βομβαρδιστικά ήταν δύσκολα ανασχέσιμα από PZL P.24 και Gladiator, λόγω των μέτριων επιδόσεων ταχύτητας των ελληνικών καταδιωκτικών (στην

1. Τακτική πολυβολισμού στόχων επιφανείας από πολύ χαμηλό ύψος
2. Πίνακας "1"

κορυφή των καταδιωκτικών που έδρασαν στην περιοχή το 1941 βρέθηκε το γερμανικό Bf.109E).

Συμπερασματικά, η ισχύ και η ποιότητα των μέσων που διέθετε η RA ήταν πέρα από κάθε σύγκριση απέναντι στο δυναμικό της EBA, αν και υπήρχαν αρκετά ξεπερασμένα αεροσκάφη στη σύνθεσή της και οι δυνάμεις της αντιμετώπισαν παρόμοια προβλήματα με αυτές τις EBA (καιρικές συνθήκες, κατάσταση αεροδρομίων, απουσία σύγχρονου συστήματος επιτήρησης εναέριου χώρου).

Στην ελληνική πλευρά ήταν πρόσφατη η οργάνωση ανεξάρτητου αεροπορικού όπλου, όχι όμως με τη σημερινή του μορφή υπαγωγής και δόγματος. Οι αγκυλώσεις και η νοοτροπία της περιόδου δεν επέτρεψαν την ανεξάρτητη πορεία του όπλου, ενώ η προέλευση του προσωπικού από το Στρατό Ξηράς και το Ναυτικό, σε συνδυασμό με τη δυσμενή αντιμετώπιση σε κλαδικό επίπεδο μιας τέτοιας μετακίνησης προσωπικού, τροφοδότησε την EBA με παθογένειες και οργανωτική δομή που την καθιστούσε ουσιαστικά όπλο υποστήριξης των άλλων Κλάδων³. Με βάση αυτό το σκεπτικό η οργάνωση προέβλεπε κατανομή του αεροπορικού δυναμικού μεταξύ των τριών όπλων, με αποτέλεσμα ο Στρατός και το Ναυτικό να διατηρήσουν στον επιχειρησιακό τους έλεγχο τα αεροσκάφη που εξυπηρετούσαν το δόγμα επιχειρήσεών τους, ενώ η Αεροπορία δεν είχε ουσιαστικό ρόλο στην αλυσίδα του επιχειρησιακού σχεδιασμού. Στο γεγονός αυτό οπωσδήποτε επέδρασε αρνητικά και η απουσία επιχειρησιακού επιπέδου στις ελληνικές ΕΔ το 1940. Η EBA διαιρέθηκε σε Διοικήσεις ως εξής:

1) Ανωτέρα Διοίκηση Αεροπορίας Στρατού (ΑΔΑΣ), η οποία χωριζόταν στις:

- Διοίκηση Αεροπορίας Στρατιωτικής Συνεργασίας (ΔΑΣΣ), η οποία υπαγόταν στο Γενικό Στρατηγείο και ήταν άμεσο όργανο του Αρχιστρατήγου, αναλαμβάνοντας αποστολές αναγνώρισης / παρατήρησης, στρατιωτικού ταχυδρομείου και συνδέσμου. Διέθετε τέσσερις Μοίρες, μία για κάθε Σώμα Στρατού, και ένα ανεξάρτητο Σμήνος Παρατήρησης για την VIIIη Μεραρχία Ηπείρου.

- Διοίκηση Αεροπορίας Βομβαρδισμού (ΔΑΒ), η οποία διέθετε τρεις Μοίρες Βομβαρδιστικών.

- Διοίκηση Αεροπορίας Διώξεως (ΔΑΔ) με αποστολή την προστασία του εναέριου χώρου με τρεις Μοίρες Καταδιωκτικών PZL P.24.

PZL P.24 στο αεροδρόμιο Σέδες

2) Ανωτέρα Διοίκηση Αεροπορίας Ναυτικού (ΑΔΑΝ), που υπαγόταν επιχειρησιακά στον Αρχηγό Στόλου και διέθετε τρεις Μοίρες Υδροπλάνων και τη Βάση Φαλήρου.

3) Δυνάμεις υπαγόμενες στο Υπουργείο Αεροπορίας, με αποστολή την

3. Καρταλαμάκης Ηλίας. Η Γενιά των Ικάρων (1931-40). Αθήνα, 1987

Περισυλλογή ελληνικού MB.151 Bloch της 24ης Μοίρας Διώξεως μετά από αναγκαστική προσγείωση

Επανεξοπλισμός καταδιωκτικού PZL P.24F στο αεροδρόμιο της Μίκρας

Εξοπλισμός βομβαρδιστικών Potez 633B2 της 31ης Μοίρας Βομβαρδισμού με βόμβες

υποστήριξη των επιχειρήσεων, κυρίως σε θέματα επισκευών, εφοδιασμού και εκπαίδευσης, και συντηρούσαν τις αντίστοιχες υποδομές και εγκαταστάσεις. Η ΕΒΑ διέθετε 6 κύριες βάσεις, 23 βοηθητικές και 22 πεδία προσγείωσης. Επίσης είχε υπό πλήρη έλεγχο μία Μοίρα καταδιωκτικών MB.151 Bloch, που με την έναρξη των επιχειρήσεων υπήχθη επιχειρησιακά στη ΔΑΔ.

Η βασική οργανωτική Μονάδα της ΕΒΑ ήταν η Μοίρα, με τυπική δύναμη 12 αεροσκαφών. Οι ελληνικές Μοίρες, είχαν σχετικά ικανοποιητική αυτονομία σε μεταφορικά μέσα, ανταλλακτικά, εργαλεία, Α/Α όπλα κ.λπ. Έτσι μετακινούνταν συνεχώς σε διάφορα κύρια και βοηθητικά αεροδρόμια της χώρας, τα περισσότερα από τα οποία ήταν απλά γήπεδα χωρίς υποδομές και Α/Α προστασία. Η βασική μαχητική μονάδα της ΕΒΑ ήταν επίσης η τριάδα αεροσκαφών, ενώ τα βομβαρδιστικά επιχειρούσαν επίσης σε μικρούς σχηματισμούς (συνήθως τριάδες), κατά κανόνα χωρίς συνοδεία, λόγω μικρής εμβέλειας των ελληνικών καταδιωκτικών. Τα αναγνωριστικά επίσης πετούσαν ασυνόδευτα, και μάλιστα σε άμεση επαφή με τα ιταλικά στρατεύματα, με αποτέλεσμα να καθίστανται ευάλωτα τόσο στα Α/Α όπλα, όσο και στα ιταλικά καταδιωκτικά.

Την περίοδο 1936-41 ξεκίνησε ένα φιλόδοξο πρόγραμμα εξοπλισμού της ΕΒΑ, που δυστυχώς ολοκληρώθηκε μερικώς, και δεν επέτρεψε την απόκτηση κορυφαίων μαχητικών της εποχής (Spitfire, F-4F-3A Wildcat, P-10 Kittyhawk), ενώ από όσα αεροσκάφη αποκτήθηκαν, συνήθως οι παραγγελίες ολοκληρώ-

4. Χαρίτωνα Χαρούση. "Η άγνωστη προσπάθεια εξοπλισμού της Ελληνικής Αεροπορίας (1936-41)". Θεσσαλονίκη: Διακλαδική Επιθεώρηση τ.25, 2012.

θηκαν κατά το ήμισυ (Potez 633B2, Blenheim, MB.151, Hs.126)⁴. Στην αρχή των επιχειρήσεων η ΕΒΑ διέθετε θεωρητικά 162 αεροσκάφη για δίωξη, βομβαρδισμό, στρατιωτική και ναυτική συνεργασία, ενώ υπήρχαν και αρκετές δεκάδες εκπαιδευτικά και απαρχαιωμένα καταδιωκτικά που δεν αξιοποιήθηκαν επιχειρησιακά, ανεβάζοντας το σύνολο σε 223 αεροσκάφη. Από τη δύναμη μάχινων αεροσκαφών, μόλις 118 χαρακτηρίζονται σύγχρονα ή έστω αξιόμαχα, εκ των οποίων την 28/10/40 μόνο τα 97 ήταν επιχειρησιακά, και από αυτά μόνο 76 ήταν καταδιωκτικά, βομβαρδιστικά και στρατιωτικής συνεργασίας, και άρα άμεσα αξιοποιήσιμα στο αλβανικό μέτωπο⁵.

Στην περιοχή δραστηριοποιήθηκαν και οι Βρετανοί, οι οποίοι όντας ήδη σε πόλεμο με τους Ιταλούς, επιθυμούσαν την Ελλάδα ταγμένη στο πλευρό τους, ενώ κάθε απώλεια στην Αν. Μεσόγειο, θα αποτελούσε γι' αυτούς καίριο πλήγμα. Από το Νοέμβριο του 1940 ανέπτυξαν σε μικρούς αριθμούς Μοίρες της RAF, που πετούσαν είτε από ελληνικά αεροδρόμια, είτε από βάσεις στην Αίγυπτο. Το δυναμικό αυτό υπαγόταν πλήρως στη RAF, ενώ η ΕΒΑ διέθετε μόνο τις βάσεις της. Η συνεργασία μεταξύ Βρετανών και Ελλήνων επιτελών ήταν ανύπαρκτη ως προς τους επιχειρησιακούς ΑΝΣΚ και τη στοχοποίηση, με αποτέλεσμα κάθε αεροπορία να διεξάγει το δικό της πόλεμο. Η Ελλάδα αμυνόταν, ενώ η Βρετανία απλά μετέφερε μέρος της πίεσης που δεχόταν στη Μ. Ανατολή στον ιταλικό ζωτικό χώρο. Επιχειρησιακά τα βρετανικά αεροσκάφη δεν υποστήριζαν τις χερσαίες επιχειρήσεις, αλλά επιδίωκαν να φθείρουν τον ιταλικό στόλο και τις θαλάσσιες (και κύριες) γραμμές ανεφοδιασμού των Ιταλών, διεξάγοντας αεροπορικές επιχειρήσεις απομόνωσης και ναυτικής συνεργασίας.

Η συνολική δύναμη που διέθεσε η RAF κατά την περίοδο 1940-41 στην Ελλάδα ήταν 277 αεροσκάφη, ισάξια ή καλύτερα των ελληνικών. Αναλυτικότερα, διατέθηκαν 129 Blenheim, 6 Wellington, 126 καταδιωκτικά Gladiator και Hurricane, 10 στρατιωτικής συνεργασίας Lysander και 6 τορπιλοπλάνα Swordfish. Τα αεροσκάφη εμφανίστηκαν τμηματικά στην Ελλάδα και η παραπάνω δύναμη είναι η σταδιακή και συνολική συνεισφορά των Βρετανών και όχι μία αμιγής και συγκροτημένη δύναμη που επιχείρησε οργανωμένα από την αρχή μέχρι το τέλος των επιχειρήσεων. Από αυτό το δυναμικό και για λόγους αναπλήρωσης απωλειών, παρέδωσαν το 1941 στην ΕΒΑ 22 καταδιωκτικά Gloster Gladiator MkII και 6 βομβαρδιστικά Blenheim Mk I.

Βρετανικό βομβαρδιστικό Blenheim Mk I προσγειώνεται σε ελληνικό αεροδρόμιο

Πληρώματα και προσωπικό εδάφους της 21ης Μοίρας Διώξεως μπροστά από ένα ελληνικό καταδιωκτικό Gladiator MkII

Η εξέλιξη των επιχειρήσεων με τους Ιταλούς

Οι Ιταλοί, πριν την κήρυξη του πολέμου, βομβάρδισαν αρκετές φορές ελληνικά πολεμικά πλοία στα πλαίσια άσκησης πίεσης, και βύθισαν το εύδρομο "Έλλη", στις 15/8/1940. Η εξάσκηση ψυχολογικών επιχειρήσεων εναντίον της ελληνικής Ηγεσίας, των ΕΔ αλλά και του πληθυσμού, είχαν μικρό αποτέλεσμα. Με την έναρξη των επιχειρήσεων οι Ιταλοί εφάρμοσαν το δόγμα των στρατηγικών βομβαρδισμών, επικεντρώνοντας τις προσπάθειές τους σε πόλεις όπως η Αθήνα, ο Πειραιάς, η Θεσσαλονίκη, η Πάτρα, η Κέρκυρα, η Λάρισα και ο Βόλος. Στόχος τους, πέρα από την καταστροφή των ελάχιστων και πολύτιμων υποδομών της Ελλάδας, ήταν η κάμψη του ηθικού του ελληνικού πληθυσμού, και εν τέλει της διάθεσής ηγεσίας, ΕΔ και πληθυσμού να συνεχίσουν τον πόλεμο.

Ελληνικά αναγνωριστικά BREGUET-19 σε προωθημένο πεδίο προσγείωσης

του καιρού επέτρεψε στην ΕΒΑ κυρίως σποραδικές πτήσεις βομβαρδισμού και αναγνώρισης, που όμως είχαν σημαντικά αποτελέσματα. Με βάση τα τελευταία εντοπίστηκε η διεύθυνση της Μεραρχίας "Julia" προς το Μέτσοβο και επιτεύχθηκε η αποκοπή και η διάλυσή της, μετά την αποκάλυψή της από αναγνωριστικό Breguet 19.

Την ίδια μέρα η βελτίωση του καιρού επέτρεψε την έναρξη περισσότερο μαζικών βομβαρδισμών της Θεσσαλονίκης, από σχηματισμούς των 15-20 βομβαρδιστικών. Η πόλη αποτελούσε σημαντικό κέντρο βάρους, λόγω των συγκοινωνιακών της, και οι Ιταλοί φοβούνταν πιθανή βρετανική ενίσχυση μέσω του λιμανιού της. Στις 2/11/1940 έλαβε χώρα η πρωτοφανής κατάρριψη ιταλικού βομβαρδιστικού τύπου CANT Z1007bis, από τον Υποσμηναγό Μαρίνο Μητραλέξη, ο οποίος, έχοντας μείνει χωρίς πυρομαχικά, απέκοψε με την έλικα του PZL P.24 που πετούσε την ουρά του ιταλικού βομβαρδιστικού.

Αναπαράσταση του κατορθώματος του Μητραλέξη

Σταδιακά οι Έλληνες διώκτες εγκληματίστηκαν με τις συνθήκες και άρχισαν να προκαλούν απώλειες στους σχηματισμούς των ιταλικών βομβαρδιστικών, αλλά και ενίοτε στα καταδιωκτικά που τα συνόδευαν. Μέχρι τις 3/11/1940 τουλάχιστον 8 ιταλικά βομβαρδιστικά είχαν καταρριφθεί, χωρίς οι αποστολές τους να επηρεάσουν τη μαχητική ικανότητα των ελληνικών ΕΔ.

Τις πρώτες μέρες του πολέμου όλες οι ελληνικές Μοίρες βομβαρδισμού

εκτέλεσαν επαναλαμβανόμενες αποστολές με τριάδες και εξάδες αεροσκαφών εναντίον των αεροδρομίων Κορυτσάς και Αργυροκάστρου και του λιμανιού της Αιυλώνας, καταστρέφοντας εγκαταστάσεις και τουλάχιστον εννέα ιταλικά καταδιωκτικά. Την ίδια περίοδο άρχισε και η ενίσχυση της ΕΒΑ από Μοίρες της RAF. Τα δεδομένα αυτά αλλά και η αποτυχία των Ιταλών να εισβάλουν στο ελληνικό έδαφος, τους υποχρέωσε να ενισχύσουν το μέτωπο με ακόμα 250 αεροσκάφη όλων των τύπων. Αυτό δεν εμπόδισε τα ελληνικά βομβαρδιστικά να καταστρέψουν εκ νέου το αεροδρόμιο Κορυτσάς, μαζί με 11 ιταλικά αεροσκάφη, στις 14/11/1940, και ακόμα 13 στο αεροδρόμιο Αργυροκάστρου. Η Ιταλική Αεροπορία, μη έχοντας άλλη διέξοδο, αναλώθηκε σε βομβαρδισμούς αστικών στόχων. Αυτές οι διεισδύσεις προκάλεσαν αρκετές αερομαχίες πάνω από το μέτωπο στις 18/11/1940, στις οποίες καταρρίφθηκαν πέντε ιταλικά καταδιωκτικά, δύο βομβαρδιστικά αλλά και τρία ελληνικά PZL P.24.

Ελληνικά PZL-24 και Henschel Hs.126

Οι εντατικές επιχειρήσεις προκάλεσαν απώλειες στα ελληνικά βομβαρδιστικά, τα οποία, προκειμένου να υποστηρίξουν την προέλαση του Ελληνικού Στρατού, χρησιμοποιήθηκαν από τις 22/11/1940 σε πιο μαζικούς σχηματισμούς των 15 αεροσκαφών, εναντίον των υποχωρούντων ιταλικών στρατευμάτων. Αλλά και οι Ιταλοί προσέβαλαν τα αεροδρόμια Φλώρινας και Κοζάνης, καταστρέφοντας τέσσερα αναγνωριστικά, και αναγκάζοντας την ΕΒΑ να συμπύξει τα υπόλοιπα ανατολικότερα.

Η παραχώρηση αεροσκαφών της RAF στην ΕΒΑ, όπως αναφέρθηκε παραπάνω, ήρθε σε μια περίοδο όπου το ελληνικό δυναμικό καταδιωκτικών και βομβαρδιστικών είχε μειωθεί κατά το ήμισυ, λόγω εχθρικής δράσης και ατυχημάτων που προκαλούσαν οι καιρικές συνθήκες και οι κακές επιφάνειες προσγείωσης. Με συνεχείς μετασταθευσεις των Μοιρών της η ΕΒΑ προσπάθησε να φέρει τα αεροσκάφη της πιο κοντά στο μέτωπο, που μετακινούνταν συνεχώς δυτικότερα. Επίσης προσπαθούσε να προστατέψει τα πολύτιμα αεροσκάφη της από τις επιθέσεις strafing που εφάρμοζαν κατά κόρον οι Ιταλοί με καταδιωκτικά. Κατά τον Ιανουάριο η τακτική των βομβαρδισμών για τις δύο αεροπορίες παρέμεινε αμετάβλητη: Βομβαρδισμοί πόλεων για τους Ιταλούς, τακτικοί στόχοι (φάλαγγες, αεροδρόμια, λιμάνια) για την ΕΒΑ.

Ιταλικό βομβαρδιστικό SIAI SM-79

Όταν ο καιρός το επέτρεπε, οι συναντήσεις των αντίπαλων καταδιωκτικών πάνω από το μέτωπο ήταν σκληρές, με τους Ιταλούς να χάνουν 6 αεροπλάνα στις 8/1/1941. Η επιμονή τους σε βομβαρδισμούς αστικών κέντρων τους στοίχιζε καθημερινά υπολογίσιμες απώλειες, όπως στις 25/1/1941, οπότε και έχασαν 4 από αυτά. Η ΕΒΑ είχε αρχίσει να υιοθετεί μαζικούς σχηματισμούς καταδιωκτικών, τάξης μεγέθους 15 αεροσκαφών σε αποστολές επιθετικής περι-

Καταδιωκτικά FIAT G.50 του 24ου Gruppo στα Τίρανα, Απρίλιος 1941

πολίας πάνω από το μέτωπο, γεγονός που στις 8&9/2/1941 απέφερε τη διάλυση πέντε ιταλικών σχηματισμών βομβαρδιστικών και την κατάρριψη οκτώ ιταλικών αεροσκαφών. Την επομένη η λεία των ελληνικών καταδιωκτικών έφτασε τα 5 βομβαρδιστικά και 6 καταδιωκτικά G.50, με απώλεια δύο Gladiator. Ακόμα 4 ιταλικά καταδιωκτικά καταρρίφθηκαν στις 20/2/1941.

Ανεφοδιασμός βομβαρδιστικών Fairey Battle MkI της 33ης Μοίρα Βομβαρδισμού με καύσιμα

Στις 9/3/1941 σημειώθηκε η περίφημη ιταλική εαρινή επίθεση. Ταυτόχρονα οι Ιταλοί ενίσχυσαν το μέτωπο με 394 αεροσκάφη (248 βομβαρδιστικά, 138 καταδιωκτικά και 8 αναγνωριστικά). Το γεγονός επέτρεψε την εντατικοποίηση των βομβαρδισμών αστικών κέντρων αλλά και στόχων στο μέτωπο. Οι ελληνικές Μοίρες Βομβαρδισμού έχασαν 3 αεροσκάφη στις 11/3/1941 και πλέον, χωρίς δυνατότητες ανα-

πλήρωσης απωλειών, επιχειρούσαν πλέον σε μικρούς σχηματισμούς των 4-5 αεροσκαφών. Οι επιχειρήσεις πρακτικά σταμάτησαν στο τέλος του μήνα, εν αναμονή της γερμανικής επέμβασης στα Βαλκάνια.

Η γερμανική εισβολή

Η αποτυχία των Ιταλών εναντίον της Ελλάδας υποχρέωσε τους Γερμανούς σε εκτεταμένη εκστρατεία στα Βαλκάνια, με κύριο σκοπό τη διαφύλαξη των πλευρών τους από το νότο, κατά τη σχεδιαζόμενη επίθεση στην ΕΣΣΔ. Στις 6/4/1941 επιτέθηκαν κατά της Ελλάδας και της Γιουγκοσλαβίας. Η δύναμη της Luftwaffe στα Βαλκάνια έφτανε τα 1.030 αεροσκάφη όλων των τύπων, μεταξύ των οποίων 297 κορυφαία καταδιωκτικά τύπου Bf-109, 88 Bf-110, 156 Ju-87 "Stuka", 39 βομβαρδιστικά Ju-88, 120 Hs.126 στρατιωτικής συνεργασίας και περίπου 300 μεταγωγικά Junkers Ju-52/3m. Αυτή η δύναμη ενισχύθηκε από την RA, η οποία τον Απρίλιο του 1941 διέθεσε στα Βαλκάνια τα 666 αεροσκάφη (295 διώξεως, 250 βομβαρδιστικά, 12 υδροπλάνα και 109 αεροσκάφη στρατιωτικής συνεργασίας). Πρό-σθετες δυνάμεις διατηρούσαν οι Ιταλοί στα Δωδεκάνησα. Το γερμα-νικό δόγμα του Κεραυνοβόλου Πολέμου (Blitzkrieg), προέβλεπε αε-

ροπορική υπεροχή στο πεδίο της μάχης, καταστολή της εχθρικής αεροπορίας και μαζική εγγύς αεροπορική υποστήριξη των χερσαίων στρατευμάτων, που περιείχαν σημαντικό ποσοστό μηχανοκίνητων δυνάμεων.

Απέναντι στην τεράστια αυτή αεροπορική δύναμη αντιτάχθηκαν οι αποδεκατισμένες Μοίρες της ΕΒΑ, με μόλις 40 αξιόμαχα αεροσκάφη. Αντίστοιχα οι Βρετανοί

διέθεταν στην Ελλάδα 200 αεροσκάφη σε αμφίβολη κατάσταση, από τα οποία μόνο 80 αναφέρονται ως επιχειρησιακά κατά τη γερμανική εισβολή. Παρά την εις βάρος τους αναλογία, τάξης μεγέθους 10:1, και τη χαοτική ποιοτική διαφορά, η αντίσταση συνεχίστηκε στο ίδιο πνεύμα που όρισε και η Μάχη των Οχυρών. Τρία γερμανικά αναγνωριστικά και ένα Ju-87 καταρρίφθηκαν στις 6/4/1941 από τα λιγοστά ελληνικά καταδιωκτικά, με απώλειες δύο από αυτά. Μόλις οι Γερμανοί κατάφεραν να παρακάμψουν τη Γραμμή Μεταξά μέσω της κοιλάδας του Αξιού, και να προελάσουν νοτιότερα, η αεροπορία τους σάρωσε όλα τα ελληνικά αεροδρόμια. Το κύκνειο άσμα της ΕΒΑ γράφτηκε στην επική αερομαχία των Τρικάλων, στις 15/4/1941, στην οποία καταρρίφθηκαν 3 ελληνικά καταδιωκτικά, αφού διεκδίκησαν την κατάρριψη δύο γερμανικών Bf.109 και ακόμα δύο Ju-87. Τις επόμενες μέρες τα υπολείμματα της ΕΒΑ και της RAF μεταστάθμευαν ολοένα και νοτιότερα, χωρίς σχέδιο επιχειρήσεων αλλά και διαφυγής. Ελάχιστα κατόρθωσαν να διαφύγουν στο Άργος και κατόπιν στην Κρήτη και τη Μ. Ανατολή, όπου σχηματίστηκε ο πρώτος πυρήνας της ΕΒΑ μετά την κατάκτηση της Ελλάδας από τους Γερμανούς.

Γερμανικά καταδιωκτικά Bf.109E-3 της JG27 Πτέρυγας που έδρασε στη Μεσόγειο

Τα Junkers Ju-87 Stuka αποτέλεσαν ένα από τα βασικότερα όπλα των Γερμανών

Απολογισμός και κριτική των επιχειρήσεων

Η εκ του αποτελέσματος αξιολόγηση των αεροπορικών δογμάτων που εφαρμόστηκαν στον πόλεμο 1940-41 επιβάλλει τη στατιστική τους επεξεργασία. Εναντίον ενός αντιπάλου με πολλαπλάσια ισχύ, ποσοτικά και ποιοτικά, οι αεροπόροι της ΕΒΑ κατέρριψαν 54 - 64 ιταλικά αεροσκάφη, ενώ διεκδίκησαν την κατάρριψη ακόμα 23-24 αεροσκαφών. Τα ελληνικά βομβαρδιστικά, εκτός από την πληθώρα τακτικών στόχων που έπληξαν, κατέστρεψαν στο έδαφος 23 ιταλικά αεροσκάφη. Ακόμα 28 πιστώνονται στο Α/Α πυροβολικό, το οποίο ανήκε στο Στρατό Ξηράς. Επίσης οι Έλληνες Διώκτες πέτυχαν 4 καταρρίψεις εναντίον γερμανικών αεροσκαφών με άλλες 5 πιθανές, ενώ η Α/Α άμυνα φέρεται να κατέρριψε 25 γερμανικά αεροσκάφη. Οι παραπάνω αποκλίσεις στους αριθμούς

βασίζονται στο συγκερασμό διαφόρων πηγών και στο γεγονός ότι τα ελληνικά καταδιωκτικά δεν έφεραν φωτοπολυβόλο, συνεπώς η κατάρριψη που ισχυριζόταν κάθε αεροπόρος, έπρεπε να επιβεβαιωθεί από παρατηρητές στο έδαφος, γεγονός όχι πάντοτε εφικτό. Τέλος, η απώλεια των αρχείων των Μοιρών, κατά την ολέθρια διάλυσή τους από τη Luftwaffe, στέρησε πολύτιμα στοιχεία.

Η αντίστοιχη επίδοση της RA εναντίον της EBA ήταν 24 καταρρίψεις σε εναέρια μάχη, 5 από A/A όπλα και μόλις 8 μετά από επιθέσεις strafing, ενώ 49 αεροπόροι έπεσαν στο καθήκον. Στον αντίποδα η απόδοση της RAF κυμάνθηκε σε υψηλά επίπεδα, και αποτιμάται σε καταστροφή 231 αεροσκαφών στον αέρα και το έδαφος με άλλες 94 πιθανές (οι Βρετανοί διεκδικούν 259 και 99 αντίστοιχα). Από αυτά περί τα 150 ιταλικά και γερμανικά αεροσκάφη καταρρίφθηκαν σε αερομαχίες. Ο φόρος αίματος ήταν υψηλός, με 148 νεκρούς και αγνοούμενους, ενώ καταστράφηκαν 209 βρετανικά αεροσκάφη, από τα οποία 72 σε αερομαχίες, 55 στο έδαφος και άλλα 82 εγκαταλείφθηκαν, καθώς δεν ήταν σε πλόιμη κατάσταση. Τα στοιχεία αυτά δίνουν ένα προβάδισμα της

Ο βρετανός Άσος Pattle πάνω σε ένα Hawker Hurricane Mk I

τάξης του 2:1 στις αερομαχίες υπέρ των Βρετανών αλλά και των Ελλήνων στην αντιπαράθεση τους με Ιταλούς και Γερμανούς στη Μάχη της Ελλάδας, επίδοση πολύ υψηλή, καθώς το υλικό των Μοιρών Διώξεως τους ήταν κατά το μεγαλύτερο μέρος ξεπερασμένο (PZL P.24 και Gladiator Mk I/II), ενώ τα σύγχρονα Hurricane και MB.151 Bloch ήταν λίγα και είχαν στην τελική φάση να αντιμετωπίσουν τα υπερσύγχρονα Bf.109, τα οποία είχαν ανώτερες επιδόσεις.

Με το σκεπτικό ότι η προσπάθεια ενίσχυσης της Ελλάδας έγινε με σταδιακή εμπλοκή παρωχημένων και σε μικρούς αριθμούς αεροσκαφών, συνάγεται το συμπέρασμα ότι η βοήθεια που έλαβε η EBA δεν ήταν στο επίπεδο που περίμενε ποιοτικά και ποσοτικά, έτσι ώστε να αντιστρέψει τις ισορροπίες στον αέρα ενάντια στους Ιταλούς. Κατά τη γνώμη του γράφοντος η φθορά που υπέστη η RA ήταν αξιόλογη αλλά μέσα στις δυνατότητες αναπλήρωσης των απωλειών που αυτή διέθετε, το δε τελικό αποτέλεσμα δεν επηρεάστηκε δραματικά, καθώς ο Ελληνικός Στρατός είχε ήδη απωθήσει αποφασιστικά τους Ιταλούς μέσα στην Αλβανία. Οπωσδήποτε οι υποδομές των Ιταλών δέχτηκαν σημαντικά πλήγματα από τη RAF, δεν ήταν όμως αυτός ο λόγος που οι Ιταλοί έχαναν έδαφος στην Αλβανία, ούτε ανακόπηκαν ποτέ αποτελεσματικά οι βομβαρδισμοί κατά των ελληνικών στόχων, κυρίως των αμάχων. Αυτές οι σκέψεις δεν αναιρούν σε τίποτα την απεριόριστη εκτίμηση που οφείλει η Ελλάδα στους Βρετανούς αεροπόρους, οι οποίοι πολέμησαν και αυτοί σε συνθήκες αριθμητικής κατωτερότητας έναν άξιο αντίπαλο και μπόρεσαν να του καταφέρουν διπλάσια τουλάχιστον ζημία από όση εκείνος τους προξένησε.

Τέλος η EBA, παρά την έλλειψη σύγχρονου δόγματος και αξιόλογου

υλικού, κατάφερε να προκαλέσει αξιόλογες απώλειες στη RA, να εκτελέσει αποφασιστικές επιθέσεις απομόνωσης και αντεπίθεσης και να υποστηρίξει τα στρατεύματα στο μέτωπο με πυρά και πληροφορίες. Το σημαντικότερο όμως γεγονός είναι ότι δεν άφησε σε καμιά φάση του πολέμου την Ιταλική Αεροπορία να αποκτήσει αεροπορική κυριαρχία, ενώ η υπεροχή της αμφισβητήθηκε σε πολλές περιπτώσεις, κατά τις οποίες οι Ιταλοί πλήρωσαν βαρύ τίμημα.

Στον επιχειρησιακό τομέα οι Ιταλοί επικεντρώθηκαν σε βομβαρδισμούς πόλεων και αμάχων, τακτική που ήδη είχε αποτύχει στη Μάχη της Αγγλίας. Οι βομβαρδισμοί αυτοί εκτελούνταν από μικρούς σχηματισμούς επιπέδου Μοίρας ή Σμηναρχίας, και από ύψη της τάξης των 3000 - 6000 μέτρων, που δεν πρόσφεραν ακρίβεια. Τελικά δεν κατάφεραν ούτε να κάψουν το ηθικό, ούτε να καταστρέψουν υποδομές σε αποφασιστική έκταση. Ακόμα και η προσφιλής τακτική του strafing απέδωσε μόλις 4 κατεστραμμένα ελληνικά αεροσκάφη, σε σύνολο 8 που καταστράφηκαν στο έδαφος. Επίσης οι Ιταλοί δεν έδωσαν την ίδια βαρύτητα σε αποστολές εγγύς υποστήριξης, ενώ ακόμα και οι επιχειρήσεις απομόνωσης ήταν καταδικασμένες σε αποτυχία στα βουνά της Πίνδου, απέναντι σε ένα Στρατό που βάσιζε τον ανεφοδιασμό του σε φάλαγγες υποζυγίων. Με την ίδια έννοια η RA, σε συνδυασμό με το ιταλικό ναυτικό, απέτυχαν να επηρεάσουν τη διαδικασία ελληνικής επιστράτευσης στην ηπειρωτική χώρα και στο Αιγαίο, παρά τη χαρακτηριστική υπεροπλία που απολάμβαναν οι Ιταλοί.

Αντίθετα η ισχνή δύναμη βομβαρδιστικών της ΕΒΑ επικεντρώθηκε σε επιθέσεις ακριβείας απέναντι σε υποδομές και αεροδρόμια, παρά τις απώλειες από τα ιταλικά Α/Α όπλα. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις απώλειες σε βομβαρδιστικά και την πεισματική αντίσταση των Ελλήνων διωκτών στον αέρα, αιφνιδίασε τη RA, αποδεικνύοντας ότι είχε έλλειψη πληροφοριών και αποτελεσματικών σχεδίων δράσης. Την κατάσταση αυτή ενίσχυσε και η ατυχής επιλογή του χρόνου της ιταλικής επίθεσης, που ανάγκασε τους πάντες να πολεμήσουν μέσα σε ένα σκληρό χειμερινό περιβάλλον, που δεν ευνοούσε καθόλου τις αεροπορικές επιχειρήσεις, και ως εκ τούτου λειτουργούσε υπέρ της ολιγάριθμης ΕΒΑ.

Τελευταίες εργασίες σε ένα ελληνικό Blenheim της 32ης Μοίρα Βομβαρδισμού λίγο πριν την αποστολή

Κριτική των Δογμάτων

Η εντυπωσιακή απόδοση της ΕΒΑ εναντίον της RA φαντάζει ίσως απρόσμενη ή ανεξήγητη, με την ψυχρή γλώσσα των αριθμών, που παραπάνω χρησιμοποιήθηκε εκτεταμένα. Συνεπώς η αναζήτηση των αιτίων της ιταλικής ήττας οδηγείται μόνο μέσα από την κριτική των επιχειρησιακών δογμάτων, και όχι αναμασώντας φύλλα εθνικής υπερηφάνειας.

Στον πόλεμο 1940-41 οι Ιταλοί τα είχαν όλα: Πρωτοβουλία κινήσεων, υπεροπλία, τεχνολογική ανωτερότητα, πολεμική εμπειρία και πρωτοποριακό δόγμα. Αυτό το τελευταίο, δηλαδή το δόγμα των στρατηγικών βομβαρδισμών, που συγκλόνισε την Υφήλιο με το βομβαρδισμό της Guernica, στις 26/4/1937, απέτυχε παταγωδώς να κάμψει το ηθικό των Ελλήνων, είτε ενόπλων, είτε αόπλων. Αντίθετα, όπως και στην περίπτωση της Μάχης της Αγγλίας, το δυναμικό των βομβαρδιστικών αναλώθηκε στην καταστροφή πόλεων, αντί να ισοπεδώσει την κατά πολύ μικρότερη ΕΒΑ, αλλά και τις ελληνικές Μεραρχίες που πίεζαν σκληρά τα ιταλικά στρατεύματα στην Αλβανία. Ακόμα χειρότερα, αυτό δεν έγινε μαζικά, αλλά με ολιγάριθμους σχηματισμούς που έδρασαν με αναποτελεσματική τακτική και έδωσαν συχνά τη δυνατότητα στα ελάχιστα καταδιωκτικά της ΕΒΑ να ανακόψουν τη δράση τους. Τέλος, η εμμονή σε ένα μοντέλο που δε λειτουργούσε, και κρυβόταν επιμελώς από την προπαγάνδα του ιταλικού καθεστώτος, πληρώθηκε αδρά στο πεδίο της μάχης. Σε αυτή την περίπτωση, πολιτικές επιλογές στρατηγικού χαρακτήρα, υπονόμευσαν πιθανή αλλαγή πλεύσης των Ιταλών σε επιχειρησιακό επίπεδο. Τα παραπάνω, σε συνδυασμό με τις ελλείψεις πληροφορίες για τις ελληνικές ΕΔ και η υποτίμηση του αντιπάλου, συνέβαλαν αποφασιστικά στα τελικά αποτελέσματα.

Στην ελληνική πλευρά, το δόγμα και η οργάνωση ήταν απαρχαιωμένα, όμως οι επιτελείς της ΕΒΑ άλλαξαν κατάλληλα τη μέθοδο αξιοποίησης των αεροσκαφών, όπου η καθιερωμένη τακτική δεν απέδιδε. Προτίμησαν την υιοθέτηση μαζικών σχηματισμών και την επίτευξη αποφασιστικών πληγμάτων, όταν αποδείχτηκε ότι η διασπορά των αεροσκαφών σε μικρούς σχηματισμούς, τα καταδίκασε χωρίς αντίκρισμα, λόγω της ιταλικής αριθμητικής υπεροχής. Δυστυχώς αυτή η βελτίωση δε συνοδεύτηκε ποτέ από στενή συνεργασία με τους Βρετανούς, συνεπώς υπήρχε απόλυτη έλλειψη διασυμμαχικής νοοτροπίας και σχεδιασμού. Η έλλειψη, πέρα από τους πολιτικούς λόγους που την προκάλεσαν, στρατιωτικά αποδίδεται από την έλλειψη επιχειρησιακού επιπέδου διεξαγωγής του πολέμου στην ελληνική πλευρά, αλλά και από την παντελή έλλειψη κοινής ορολογίας, διαλειτουργικότητας, δογμάτων, σχεδίων και τακτικών.

Η γερμανική πλευρά είχε στα χέρια της ένα επιχειρησιακό δόγμα που λειτουργούσε και μια άρτια πολεμική μηχανή που το εφάρμοζε πολύ αποτελεσματικά. Εναντίον ενός τέτοιου συνδυασμού, τον οποίο οι Ιταλοί είχαν τα μέσα για να αντιγράψουν σε μεγάλο βαθμό, είναι φανερό ότι απαιτούνταν διαφορετική διασυμμαχική συνεργασία Ελλήνων και Βρετανών και σαφώς περισσότερα και ικανότερα μέσα, κυρίως όμως κοινή αντίληψη και επιδιώξεις.

Το συμπέρασμα που μπορεί να μείνει από την παραπάνω ανάλυση και το συγκεκριμένο ιστορικό παράδειγμα, δεν αφορά μόνο την αναγκαιότητα ύπαρξης κατάλληλων δογμάτων και σχεδίων, ή την αντιγραφή αντίστοιχων που παρουσιάζουν επιτυχία. Αφορά κυρίως το γεγονός ότι η προσήλωση σε ένα

δόγμα, όταν αυτό εφαρμόζεται λάθος ή/και στην πράξη δε λειτουργεί αποτελεσματικά, είναι δυνατό να οδηγήσει στην ήττα, ακόμα και αν εφαρμόζεται από δύναμη που κατέχει την υπεροπλία. Αν και η επιλογή αλλαγής δόγματος εν μέσω επιχειρήσεων έχει προφανή μειονεκτήματα, καμιά προσομοίωση και καμιάς μορφής άσκηση δεν είναι δυνατό να υποκαταστήσει την πραγματικότητα. Σε αυτή την περίπτωση, όταν η αλλαγή δόγματος είναι ανέφικτη, η εγκατάλειψή του ή η τροποποίησή του με βάση τρέχοντα επιχειρησιακά δεδομένα είναι ίσως οι μόνες λύσεις που μπορούν να μεταβάλουν το αποτέλεσμα.

Βιβλιογραφία

- Christopher Shores, Brian Cull and Nicola Malizia. Air war for Yugoslavia, Greece and Crete. London: Grub Street, 1987
- Christopher Shores. Regia Aeronautica Vol. I (1940-43). Texas: Squadron / Signal Publications Inc., 1976
- John Carr. On Spartan Wings. South Yorkshire: Pen & Sword Aviation, 2012
- ΓΕΑ/ΥΠΙΣΤΠΑ. Ιστορία της Ελληνικής Πολεμικής Αεροπορίας, τόμοι Γ, Δ. Αθήνα 1990-98
- ΔΙΣ/ΓΕΣ. Επίτομη Ιστορία του Ελληνοϊταλικού και Ελληνογερμανικού Πολέμου 1940-41. Αθήνα, 1991
- Καρταλαμάκης Ηλίας. Η Αεροπορία στον πόλεμο του '40. Αθήνα, 1990.
- Καρταλαμάκης Ηλίας. Η Γενιά των Ικάρων (1931-40). Αθήνα, 1987
- Χαρίτωνα Χαρούση. "Η άγνωστη προσπάθεια εξοπλισμού της Ελληνικής Αεροπορίας (1936-41)". Θεσσαλονίκη: Διακλαδική Επιθεώρηση τ.25, 2012
- Χαρίτωνα Χαρούση. Η Ελληνική Αεροπορία στον Πόλεμο 1940-41. Αθήνα: Περιοδικό "Ελληνικά Φτερά" τεύχος 1, Εκδόσεις "Αμυντική Γραμμή", Φεβ. 2007

Βιογραφικό Σημείωμα

Ο Αντισμήναρχος (Ι) Χαρίτων Χαρούσης γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1968. Εισήλθε στη Σχολή Ικάρων το 1987 και αποφοίτησε το 1991. Έκτοτε υπηρέτησε σε διάφορες Μοίρες αεροσκαφών (348 ΜΤΑ, 355ΜΤΜ, 383ΜΕΕΑ), σε επιτελικές θέσεις στην 113ΠΜ, το ΑΤΑ/ΕΚΑΕ και το ΓΕΑ και πρόσφατα ως Α.Ε. και κατόπιν Διοικητής του ΣΜΕΤ/113ΠΜ. Εκπαιδεύτηκε στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Πολιτικής Προστασίας και έχει συμμετάσχει σε αρκετές αποστολές αεροπυρόσβεσης με πολυεθνική δύναμη. Έχει πτητική εμπειρία περισσότερες από 2.800 ώρες πτήσης κυρίως σε μαχητικά αεροσκάφη RF-4E Phantom II, μεταγωγικά C-47 Dakota και πυροσβεστικά Bombardier CL-415. Ασχολείται με θέματα ιστορικού και αεροπορικού ενδιαφέροντος, συγγράφει σχετικά άρθρα και έχει δημοσιεύσει τρεις μονογραφίες με θέματα από την ιστορία της Πολεμικής Αεροπορίας.

Δραστηριότητες ΑΔΙΣΠΟ

Ημερήσια Διαταγή Αποφοίτησης 10ης Εκπαιδευτικής Σειράς της ΑΔΙΣΠΟ

Νέοι διακλαδικοί Επιτελείς,

Σήμερα κλείνει ο κύκλος της εκπαίδευσής σας στην Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου.

Ένας 10μηνος κύκλος, ο οποίος τώρα σας ανοίγει νέους ορίζοντες, νέες προοπτικές, αλλά και νέους προβληματισμούς.

Διανύσατε ένα στάδιο στρατιωτικής "μετάλλαξης", κατά το οποίο εργασθήκατε, κοπιάσατε και τελικά μάθατε να σκέπτεσθε με διαφορετικό πλέον τρόπο.

Η Σχολή, μέσω της διακλαδικής εκπαίδευσης και της συνολικής σας επιμόρφωσης είχε ως σταθερό στόχο να προκαλέσει την απαιτούμενη πνευματική σας εξέλιξη, με στόχο να καταστείτε ικανοί Επιτελείς και καταρτισμένοι Διοικητές, στη σχεδίαση, στην προετοιμασία και στη διεξαγωγή των επιχειρήσεων, μέσα από την επιχειρησιακή γνωριμία των άλλων Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων, αλλά και την εξάσκηση και την εμβάθυνση στην επιχειρησιακή τέχνη, καθώς και του συνόλου των παραμέτρων αυτής που απλώνονται στο τεράστιο εύρος της σύγχρονης Άμυνας.

Απαιτήσαμε από εσάς να επενδύσετε σε χρόνο, προσπάθεια και αποτελεσματικότητα, τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό, ή καλύτερα, σε διακλαδικό επίπεδο. Σύμφωνα δε με την άποψη όλου του εκπαιδευτικού προσωπικού, το καταφέρατε!

Μετά από αυτό σας το επίτευγμα, είστε πλέον πολύ διαφορετικοί από τότε που παρουσιαστήκατε στη Σχολή.

Τώρα, είστε σε θέση να αναλύετε τον πόλεμο, να εμβαθύνετε στο σύνολο των λειτουργιών του στρατεύματος, να μοιράζεστε τις ικανότητές σας, να σκέφτεστε πρωτότυπα και δημιουργικά και με όλα τα προαναφερθέντα ως εφόδια να πολλαπλασιάζετε την ισχύ των Ενόπλων μας Δυνάμεων και να κερδίζετε την ειρήνη και τη σταθερότητα για την Ελλάδα.

Το διακριτικό του διακλαδικού Επιτελούς που μόλις καταφέρατε να αποκτήσετε, το οποίο στο εξής θα κοσμεί κυριολεκτικά τη στολή σας και θα δίνει νέες προοπτικές στην καριέρα σας, αποτελεί ένα σημείο εκκίνησης νέων και πολύ περισσότερων ευθυνών.

Μετά από την αποφοίτησή σας, φεύγοντας από το εξαιρετικά "ασφαλές" περιβάλλον των αιθουσών διδασκαλίας και του αμφιθεάτρου, θα περάσετε στον αληθινό κόσμο των επιχειρήσεων και των προκλήσεων που υφίσταται όποιος ηγείται, στον οποίο (κόσμο) τα θέματα και οι προβληματισμοί θα είναι ασύγκριτα δυσκολότεροι.

Για το λόγο αυτό, τις ικανότητες που αναπτύξατε στην ΑΔΙΣΠΟ, θα πρέπει να τις καλλιεργήσετε και να τις διευρύνετε, εάν θέλετε να συνεχίσετε με επιτυχία τη στρατιωτική σας πορεία. Όσα εδώ διδαχθήκατε, θα πρέπει τώρα να τα εφαρμόσετε, αλλά και να τα προσαρμόσετε στα έργα που σας ανατίθενται. Θα πρέπει με δύναμη, αποφασιστικότητα και επιμονή να ενισχύσετε τη συνοχή μεταξύ των Κλάδων και εσείς οι ίδιοι να βρείτε λύσεις και να δρομολογήσετε τις εξελίξεις στον Κλάδο σας, αλλά και τη μετεξέλιξη του συνόλου των Ενόπλων μας Δυνάμεων.

Αυτό θα περιμένουν από εσάς οι προϊστάμενοι και οι Διοικητές σας!

Η Σχολή με το μόνιμο εκπαιδευτικό της προσωπικό, τους διακεκριμένους πανεπιστημιακούς της συνεργάτες, τους εν-ενεργεία και εν-αποστρατεία προσκεκλημένους και τους συνεργάτες από τον Πολιτικό και το Διπλωματικό χώρο, θα είμαστε, όποτε το θελήσετε, στο πλευρό όλων σας, κι ας έχουμε περάσει στις επόμενες εκπαιδευτικές σειρές.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να απευθυνθώ στους Σπουδαστές των φίλων και σύμμαχων χωρών, με τους οποίους συμπορευθήκαμε για δέκα μήνες.

Η εκπαίδευσή σας περιέλαβε εφόδια εκτός από διακλαδικά και διαλειτουργικά, εφόδια που βρίσκουν εφαρμογή σε όλους τους στρατούς ανά την υφήλιο. Είμαι σίγουρος ότι έχοντας εφαρμόσει μεθοδικά την επιχειρησιακή σχεδίαση και έχοντας διδαχθεί τη θεωρητική βάση της γεω-στρατηγικής, θα είστε σε θέση να ανταποκριθείτε ακόμη και στις πιο δύσκολες απαιτήσεις.

Θα ήθελα να σας ευχαριστήσω για όσα εσείς προσφέρατε στη Σχολή και στους Έλληνες Σπουδαστές, καθιστώντας τους ικανούς να συμπεριλαμβάνουν την τόσο σημαντική διεθνή και συμμαχική διάσταση στη σκέψη και την πράξη τους, ενώ παράλληλα αντιμετωπίζατε αποτελεσματικά το πρόβλημα μιας εξαιρετικού πλούτου γλώσσας, πλήν όμως ξένης και δύσκολης για εσάς.

Είστε όλοι άξιοι συγχαρητηρίων! Σας καλώ να μοιραστείτε με τους συμπατριώτες σας Στρατιωτικούς τις γνώσεις που αποκτήσατε από την εκπαίδευση της Σχολής.

Κρατήστε και εκμεταλλευθείτε την εμπειρία που αποκομίσατε από την αλληλεπίδραση με τους Έλληνες συναδέλφους σας. Διατηρείστε, και αν μπορείτε διευρύνετε, τους δεσμούς που κατά την παραμονή σας στην ΑΔΙΣΠΟ αναπτύξατε.

Κύριε Αρχηγέ του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας,

Σας ευχαριστούμε για την πολύτιμη καθοδήγηση και την υποστήριξη του έργου μας. Δεσμεύομαι να συνεχίσω και να βελτιώσω το επίπεδο της παρεχόμενης

εκπαίδευσης, ώστε από τη Σχολή να εξακολουθήσουν να αποδίδονται Αξιωματικοί, ικανοί να ανταποκρίνονται στα έργα που αναλαμβάνουν και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στη δύσκολη εποχή που διανύουμε.

Δεν θα μπορούσα να παραλείψω και όσους ακόμη υποστήριξαν την αποστολή μας στην περιοχή της Θεσσαλονίκης, με κυριότερο τον Ανώτατο Διοικητή Φρουράς, Διοικητή του ΓΣΣ και του NRDC/GR, τα συνεργαζόμενα Πανεπιστήμια και τους Καθηγητές που συμμετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα της Σχολής.

Θα ήθελα επίσης να ευχαριστήσω τους εκπροσώπους των θρησκευτικών και πολιτικών αρχών, καθώς και των ξένων χωρών, όπως και το σύνολο των προσκεκλημένων που τιμούν τη σημερινή εκδήλωση, συγγενών και φίλων των αποφοιτούντων.

Νέοι Διακλαδικοί Επιτελείς,

Σας συγχαίρω για την αποφοίτησή σας και εύχομαι, με τη βοήθεια του Θεού, να συνεχίσετε την επιτυχημένη σας πορεία στις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις, με υγεία, προσωπική και οικογενειακή ευτυχία.

Διοικητής ΑΔΙΣΠΟ
Υποπτέρarchος (Ι) Θεόδωρος Μπόμπος

Απονομή Διακριτικών 10ης ΕΣ

Την Πέμπτη 04 Ιουλίου 2013 πραγματοποιήθηκε η απονομή διακριτικών της 10ης Εκπαιδευτικής Σειράς, από τον Διοικητή της ΑΔΙΣΠΟ Υποπτέραρχο (Ι) Θεόδωρο Μπόμπο, στον προαύλιο χώρο της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου.

Τελετή Αποφοίτησης 10ης ΕΣ

Την Παρασκευή 05 Ιουλίου 2013 πραγματοποιήθηκε η τελετή αποφοίτησης της 10ης Εκπαιδευτικής Σειράς, παρουσία του Α/ΓΕΕΘΑ, του Διοικητή του ΓΣΣ και του NRDC/GR καθώς επίσης και των εκπροσώπων των θρησκευτικών και πολιτικών αρχών, στον προαύλιο χώρο της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου.

Μετά το πέρας της Ημερήσιας Διαταγής από τον Διοικητή της ΑΔΙΣΠΟ Υποπτέραρχο (Ι) Θεόδωρο Μπόμπο, ακολούθησε η απονομή των πτυχίων προς τους αποφοίτους Αξιωματικούς της 10ης Εκπαιδευτικής Σειράς από τον Α/ΓΕΕΘΑ Αντιστράτηγο Μιχαήλ Κωσταράκο.

Στη συνέχεια ακολούθησε η λήψη αποχαιρετιστήριας φωτογραφίας του συνόλου της 10ης Εκπαιδευτικής Σειράς με τη Διοίκηση και τους Επίσημους Προσκεκλημένους.

Στον κήπο της σχολής παρατέθηκε δεξίωση, στην οποία ο Α/ΓΕΕΘΑ συνομίλησε με αλλοδαπούς σπουδαστές της 10ης ΕΣ, καθώς και με επισήμους καλεσμένους της τελετής αποφοίτησης.

Έναρξη 11ης Εκπαιδευτικής Σειράς

Ομιλία Διοικητού Έναρξης 11ης Εκπαιδευτικής Σειράς της ΑΔΙΣΠΟ

Αγαπητοί Σπουδαστές της 11ης εκπαιδευτικής σειράς, καλώς ήλθατε στην Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου!

Κατ' αρχάς σας συγχαίρω όχι μόνο για την επιτυχία σας στις εισαγωγικές εξετάσεις της Σχολής, αλλά και για τη μέχρι τώρα ιδιαίτερα αξιόλογη πορεία σας στις ΕΔ και την ενδόμυχη επιθυμία σας να προσπαθήσετε να φτάσετε στα ύπατα αξιώματα της δουλειάς σας.

Ιδιαίτερο καλωσόρισμα απευθύνω στους Σπουδαστές της Ελληνικής Αστυνομίας, του Λιμενικού και του Πυροσβεστικού Σώματος, καθώς και στους Σπουδαστές των φίλων και συμμαχικών χωρών (από την Κύπρο, την Αλβανία, την Αρμενία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, την Κίνα και την ΠΓΔΜ) που μας κάνουν την τιμή να συμμετέχουν κάθε χρόνο στη Σχολή.

Καθένας από εσάς πριν περάσει την πύλη της ΑΔΙΣΠΟ έχει διανύσει μια ιδιαίτερα αξιόλογη πορεία στον Κλάδο και την ειδικότητά του και άρα αποτελεί έναν ειδικό στον τομέα ενασχόλησής του. Ωστόσο η μέχρι τώρα πορεία σας στο στράτευμα ήταν σχεδόν αποκλειστικά επικεντρωμένη στα θέματα του οικείου σας Κλάδου. Την έλλειψη λοιπόν διακλαδικότητας έρχεται να καλύψει η ΑΔΙΣΠΟ με την παρεχόμενη εκπαίδευση, καθώς και με την τόσο πολύτιμη και εποικοδομητική διακλαδική σας συναναστροφή, για τους επόμενους 10 μήνες.

Θα σας οδηγήσουμε σε μια ουσιαστική επιχειρησιακή συλλειτουργία, ενεργοποιώντας το δυναμικό και την αποδοτικότητά σας στο νέο για εσάς πεδίο της διακλαδικής συνεργασίας.

Θα σας διευκολύνουμε να εκμεταλλευθείτε τις μοναδικές συνθήκες της Σχολής, ώστε να σκεφτείτε με ευρύτητα πνεύματος και νηφαλιότητα, έξω και πέρα από τις όποιες δεσμεύσεις, αγκυλώσεις ή προκαταλήψεις έχετε μέχρι τώρα συναντήσει. Πρέπει, όλοι μας, να ενστερνιστούμε ότι η διακλαδικότητα καλλιεργείται και δεν διατάσσεται!

Η εκπαίδευσή σας λοιπόν θα είναι πολύπλευρη, αναλυτική, ρεαλιστική, αλλά και απαιτητική. Πρόκειται δε να απαιτήσει από εσάς μια σοβαρή επένδυση σε χρόνο και ενδιαφέρον, προκειμένου να γίνει (εκτός από όσα προανέφερα) και εποικοδομητική.

Προσπαθήστε με την παρουσία σας, την εμπειρία σας, τις γνώσεις σας, τη συμπεριφορά σας τη σημασία στις λεπτομέρειες, την 24ωρη ενασχόλησή σας και με την προσεκτική και λεπτομερή εργασία σας, να πάρετε όσο το δυνατόν περισσότερα από τη Σχολή, ώστε στη συνέχεια να μπορείτε με τις ικανότητές σας να δώσετε στη θέση αξία και να μην παραμείνετε στην αξία της θέσης.

Είναι δική μας ευθύνη να σας καταστήσουμε κοινωνούς των δυνατοτήτων, των θεμάτων και των προβληματισμών των υπολοίπων Κλάδων, ώστε όταν απαιτηθεί, να μπορέσετε όλοι μαζί να αποτελέσετε μια δύναμη με συνοχή και συνάφεια, ικανή να συντρίψει κάθε επιβουλή. Θα πρέπει να καλλιεργήσουμε τη διακλαδικότητα με σεβασμό στα στοιχεία και τις παραδόσεις που χαρακτηρίζουν κάθε κλάδο των Ενόπλων μας Δυνάμεων, με κύριους άξονες την ισονομία, την αξιοκρατία και την ανταμοιβή της αποτελεσματικότητας.

Σας προκαλώ λοιπόν να εκμεταλλευθείτε στο έπακρο το δεκάμηνο που ακολουθεί, προκειμένου να αποκτήσετε το πολύπλοκο αλλά απαιτούμενο γνωστικό υπόβαθρο που θα σας καταστήσει ικανούς Διοικητές και Επιτελείς.

Να έχετε πάντα στο μυαλό σας ότι όλοι νομίζουν ότι μπορούν να είναι αρχηγοί και να ηγούνται μιας ομάδας ανθρώπων. Δυστυχώς για τους πολλούς το "Άρχειν" είναι μια δεξιότητα που την έχουν λίγοι αλλά και κατά τον Πλάτωνα μπορεί να διδαχθεί μόνο σε "λίγα χαρισματικά και πειθαρχημένα άτομα" που έχουν ανάλογη κλήση - μόρφωση - ικανότητες - (κουλτούρα) και αρχές και για να τα καταφέρουν να έχουν την ικανότητα να βάλουν το συμφέρον του συνόλου πάνω από το προσωπικό τους συμφέρον και να πείσουν τους άλλους να κάνουν το ίδιο.

Σας διαβεβαιώ ότι από πλευράς της Διοίκησης και του προσωπικού της Σχολής θα καταβάλλεται συνεχής προσπάθεια, ώστε το εκπαιδευτικό σας περιβάλλον και συνθήκες να είναι κατά το δυνατόν ευνοϊκές, ώστε να σας επιτρέψουν να ασχοληθείτε απρόσκοπτα με το έργο σας.

Απευθυνόμενος στους Σπουδαστές των φίλιων και σύμμαχων χωρών, θα ήθελα να τους παρακινήσω να ενεργήσουν ως εκπρόσωποι των χωρών τους, τόσο σε στρατιωτικά θέματα, όσο και σε πολιτισμικά, και έτσι να αναδείξουν τον πραγματικό πλούτο που περιέχεται στην πολυεθνική αυτή συνύπαρξη και συλλειτουργία.

Αντιξοότητες διοικητικής ή οικογενειακής φύσεως είναι γνωστές, κατανοητές, σεβαστές και θα γίνεται προσπάθεια να καλύπτονται κατά το δυνατόν. Θα είμαι πάντα δίπλα σας όταν με χρειαστείτε, αλλά θα είμαι αυστηρός με όσους η συμπεριφορά δεν θα συνάδει με το πνεύμα και το περιβάλλον της Σχολής.

Σας καλώ όλους λοιπόν, να αφοσιωθείτε στην εκπαίδευση και όπως έχετε κάνει μέχρι τώρα, να επιδείξετε υψηλό επίπεδο επαγγελματισμού, ορθή κρίση, συναδελφικότητα, συνέπεια και υπευθυνότητα, όντας τυπικοί στη συμπεριφορά σας, δεκτικοί στα νέα δεδομένα και στην ανταλλαγή "κλαδικών" σας στοιχείων.

Ας είστε εσείς οι πρώτοι που από τις θέσεις που θα καταλάβετε μετά το πέρας της Σχολής, θα γίνετε οι εκπρόσωποι της διακλαδικότητας στον Κλάδο σας.

Θα παρακολουθώ από πολύ κοντά το έργο σας και θα είμαι συμπαραστάτης σας σε κάθε πρωτοβουλία για την υλοποίηση των στόχων μας διότι:

Παραφράζοντας τη φράση ενός μεγάλου φιλοσόφου, "ότι η τύχη ενός βιβλίου εξαρτάται από την ικανότητα των αναγνωστών του", θα έλεγα ότι η ικανότητα ενός Ηγέτη (με όποια έννοια και να δώσουμε) να συμπαρασύρει το προσωπικό του στο δρόμο προς την κορυφή, είναι ευθέως ανάλογη με την ικανότητα του προσωπικού να τον ακολουθεί.

Γι' αυτό λοιπόν, όπου και όσο ψηλά και να φθάσουμε τον καιρό που θα είμαστε μαζί, εξαρτάται και από τις ικανότητες τις δικές μου να σας οδηγώ στο ταξίδι της κατάκτησης της γνώσης, με τη βοήθεια όλου του Εκπαιδευτικού Προσωπικού της Σχολής, αλλά και από τις ικανότητες τις δικές σας, να μάθετε κι έτσι να ακολουθήσετε σ' αυτό το ταξίδι.

Κλείνοντας να θυμάστε πάντα ότι καριέρα δεν είναι η φήμη και η θέση, αλλά τα σκαλιά που ανεβαίνετε στη δουλειά, πάντα με σύνεση, μετριοφροσύνη και στηριζόμενοι στους εαυτούς σας και στις ικανότητές σας και ότι ο σεβασμός κερδίζεται και δεν δίδεται με τίτλους και βαθμούς.

Δεν θέλω να σας "βομβαρδίσω" με περισσότερα δεδομένα, καλώς ήλθατε και πάλι στην ΑΔΙΣΠΟ, καλή διαμονή στην όμορφη πόλη της Θεσσαλονίκης και καλή επιτυχία στις σπουδές σας.

Αγιασμός 11ης Εκπαιδευτικής Σειράς της ΑΔΙΣΠΟ

Στις 12 Σεπτεμβρίου 2013 πραγματοποιήθηκε αγιασμός στην Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου, με αφορμή την έναρξη της 11ης Εκπαιδευτικής Σειράς, από τον Ιερέα του ΓΣΣ Πρωτοπρεσβύτερου Μαρίνου Πατεράκη Τχη (ΣΙ), στον προαύλιο χώρο της σχολής. Ακολούθησαν ευχές από τον Ιερέα προς τους νέους σπουδαστές και όλο το προσωπικό της ΑΔΙΣΠΟ.

Επίσκεψη Α/ΓΕΕΘΑ στην ΑΔΙΣΠΟ

Στο πλαίσιο επιμόρφωσης των σπουδαστών της 11ης Εκπαιδευτικής Σειράς της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου, ο Αρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας, Στρατηγός Μιχαήλ Κωσταράκος, επισκέφθηκε την Σχολή την Τετάρτη 23 Οκτωβρίου 2013.

Στην ομιλία του αναφέρθηκε σε επιχειρησιακά, οργανωτικά και διοικητικά θέματα των Ενόπλων Δυνάμεων.

Επίσκεψη Υ/ΓΕΕΘΑ στην ΑΔΙΣΠΟ

Στα πλαίσια της επιμόρφωσης των σπουδαστών της 11ης Εκπαιδευτικής Σειράς, την Πέμπτη 12 Σεπτεμβρίου 2013 επισκέφθηκε τη Σχολή ο Αντιναύαρχος Αλέξανδρος Θεοδοσίου ΠΝ, Υπαρχηγός του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας.

Μετά την ενημέρωσή του, απηύθυνε χαιρετισμό και καλωσόρισε τους νέους σπουδαστές.

Γενέθλια Ημέρα ΑΔΙΣΠΟ

Ημερήσια Διαταγή Γενέθλιας Ημέρας

Εκπρόσωπε του Παναγιωτάτου,

Κύριε Υπαρχηγέ του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας

Αξιότιμοι προσκεκλημένοι, Κυρίες και Κύριοι

Αποτελεί ιδιαίτερη τιμή η παρουσία σας στην τελετή εορτασμού της γενέθλιας ημέρας της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου και σας καλωσορίζουμε εδώ στην έδρα της, το Στρατόπεδο "ΛΑΣΚΑΡΙΔΗ", για να εορτάσουμε τη συμπλήρωση 10 χρόνων από την Ίδρυσή της.

Η 1η Οκτ 2003 αποτελεί ημέρα ορόσημο για τη Σχολή, διότι με το Ν.3186/2003 (ΦΕΚ 230) αποφασίσθηκε η ίδρυση και λειτουργία της Ανωτάτης Διακλαδικής Σχολής Πολέμου με τη συγχώνευση των Σχολών Πολέμου των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων.

Στα 10 χρόνια λειτουργίας της Σχολής αποφοίτησαν 2019 Ανώτεροι Αξικοί από τους οποίους οι 1880 αποδόθηκαν στις Ένοπλες Δυνάμεις, 24 στα Σώματα Ασφαλείας και 128 στην Εθνική Φρουρά της Κύπρου.

Στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας με τις Ένοπλες Δυνάμεις φίλων και σύμμαχων χωρών η Σχολή επιμόρφωσε 76 στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων δεκατεσσάρων χωρών.

Σήμερα, η ΑΔΙΣΠΟ αποτελώντας Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα των Ενόπλων Δυνάμεων, λειτουργεί ως επιστημονικός και επιτελικός φορέας για θέματα διακλαδικότητας, άμυνας, ασφάλειας, γεωπολιτικής και στρατηγικής, εθνικού, συμμαχικού και διεθνούς ενδιαφέροντος.

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού ρυθμιστικό ρόλο κατέχει το σύνολο του διδακτικού προσωπικού της Σχολής, το οποίο αποτελείται από Καθηγητές Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, Διπλωμάτες, τους Αρχηγούς των κλάδων των ΕΔ και των Σωμάτων Ασφαλείας, Ανώτατους - Ανώτερους Αξικούς εν ενεργεία και εν αποστρατεία, προσωπικότητες και στελέχη Διεθνών Οργανισμών, λοιπούς παράγοντες από τον πνευματικό, πολιτικό, διπλωματικό και στρατιωτικό χώρο και βέβαια τα τοποθετημένα Στελέχη της Διεύθυνσης Σπουδών της Σχολής.

Η υψηλού επιπέδου παρεχόμενη εκπαίδευση εξασφαλίζει την άριστη

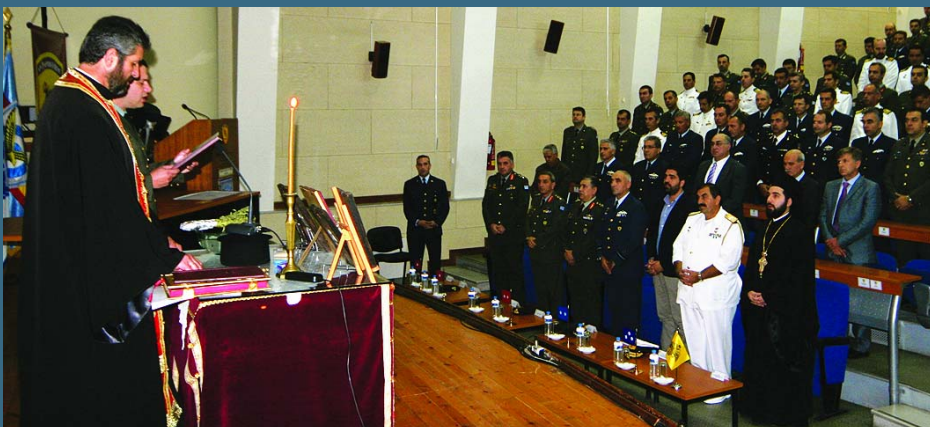
κατάρτιση των αποφοίτων μας. Άλλωστε ιστορικά η Ελλάδα στηρίζονταν πάντοτε στους άριστους και όχι στους πολλούς.

Η σημασία του έργου που επιτελεί η Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου υποδηλώνεται και στη ρήση του εμβλήματος της Σχολής "ΕΝ ΤΗ ΕΝΩΣΕΙ Η ΙΣΧΥΣ", φράση του Ομήρου που πηγάζει βαθειά από τη λαϊκή σοφία πολλών αιώνων, θυμίζοντάς μας ότι με την ένωση δημιουργείται η δύναμη, η οποία είναι αναγκαία για να εκτελέσουν το καθήκον τους και να φέρουν σε πέρας την αποστολή τους οι Ένοπλες Δυνάμεις.

Κύριε Υπαρχηγέ,

Κλείνοντας θα ήθελα να σας διαβεβαιώσω ότι τόσο το προσωπικό της Σχολής όσο και οι σπουδαστές της, καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε με το ελάχιστο κόστος, να παρέχουν το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα, που δεν είναι άλλο από τη δημιουργία επιτελών και Διοικητών λαμπρού ήθους και υψηλής ποιότητας, έτοιμων να ανταποκριθούν, ανά πάσα στιγμή στα κελεύσματα των καιρών.

Τη Δευτέρα 1 Οκτωβρίου 2013, πραγματοποιήθηκε στην Ανωτάτη Διακλαδική Σχολή Πολέμου, εκδήλωση για τη "Γενέθλια Ημέρα ΑΔΙΣΠΟ" (10η Επέτειος).

Στην εκδήλωση παρευρέθησαν, ο κ. Υπαρχηγός Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας Αντιναύαρχος Αλέξανδρος Θεοδοσίου ΠΝ, ο Αντιπεριφερειάρχης Θεσσαλονίκης κ. Θεοφάνης Παπάς, Θρησκευτικές και Στρατιωτικές Αρχές, καθώς επίσης και Διατελέσαντες Διοικητές της Σχολής.

Διαλέξεις στην ΑΔΙΣΠΟ

Την Πέμπτη 12 Σεπτεμβρίου 2013, στα πλαίσια των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων της 11ης ΕΣ, προσκλήθηκε από την Έδρα Ασφάλειας και Στρατηγικής, ο κ. Σπύρος Λίτσας, Επίκουρος Καθηγητής του ΠΑΜΑΚ, ο οποίος παρουσίασε διάλεξη, με θέμα: "Θεωρίες Στρατηγικής: Clauzevitz Εξέταση Πολιτικής και Πολέμου - Θεωρίες Στρατηγικής Sun Tzu".

Στα πλαίσια της επιμόρφωσης των σπουδαστών της 11ης Εκπαιδευτικής Σειράς, την 19η και 20η Σεπτεμβρίου 2013 προσκλήθηκε από την Έδρα Επιχειρησιακής Σχεδίασης και την Έδρα Ασφάλειας και Στρατηγικής, ο κύριος Ηλίας Κουσκούβελης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ο οποίος παρουσίασε διαλέξεις, με θέματα: "Θεωρία Λήψης Απόφασης", "Θεωρία Παιγνίων" και "Θεωρίες Στρατηγικής: Θουκυδίδης - Πελοποννησιακός Πόλεμος".

Σε συνέχεια των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων της 11ης ΕΣ, την 20η Σεπτεμβρίου και 7η Οκτωβρίου 2013 προσκλήθηκε από την Έδρα Διακλαδικού Αμυντικού Προσανατολισμού, ο κ. Νοτόπουλος Παναγιώτης, Επίκουρος Καθηγητής του ΤΕΙ Σερρών, ο οποίος παρουσίασε διαλέξεις, με θέματα: "Ανάπτυξη Αυτοπεποίθησης" και "Τεχνικές Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού" αντίστοιχα.

Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης της 11ης ΕΣ, την 2α Οκτωβρίου 2013 προσκλήθηκε από τη Έδρα Διακλαδικού Αμυντικού Προσανατολισμού, η κυρία Μαρία Πλατσίδου - Στεφανίδου, αναπληρώτρια καθηγήτριά του Τμήματος Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, η οποία παρουσίασε διάλεξη, με θέμα: "Συναισθηματική Νοημοσύνη"

Την 10η Οκτωβρίου 2013 πραγματοποιήθηκε διάλεξη από τον Προϊστάμενο και Τεχνικό Ασφάλειας της ΑΔΙΣΠΟ ΜΥ κ. Μουτάφη Κων/νο.

Η διάλεξη έλαβε χώρα στο Αμφιθέατρο της Σχολής και τα θέματα που αναπτύχθηκαν αφορούσαν την ασφάλεια και προστασία της υγείας, την πρόληψη ατυχημάτων, καθώς επίσης και τη βελτίωση των συνθηκών εκπαίδευσης, εργασίας και διαβίωσης.

Επίσης έγινε αναφορά στις γενικές αρχές προστασίας, ασφάλειας και υγείας του προσωπικού των ΕΔ και την πρόληψη των κινδύνων.

Επιτελική Ενημέρωση επί Επιχειρησιακών Θεμάτων

Ο Σμχος (Ι) Δημήτριος Παντελάτος, ΓΕΕΘΑ/ΚΕΜΕΤ, επισκέφθηκε την ΑΔΙΣΠΟ και παρουσίασε διάλεξη με θέμα: “Οργάνωση Επιτελείου ΓΕΕΘΑ - Νέα Δομή Διοικήσεως”, την Παρασκευή 13 Σεπτεμβρίου 2013.

Ο Ανχης (ΤΘ) Απόστολος Τσερβένης, ΓΕΕΘΑ/Α΄ΚΛ/ΕΘΚΕΠΙΧ επισκέφθηκε την ΑΔΙΣΠΟ και παρουσίασε διάλεξη με θέμα: “Επάνδρωση και Λειτουργία ΕΘΚΕΠΙΧ”, την Τρίτη 17 Σεπτεμβρίου 2013.

Ο Σχης (ΠΖ) Ιωάννης Ιωάννου, ΓΕΕΘΑ/ΚΕΧΕΙΚ επισκέφθηκε την ΑΔΙΣΠΟ και παρουσίασε διάλεξη με θέμα: “Επάνδρωση και Λειτουργία του ΚΕΧΕΙΚ”, την Τετάρτη 18 Σεπτεμβρίου 2013.

Ο Ταξχος Κωνσταντίνος Ματζάκος, ΓΕΕΘΑ/Α2, επισκέφθηκε την ΑΔΙΣΠΟ και παρουσίασε διάλεξη με θέμα: “Ανάπτυξη Επιχειρησιακού Προτύπου ΤΑΑΣ-ΤΑΜΣ Παρμενίων 2013”, την Πέμπτη 24 Οκτωβρίου 2013.

Ασκήσεις: ΤΑΣ <<Χειρισμός Κρίσεων Τ-101>> & ΔΚ 2-1-ΤΑΑΣ “ΑΘΗΝΑ”

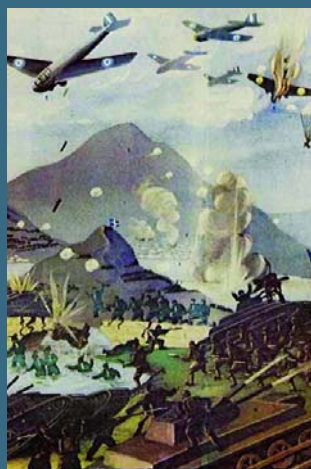
Στο πλαίσιο της εκπαίδευσης των σπουδαστών της 11ης ΕΣ της ΑΔΙΣΠΟ, η Έδρα Επιχειρησιακής Σχεδίασης και η Έδρα Διακλαδικών Επιχειρήσεων Ασκήσεων, διοργάνωσαν την Άσκηση: ΤΑΣ “Χειρισμός Κρίσεων” <<Τ-101>>, που διήρκησε από 23 έως 30 Σεπτεμβρίου 2013, και η Έδρα Επιχειρησιακής Σχεδίασης διοργάνωσε την Άσκηση: ΔΚ 2-1-ΤΑΑΣ “ΑΘΗΝΑ”, που διήρκησε από 15 Οκτωβρίου έως 06 Νοεμβρίου 2013.

Εθνική Επέτειος 28ης Οκτωβρίου

Την Παρασκευή 25 Οκτωβρίου 2013, πραγματοποιήθηκε ομιλία εορτασμού της Εθνικής Επετείου της 28ης Οκτωβρίου, από τον Αντχο Ζαχαρίου Βασίλειο ΠΝ, εκπαιδευτή της Έδρας Διακλαδικών Επιχειρήσεων Ασκήσεων, στο αμφιθέατρο της σχολής.

ΑΔΙΣΠΟ

Αποστολή ΑΔΙΣΠΟ

Αποστολή της Σχολής είναι να παρέχει διακλαδική εκπαίδευση επιχειρησιακού και στρατηγικού επιπέδου, καθώς και επιμόρφωση σε βασικά θέματα γεωπολιτικής σε ανώτερους αξιωματικούς των τριών Κλάδων των Ενόπλων Δυνάμεων (ΕΔ) με σκοπό την προαγωγή της ικανότητάς τους στη σχεδίαση, διεύθυνση, διεξαγωγή διακλαδικών επιχειρήσεων, την κατάρτιση τους για τη στελέχωση εθνικών και συμμαχικών διακλαδικών στρατηγείων, στο εσωτερικό ή εξωτερικό και λοιπών εθνικών - συμμαχικών διεθνών θέσεων και για να τους καταστήσει ικανούς διοικητές και επιτελείς διακλαδικών στρατηγείων.

Η Σχολή λειτουργεί και ως επιστημονικός και επιτελικός φορέας στο χώρο των Ενόπλων Δυνάμεων για θέματα διακλαδικότητας, άμυνας, ασφάλειας και γεωπολιτικής - στρατηγικής εθνικού - συμμαχικού και διεθνούς ενδιαφέροντος.

ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗ
Επιθεώρηση

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΑΚΛΑΔΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΠΟΛΕΜΟΥ
www.adispo.gr / e-mail: info@adispo.gr